

บทละครเรื่องรามเกียรติ์

ตอนพระรามเดินดง

พระราชานิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จัดพิมพ์เป็นที่ระลึก

ในโอกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เสด็จพระราชดำเนินเป็นประธานในการถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน

วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

ณ วัดพุทธมณฑลราชธานีราชวรวิหาร กรุงเทพมหานคร

บทละครเรื่องรามเกียรติ์

ตอนพระรามเดินดง

พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จัดพิมพ์เป็นที่ระลึก

ในโอกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เสด็จพระราชดำเนินเป็นประธานในการถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน

วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

ณ วัดพุทธมณฑลราชวรวิหาร กรุงเทพมหานคร

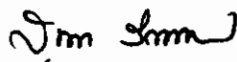
คำนำ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้รับพระมหากรุณาจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้เชิญผ้าพระกฐินพระราชทานไปถวายยังพระอารามหลวงอีกวาระหนึ่งในปีพุทธศักราช ๒๕๕๐ นี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมเสด็จพระราชดำเนินมาทรงเป็นประธาน ณ วัดปทุมวนารามราชวรวิหาร นับเป็นสิริมงคลอันสูงยิ่งแก่ชาวจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและผู้ร่วมเผ้าทูลละอองพระบาทโดยถ้วนหน้า

การถวายผ้าพระกฐินพระราชทานครั้งนี้ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เชิญชวน ประชาคมจุฬาฯ ตลอดจนองค์กรและหน่วยงานต่างๆ ที่อยู่ในอาณาบริเวณใกล้เคียง ร่วมเป็นเจ้าของภาคตัดที่เคยปฏิบัติมา สำหรับเงินซึ่งผู้มีจิตศรัทธาได้ร่วมทำบุญสมทบ ถวายเป็นพระราชกุศล จักได้นำไปใช้ในการสร้างศาลาจำนวน ๒ หลัง ณ บริเวณ โกลัเรือนพระศรีมหาโพธิ์ในวัดปทุมวนารามราชวรวิหาร เพื่อเฉลิมพระเกียรติเนื่องใน โอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา และ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเจริญพระชนมายุ ๘๔ พรรษา

ในโอกาสนี้ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดพิมพ์หนังสือที่ระลึกจำนวน ๒ เล่ม เล่มหนึ่งกล่าวถึง ประวัติความเป็นมาและพุทธศิลป์ที่สำคัญในวัด ปทุมวนารามราชวรวิหาร อีกเล่มหนึ่งคือบทละครเรื่องรามเกียรติ์ ตอนพระรามเดินดง พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๔ ซึ่งเป็นหนังสือทรงคุณค่า เป็นอาถรรพณ์บรรณาการเพื่อ เป็นอัฐตประโยชน์แก่สาธุชนทั่วไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในฐานะผู้รับพระมหากรุณาเชิญผ้าพระกฐิน พระราชทาน ขอเชิญชวนทุกท่านพร้อมใจกันน้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อมถวายกุศล อันพึงบังเกิดมิในทุกส่วนแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ และขอให้ทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการบำเพ็ญกุศลในครั้งนี้ได้รับอานิสงส์โดยทั่วกัน

(ศาสตราจารย์ คุณหญิงสุชาติ ภิระนันท์)
อธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทละครเรื่องรามเกียรติ์ ตอนพระรามเดินดง
พระบรมราชินิพนธ์ในรัชกาลที่ ๔

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงอดิศรอุดมเดช
โปรดให้พิมพ์ ปีมะแม พ. ศ. ๒๔๒๒

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ไทย ถนนรองเมือง

คำนำ

ในกาลนั้น ข้าพเจ้าได้มีอายุครบ ๖๔ ปี แลจะ
 ย่างเข้าในปีที่ ๖๕ ค่อไป แลอายุได้ดวงมาแฉวง
 เต็มอดด้วยพระชนม์พรรษา พระบาทสมเด็จพระรา-
 มาธิบดีศรีรัตนทรมหามงกุฎ พระจอมเกล้าเจ้าอยู่
 หัว ข้าพเจ้าจึงมีความยินดีที่ได้อายุยังยืนมาโดย
 สวัสดิ์ภาพ แลได้ระฤกถึงการที่โตเจ็บไข้มานี้แต่
 ก่อน ๆ อันเป็นที่น่ากลัวจะไม่ตลอดมาได้นั้นก็
 หดหายครั้ง แต่ยังมีเอ็นกดับหายเป็นปรกติมาตลอด
 ได้ ทั้งมีความระฤกถึงพระกรุณาธิคุณแห่งบุพ
 การที่ได้มีมาแล้วเป็นอย่างดีนั้นด้วย จึงได้ตั้งใจที่
 จะบำเพ็ญการ กุศลฉลองพระเดชพระคุณในพระ
 บาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในสิ่งซึ่งเป็น
 ตำราณประโยชน์ เพื่อเฉลิมพระเกียรติยศแด
 เป็นที่ระฤกในมงคลอภิลักขิตังมัย แลการซึ่ง
 อายุข้าพเจ้าได้ครบ ๖๔ ปีบริบูรณ์นี้ ตรงกับวันที่

๓๕ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๒ ซึ่งเป็นดฤกั
 บรรจบรอบปีคำนวณตามสุริยคติการด แลในธรรม
 เนียมนิยมเวदानักเป็น ธรรมเนียมตขนอย่างหนึ่ง
 คือพิมพ์หนังสือแจก ชาวเจ้าจึงคิดว่าควรพิมพ์
 หนังสือที่เป็นพระราชนิพนธ์ ในพระบาทสมเด็จพระ
 พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรชนแจกกัน เพื่อได้เชิดชู
 พระเกียรติยศให้ต้องด้วยมงคลสมัย จึงได้ไปทูล
 แก่พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระดำรงราชานุภาพ
 อดิภานายกหอพระสมุดวชิรญาณ จึงทรงพระ
 เมตตาแนะนำคัดลอกได้พระ ราชนิพนธ์เรื่องราม
 เกียรติในรัชกาลที่ ๕ ซึ่งได้เงินฉกรในครั้งนั้น แล
 ด้ว่าข้าพเจ้ายังเด็ก อยู่ก็ ได้เคยเห็นเงิน ฉกร ในบท
 ทหลายครั้ง แต่ด้วยคนสมัยก็ยังไม่มืแห่งหนึ่งแห่งใด
 พิมพ์จน ชาวเจ้าจึงรับพิมพ์พระราชนิพนธ์เรื่องน
 เพื่อได้ถวายแก่เจ้านายกับผู้ที่ศร เคารพแก่เจ้า
 แจกแก่ญาติมิตรเป็นขอไม่ฉกรจัดครั้งหนึ่ง กับ

ทรงถวายแก้ห่อพระธมฺมุดสำหรับพระนคร เป็น
 อนุการแก้ห่อพระธมฺมุดชรีญาณ เจริญพระ
 เกียรติยศในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่
 หัวอีกส่วนหนึ่งนั้นด้วย ข้าพเจ้าขอออกทิศส่วนนักษัตร
 ที่โคมาเพื่อบุคกรนแก่ท่านทั้งหลาย ผู้ที่ใดไม่คร
 จครตอกนกับผู้ที่ใดอ่านหนังสือ ขอให้ท่านทั้ง
 นวมมีความเจริญด้วยขณมาย์ วรรณะ ศุขะ พละ
 จงทุกประการเทอญ

ป. ส. น. ๑๐๓๗๑๐๗

วันที่ ๑๕ มีนาคม พ. ศ. ๒๔๖๖

บทละครพระราชนิพนธ์
เรื่องรามเกียรติ์แปดงใหม่ในรัชกาลที่ ๕
ตอนพระรามเดินดง

ห้า ๕
๑) เมื่อนั้น พระหริวงษ์ทรงดั่งอัคินาภา กับ
โถมภักด์ดีด้า ทั้งพระด็กษณ์อนุชาดาบรรณ
เสด็จคองแต่เวดาราตรี จนรวีแจ่มแจ้งแสงฉนั้น
ก็ถ่วงเข้าเขตรแคว้นแดนอรัญ ค้างพากันเดินดง
พงไพร ๑ ๕ คำ ๑ เพลง

ห้า ๕
๑) คิดเหนร้อนแรมมาหลายราตรี บรรดผู้มั่งนที่
กว้างใหญ่ ร้องโคมมหาคงคาโดย น้ำไหลฤก
ฉนั้นประมาณ ตามกระษัตริย์เหน้อยอ่อนเจ้า
ผ่อนพัก นิ่งดำเนินกร่มไพรไพศาล คิดจะข้ามฉฉ
ฉฉฉฉ ฉฉฉฉ ฉฉฉฉ ฉฉฉฉ ๑ ๕ คำ ๑
เจรจา

เรื่องรามเกียรติ์

๑ มาจะกด่าวบทไป ถึงกษัตริย์พรานไพร่ใจกล้า
 อยู่ในบุรีรัตนคีรา ภูผาต่อมรอบเป็นขอบคัน หน้า
 ใจบาปหยาบซ้ำสำหัตต์ ข้าด้ยวเดียงชีวิตครไม่คิด
 พรัน ไม่รู้จักเดือนกติกมีวัน ดังเกิดกษัตริย์คิดตัด
 ใบไม้ ไพล่โคงจังหวัดนที ใครจะไปย่ำยี่ก็มีได้
 มีพอกบริวารด้ยพรานไพร่ การชญาไม้ก็เชียว
 ชาญ วันหนึ่งจึงดำริห์ครครัก จะดำได้โคถึก
 กษัตริย์ แต่งตัวเสด็จด้ยพรานไพร่ จับ
 ชนุชยานรับมา ๑ ๘ คำ ๑ กตม

๑ ครั้นถึงกษัตริย์ชุมชุมประชุมพอ ก็ยื่นป้ายชนบน
 คันพุกษา เป้าหลอดดำลัญเป็นลัญญา เดียง
 ตันตันเป้าพลวัน ๑ ๕ คำ ๑ เป้าหลอด

๑ บัดนั้น บริวารพรานเป้าพลลัญก็ พังเดียง
 เกยจำเปนดำลัญ ก็พากันชุมชุมถุ่นวิ่งไป ๑
 ๕ คำ ๑ อรเชษฐ

เรื่องรามเกียรติ์

๑๐ บัดนั้น กุณัณผู้ตงกายเปนนายใหญ่ ยินดี
ดงถามดนจากคันทันไม้ พาบบริวารพรานไพรเที่ยว
มา ๑ ๒ คำ ๑ เชิด

๑๑ เห็นหมวดหมู่วุฒิกัณมฤคิ หมูหมี่กวางทราย
กระต่ายป่า ก็ให้ร้องก้องสนั่นอรัญญา เดี่ยวได้
มฤคาในดงดขะ ๑ ๒ คำ ๑ เชิด

๑๒ มาถึงยังฝั่งตโคงคองคโดย พอแต่ไปเห็นองค์
พระทรงศร ทงพระฤกษณัณก็คิดพิชิตฤทธิรอน
กับบวรองค์ดีดานารี นังอยู่ยังฝั่งมหาตาคเรศ
มุขชฎาทรงเพศเปณฤษี งามดม้ายคต้ายองค์
พระศุจี ก็โยมศร็นวดอนงคองคอุมา จึงด้อม
เดินเฉียบเฉียงไป มียมอง ค่อยแหวกช่องพุ่ม
ไม้ใบหนา พิศวงทรงตามกระษัตรา ประหนึ่งว่า
จะถ่มตมประดี ๑ ๒ คำ ๑

๑๓ บัดนั้น ฝ่ายพวกพรานบั้งพนาศรี เห็นตาม
องค์ทรงเพศเปณโยคี มีศร็เฝ้าวภาคย์ตะกอดกัน

เรื่องรามเกียรติ์

พิศโฉมพระองค์ทรงคร งามดังกินกรรวิงศ์
อันองค์อนุชาดาบรรณ งามดังพระจันทร์อำไพ
คุณอนางดาบศิณี งามนักไม่มีที่เปรียบได้ ยัด
เย็บคเบียดเคียดกันเข้าไป กุพระภูวไนยไม่วาง
คา ๑ ๖ คำ ๑

๑ บัดนั้น กุรุษนายใหญ่ใจกล้า ให้คิดจิตคิด
เกรงกลัวดา องค์พระจักราเรื่องฤทธิ อยากร
เคารพรักใครในเบื่องบาท ด้วยอำนาจหิริรักษ
จักรกฤษณ์ จึงเข้าไปอภิวันท์อัญชิต ด้วย
จิตรรักองค์พระทรงไรย แด้วถวายนำผงกับเนื้อ
ทราย ทั้งปลาดกรายอย่างคัมเดบใหญ่ จึงถาม
นามพระภูวไนย ว่าชาวไพรฤาอยู่ในบุรี เปน
หนอเนื้อเชอกระษัตริย์ชคยา ฤาพ่อค้าพานิช
เศรษฐี โฉนมาอยู่ยังฝั่งนที ชานนกงงน
ต้นเท่ห์นั้ ๑ ๘ คำ ๑

เรื่องรามเกียรติ์

๑๑
 ๑๒
 ๑๓
 ๑๔
 ๑๕
 ๑๖
 ๑๗
 ๑๘
 ๑๙
 ๒๐
 ๒๑
 ๒๒
 ๒๓
 ๒๔
 ๒๕
 ๒๖
 ๒๗
 ๒๘
 ๒๙
 ๓๐
 ๓๑
 ๓๒
 ๓๓
 ๓๔
 ๓๕
 ๓๖
 ๓๗
 ๓๘
 ๓๙
 ๔๐
 ๔๑
 ๔๒
 ๔๓
 ๔๔
 ๔๕
 ๔๖
 ๔๗
 ๔๘
 ๔๙
 ๕๐
 ๕๑
 ๕๒
 ๕๓
 ๕๔
 ๕๕
 ๕๖
 ๕๗
 ๕๘
 ๕๙
 ๖๐
 ๖๑
 ๖๒
 ๖๓
 ๖๔
 ๖๕
 ๖๖
 ๖๗
 ๖๘
 ๖๙
 ๗๐
 ๗๑
 ๗๒
 ๗๓
 ๗๔
 ๗๕
 ๗๖
 ๗๗
 ๗๘
 ๗๙
 ๘๐
 ๘๑
 ๘๒
 ๘๓
 ๘๔
 ๘๕
 ๘๖
 ๘๗
 ๘๘
 ๘๙
 ๙๐
 ๙๑
 ๙๒
 ๙๓
 ๙๔
 ๙๕
 ๙๖
 ๙๗
 ๙๘
 ๙๙
 ๑๐๐

เรื่องรามเกียรติ

รัช ๒๕ นายกฤษณ์เหี่ยมหาญพรานป่า ได้ฟัง
 ๑) บัดนั้น องค์ทรงธรรมบัญชา ให้คิดอันต้นอุราพันทิว
 ดั่งตำพระสุริวงษ์ทรงตัวดี ตำกระษัตริย์ซึ่ง
 บำรุงทุกกรุงศรี นิจาเหยยเคยอยู่ในบุรี ไอคธา
 ๕ นยากแก่นแค้นกัณดาบ ขรอยว่าเวรามาแต่หลัง
 ค้องจากวงเดินป่าพนาสาร จึงก้มเกล้าประนต
 บทมาดย์ แด้วทูลขัดทักทานพระผ่านฟ้า จึงอยู่
 ด้วยข้าพระองค์ผู้จงรัก จะได้ช่วยพิทักษ์รักษา
 ๕ ข้าชื่อพรานกฤษณ์ต้มเบญญา ขอร้องบาทมุติกา
 พระภร ๑ ๘ คำ ๑

๑) เมื่อนั้น พระนารายณ์สุริวงษ์ทรงศร ได้ฟัง
 คำพรานป่าว่าจึงวอน พระภรรกรัดตอบว่าขอบ
 ใจ ซึ่งจะให้เราดำนักพักอยู่นี้ โทษบุรีเขาจะรู้
 ไม่อยู่ได้ เกรงผู้คนชาวประชาจะมาไป ไหนจะ
 ได้จงกรมภาวนา แม้ที่ใดไหนดังคิดตั้งแวง เป็น

เรื่องรามเกียรติ์

ตำแหน่งฤๅษีชีป่า จะไปอยู่สร้างพรตจรรยา ให้
เป็นผาศักดาตำราญ ฯ ๖ คำ ฯ

๑ บัดนี้ กุชัณพรานไพรใจหาญ ได้ฟังมธุรส
พจนาน แลนส่งดาร์ต้อถอนใจ ด้วยแดน
รักภักดีในเบื้องบาท เป็นมียาจที่จะชดพระองค์
ได้ จึงสั่งเหล่าบริวารพรานไพร ให้เร่งไปช่วย
กันถอยเรือมา ฯ ๔ คำ ฯ

๑ บัดนี้ ฝ่ายหมู่บริวารพรานป่า ได้ฟังนายสั่ง
คดีก็รีบรุด ชอนกันมาดับสิ้นตนจาน ฯ ๒ คำ ฯ
เชิด เสร็จ

๑ ครั้นถึงที่ถอยเรือมุ่งวาย บ้างถ่อบ้างพาย
ชลห่ม่าน มาประทับแทมท่าชดธาร คอย
พระองค์การเสด็จจร ฯ ๒ คำ ฯ

๑ บัดนี้ กุชัณนายพรานชาญสมุทร จึงทูลพระ
จักรกฤษณ์ฤๅษีรอน ซึ่งภูธรจะข้ามควารี ข้าจะ

เรื่องรามเกียรติ์

พาทง^๒ตามสุริวงษ์^๑ ไปประสั๑บพ๑งค^๑พระฤ๑ษี^๑ ขอ
ภ๑ารท๑ว๑ษ๑ม^๑นี้^๑ อย^๑ย^๑ง^๑ที่^๑ฟ๑าก^๑ฝ๑ง^๑ค๑ง^๑ค๑า ๑ & ค๑ำ ๑

๑๑ เม๑อ^๑น^๑น^๑ พระ^๑จ๑ก^๑ร^๑ว^๑ค^๑น^๑แ๑ก^๑แ๑ว^๑แ๑ห๑า ได้^๑พ^๑ง^๑
ค๑ำ^๑ย^๑น^๑ด^๑ป^๑ร^๑ี^๑ค๑า จ๑ง^๑ช๑ว^๑น^๑ด^๑ข๑ง^๑ก^๑ระ^๑ษ^๑ค^๑ร๑า๑ต๑า๑ว^๑ร^๑ร^๑น

เส^๑ด^๑จ๑อ^๑อ^๑ก^๑จ๑าก^๑ร^๑ม^๑พระ^๑ท^๑ร๑ไ^๑ห^๑ย^๑ง^๑ ๑๑ม^๑ว^๑ิ^๑ด^๑ย^๑ด^๑ง^๑เท๑พ
ว^๑ัง^๑ส^๑ร^๑ร^๑ค^๑ ๑ุ^๑ร๑ย๑า๑ค^๑ร๑น๑า๑ค^๑ร๑จ^๑ร๑จ^๑ว^๑ด^๑ ต๑ม๑ก^๑น^๑ม๑า๑ด^๑ง

น๑า๑ว ๑ & ค๑ำ ๑ เ๑ด^๑ง^๑ช๑ำ

๑๑ บ^๑ด^๑น^๑น^๑ น๑าย^๑ก^๑ุ^๑ช^๑น^๑ห^๑เ๑ย^๑ม^๑ห๑า๑ญ^๑พ^๑ร๑า๑น^๑ป^๑ำ ใ^๑ห^๑
ก^๑ค^๑ด^๑น๑าก^๑บ๑าก^๑ค^๑้^๑ค^๑ระ^๑น๑า๑ว ๑ำ^๑ม^๑ค^๑ร^๑ง^๑ค^๑ง^๑ค๑า๑ว๑ร^๑ี ๑

๒ ค๑ำ ๑ ได้

๑๑ เม๑อ^๑น^๑น^๑ พระ^๑ห^๑ริ^๑ว^๑ง^๑ษ^๑ท^๑ร^๑ง^๑ด^๑ว^๑ด^๑ศ^๑ร^๑ค^๑ม^๑ี ท^๑ง^๑พระ^๑
ด^๑ก^๑ษ^๑ณ^๑น๑าง^๑ด^๑ี๑ด๑า๑ว^๑ี ค๑ำ^๑ง^๑ย^๑น^๑ด^๑๑ำ^๑ม๑า^๑ใ^๑น^๑ด๑ำ๑ค^๑ร

อ^๑น^๑ด^๑ว^๑ง^๑พระ^๑สุ^๑ร^๑ิ^๑ย^๑ง^๑ก^๑ี^๑ท^๑ร^๑ง^๑ก^๑ด^๑ บ^๑ั^๑ง^๑บ^๑ด^๑ว^๑ร^๑ค^๑ม^๑ี^๑ด^๑ี^๑อ^๑น^๑
อ^๑น^๑ พระ^๑พ๑าย^๑พ^๑ด^๑พ๑า๑น๑า๑ว๑จ^๑ร^๑ พระ^๑ศ^๑ร^๑ี^๑ก^๑ร^๑ช^๑ม

ป^๑ด๑า^๑ใ^๑น๑ว๑ร^๑ิ^๑น ๑ & ค๑ำ ๑

เรื่องรามเกียรติ์

จำปาทองเทศ เป็นหม่อมหม่อมคู่เคียดเคียดงว้าย บ้างค้าย
 ค้ายตามมหาชาติสินธุ์ ปราสงว้ายงว้ายเต็มไคด
 กิณ บ้างโคดคั้นตางมีจันดาพากันจร เหต่าคาง
 เบือนเคดอันคดอชชนตอยดอง ตรีเพียนทองเคด้า
 คู่สโมสร์ ปรตากรายงว้ายแหวกด้าคร พระสักรช
 ขวนให้นางดู ฌนากงว้ายเวียนอนปนณตาม เหต่า
 เพื้ออ้อนพรอนพรามตามคู่ แก้มชาดากินสินธุ์ หง
 ราชูเหราหน้าคน โตมามุดมุดพันชดสินธุ์ เทียบ
 หากินกตอกกตบดดับต้น มังกรเดียนหันเหียน
 เวียนวน ผุ่งเงือกหน้างว้ายปนกับปลาอาพ บรรดา
 เหต่ามีจันดาในวารี งว้ายริตามตะตอกกระฉอก
 นาน เหมือนจะช่วยส่งพระอชวธา ถึงรัตน
 ผึ่งพรกคงคา ๖ ๑๖ คำ ๖ ได้

ว่าข บดินน จึงกษัตริย์พรานพรวิเจกธา ครนถึงผิง
 กีมังจา ส่งหมูปรานปากโยรี ชาวเจ้าทงปอง
 จึงหยดอช คอยคั้นทางชน แมนมอธราชไพร

เรื่องรามเกียรติ์

จงดูเดี่ยวชิว้ออย่าให้ไป ตั้งแต่เจ็ดริ้วตามกระษัตรา
มาคั่นมรคาทางใหญ่ ชันค้วกฤษณ์พรานไพร นำ
องค์ภวไฉยเสด็จจร ๑ ๒ คำ ๑

๑ เมื่อหน พระนารายณ์ผู้วิงษ์ทรงศรี กับพระ
ดักษณ์นางดีดาบงอร กรายกรไปตามพนาจ ๑
๒ คำ ๑ พระยาเดิน

๑ บัดนี้ กฤษณ์พรานไพรใจกล้า นำตาม
กระษัตริย์เสด็จมา ถึงอาศรมศาลาพระอาจารย์
๑ ๒ คำ ๑

๑ เมื่อหน พระทรงภพดบโถกย้ทุกสถาน ขอน
พระดักษณ์ดีดาบพาด เข้าไปมัตการพระมุนี
๑ ๒ คำ ๑ เต็ม

๑ เมื่อหน พระภารทวษฤกษ์ เห็นนายพราน
นำพนาดี นำพระจักร์เสด็จมา กับพระดักษณ์
ฤทธิรุกษนารถ ทงดีดาเขาวราชเด้นหา บุตร
ท้าวศรคธกระษัตรา กิ่งการว้พังกนำคิด ชึ่ง

เรื่องรามเกียรติ์

ทรงเพ็ชฎาษณโณ จะว่าเสียดกรูไกรก็เห็นผิด
อันหมู่พาดำจจามิตร ใครจะรอดต่อฤทธิ์ก็ไม่มี
คิดแต่จิงกต่างจางา ดูราพระรามเรื่องศรี โณ
จึงทรงเพ็ชเป็นโยคี ตะบรีเดินทางมากธางไพร
แค้นระกำดำปากแต่ตำองค์ จัตุรงค์โยชาก็หา
ไม่ ฤๅบ้านเมืองเคื่องรำคาญประการใด ให้
ส่งไฉยเหต้อด้นพันประมาณ ฯ ๓๐ คำ ฯ

๑ เมื่อหน พระจักรมูปรีชาหาญ จึงแจ้งอรรด
แก่มหาสิทธิชาจารย์ ทกประการเดรั้จสันแต่เดิม
มา ขำรับสัจยทรงฤชบศุเรศ จึงตะเพ็ชทรง
พรตเป็นขีป่า ออกมาอยู่บำเพ็ญภาวนา ไปกว่า
จะครบสิบสี่ปี ฯ ๔ คำ ฯ เจริจา

๑ เมื่อหน พระภารทงาชฤๅษี ได้ฟังเด่าเด่า
ส่งสารแค้นทอ จึงพาที่สัตว์เดรัญเจริญพร ซึ่ง
หตาบรกับสัจยมีครุรงค์ อาจงตั้งพระยาไกรสร
จะปรากฏพระยศชชายจร ถักาวรย์นงเปบ

เรื่องรามเกียรติ์

มังกด อยู่ทันทีเกิดศุโฆระ โหฐาน แฉ่นดำราย
นำท่าผลาผลต ทั้งคำดาอาครมก็ชอบกต ไม่
ขัดฉันยัตคัตคอกนัคดา ๑ ๒ คำ ๑

๑ เมื่อ^๓นั้น พระทรงตั้ง^๔ขึงองค์ทรงศึกษา จึง
เคารพนบนอบคอบวาจา ซึ่งเมตตาหลานรักชั้ก
ชวนไว้ แต่ขัดฉันจนจิครเป็นนักหนา เกรงจะ
แจ้งกิจจาถึงกรุงใหญ่ เพราะทางนั้นไกลดกั
เขียงไชย ที่ไหนจะได้สร้างในทางพรต ขอต
เบื่องบงกชบทศรี พระมุนีมหาดาบศ ไปยัง
หิมวันต์บรรพต จะไต้งดอดใจภาวนา พดาง
คำรัสศรีตั้งตั้งกฤษพราน ท่านผู้คนชำนาญในย่าน
บ้า จงพาพวกพรานไพร่ใจเมตตา กตบคิน
เคหาให้ดำราย ๑ ๘ คำ ๑

๑ บคิน^๕ กฤษพรานปากถ้าหาญ ได้ฟังมธุรส
พจมาน จึงกราบกรานทูลตอบด้วยภักดี อัน
พวกข้าจะขอรองฉันองบาท พระศรีมงกุฎนาครเรื่อง

เรื่องรามเกียรติ์

ศรี ตระเวนทางมรคาพนาดี แม่นไพร่ตวนตาม
คิดตามมา จะเข้าค้ำค่อฤทธิไม่คิดกาย กว่ำ
จะวายซึ่งวังตั้งชารี ว่าแล้งกราบกัมบังคมนา
ชอนเหล่าพรานป่ากดับไป ๑ ๖ คำ ๑ เสด็จ

๑ เมื่อหน้ พระดาบศ์ทรงญาณอาจารย์ใหญ่ ได้
ฟังวาทกัธยาโดย ก็ในสามกระบะษัตรีย์สุริวงษ์ จึง
อ่านซึ่งพระเวทวิทยา แด้วโรยรินคงตาให้ไสรจ
สงรง จงมีเดโไฮโยในนรงค์ เจ้าจงทรงศรี
สัตว์ลิก้าจัดไภย ๑ ๔ คำ ๑

๑ แด้วยกหัตถ์ชบอภมรคา ว่าข้างทีศบุรพา
เฉียงไค้ เปนทีระโหฐานดำรายใจ ด้วยป่า
ใหญ่ไม้สูงร่มชิด หนทางไปได้สักหกโยชน์กึ่ง
ก็ระถึงพระดร์ภังกันกสิทช้ เซอพนเสยวชาญใน
การฤทธิ ลี้วรวมจิตรมำเพ็ญภาวณา ๑ ๔ คำ ๑

๑ เมื่อหน้ พระศรีภพตบโศกนาถา กัมองค์
พระลักษณนางรีดา วันทารับพรด้วยยนิดี แด้ว

เรื่องรามเกียรติ์

มัตถการดาพระดาบศ์ แนนำหนดแนวทางกตาง
วิถึ ออกจากอภัญญู จรดไปตามพนาโดย

๗ ๔ คำ ๗ เซ็ด

๑ ครนถิงจิงเห็นอาศรม ได้ร่วมพฤกษาไศกใหญ่
ด้ามกระษัตริย์ก็พากันเข้าไป บังคมไหว้พระมหา
นักรพรต ๗ ๒ คำ ๗ เต็มขอ

๑ เมื่อนน ฝ่ายพระธรรมาศดาบศ์ ครนเห็นด้าม
กระษัตริย์เรื่องยศ เข้ามาประนคอญชดี จึง
กตาดอสนทรอันอ่อนหวาน แด่นสงตัวโรนมงาม
ทงล้ำมศรี วันเมื่อเจ้าทรงพรตเป็นโยคี ดาน
รวแหวจิงรับมา คิดว่าจะไม่มีที่เอาไค้รบ จึง
ทำคำดาใหญ่ไว้ค้อยท่า จงอยู่ธร้างพรตพรหม
จรรยา จำริยูทางภาวณาให้ถาวร ๗ ๒ คำ ๗

๑ เมื่อนน พระจักรภฤษณฤทธิรงค์ทรงศร นบ
นวกษุญชดีกร จิงตรดีคอบสนทรไปทันใด ซึ่ง
ไปรดชวณนัคดาด้วยการุญ ขอบพระคุณไม่มีที่

เรื่องรามเกียรติ์

เปรียบได้ แต่เห็นว่าทนนไซ้ ก็ยังโกตถกนอยู่
กับบุรี เห็นพระพรตจะไม่ฟังมารดร์ จะถาม
มาจึงอ้อนจูง ขอพระองค์จงอยู่ส่วังดี หลาน
นี้จะลาพระอาจารย์ ๑ ๖ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น พระมุนีผู้ปรีชาหาญ คิดอาใจโยใน
พระอวตาร แสงส่องสารไม่ชอยากให้จากไป จึง
อ้ำคาชวนไว้ด้วยใจรัก จะใคร่ให้ดำเนินอยู่ใกล้
ใกล้ แก่นักภราชของไม่ต้องใจ จะแนะไปให้
อยู่สำราญ ที่ห้องเวดส์ลิตกฤทธี มีศาลาเป็นที่
ระโหฐาน ด้วยเศษเสวยมาบั้นกาล ภูมิฐาน
ระบอบชอบบถอ หลงลูกหมากกรอกไม่จวนมีรค์
กระจัดระบับมาลโฉมอ มรคห้ำโยชน์จรอด
มีกั้นนรินทร์เป็นจำกัญ ๑ ๘ คำ ๑

เมื่อนั้น พระกฤษณวิภักษิรสังครก ได้ฟังพระ
มหาจักรธรรม แลเหตุอริยุญ์ จึงขอพระลักษณ์

เรื่องรามเกียรติ์

นุขนารถ กับองค์อรรคราชมเหสี กราบตาพระ
 มหา牟尼 จรดไปตามมรคา ฯ ๔ คำ ฯ เพดงเร็ว
 ๑๐ เดินทางตามหว่างสังขร พระศรีภรรยาพรณ
 พฤกษา ประคองออกดอกดอกดาษดา กระดิ่งงา
 รายเรียงขนเคียงกัน ยี่เชิงเข้มธรรอยพ้ามหาหงษ์
 คันทรงตุกรมนมสวรรค์ พิภพเกิดแกวกระถินอิน
 จันท์ มลิวณภรรณิกาสำรภี ชาตบุดพุดซ้อน
 ซ่อนกดิน อินทนิลเข้มชยายคตยาคดี ตัวหยุด
 พุทชาคมลุดดี หงจำมีขงโคโยทกา พุดจับปับ
 จำปากาหง ยี่ดุ่นตั้งกถันวันชนนาธา พระเค็ด
 ดวงรงค์นชมณฑา ประทานองค์ดีตาษาใจ พระ
 ดักษณ์เดือกเต็มหาถารเกด ถวายองค์อัคร
 พิศมัย ดำมกระษัตริย์จำรายบานหญไทย ดำเนิน
 ในแนวป่าพนาดี ฯ ๑๐ คำ ฯ เติง
 ๑๑ ร่าย ชำมุดหานธรรถาจำเนา บรรลุชาติคตบุญศิริ
 ๑๒ ศรี พอแต่ไปเห็นคันทนตรี อยู่แทบที่ข้างเชิง

เรื่องรามเกียรติ์

บรรพต มีอาศรมที่ชจากปากถ้ำ เหมือนนถอยคำ
 พระมหาตบศั กระษัตริย์ทรงตำมองค์อินทรวงศ์
 ก็สร้างพรตอยู่ยงบรรณคำตา ๑ & คำ ๑ เสมอ
 ๑ จึงตั้งกองกณฑ์กระดาบูชาไฟ ดำรวมใจตาม
 เพศชัป่า ตำมกระษัตริย์บำเพ็ญภาวนา ทุกวัน
 เวดาราศรี ๑ ๒ คำ ๑ ตรี เชิด
 ๑ มัดนั ฝ้ายชุนอศัศรทงดี ครนถึงไถยเกษ
 บุรี ก็เข้าไปสู่ที่พระโรงพด้น ๑ ๒ คำ ๑
 ๑ จึงน้อมเกล้าทูลส่งของดองโอรส พระพรต
 พระสัดครุครั้งสรวค ว่าพระบิดุงค์ของทรงธรรม
 จะทรงมอบไอศักรรยธานี ให้แก่องค์ดัมเด็จพระ
 รามศั เปนเป็นนัศเรศเดลิศคี จึงใช้ชัมาเชิญ
 ไคสุดี เด็จไปบุรีอยุธยา ๑ & คำ ๑
 ๑ เมื่อนน ทงส่งนองนารายนันาถ แจ้ง
 จำองค์ทรงฤศพระบิดา จะมอบนัศราพระศคี
 ทร เปนใหญ่ในมหาเสวศรฉคีร ตำมองค์ได้มนัศ

เรื่องรามเกียรติ์

ตโมตร์ เด็ดจากอาศน์แก้วบวร บทจรไปเฝ้า
พระไวยกา ๑ & คำ ๑ เพดง

๑ ครนถงนอมประนมบังคมทุด นเรนทร์ัฐริราช
นาถา บัดนี้เด็จพระบิดา จะมอบไอด์วรรยา
ราไชย ให้พระหริวงษ์ทรงจักร เปนปิ่นปักหัดัก
ภพดบได้มย หดานรักจักดาพระภูวไนย ไปกรุง
ไกรอยุทธยาธานี ๑ & คำ ๑

๑ เมื่อนน องคทาวยไทยเกษเรื่องศรี ได้พงดอง
นัตตากยนต์ จึงมีพจนาดถ์ประภาษมา เจ้าจง
เร่งรีบไปให้ทนาการ พระอวดการทรงเดชเชษฐา
แต่ทุดของคัสมเด็จพระบิดา ว่าดาอวยพรดัดดี
๑ & คำ ๑

๑ เมื่อนน พระกุมารพ้องทงสองศรี ถวาย
บังคมคัตถัญชัต มาปราสาทมณีน้าไฟ ๑
๒ คำ ๑ เถ่มอ

เรื่องรามเกียรติ์

ด้วยธชชย เทียมตี้นรพชาติผาดผยของ ส้มบัค
 ฆ่าเยี่ยงย่องนิคตฉาย ตำรถถอแต่กรัดกราย
 ฆ่าร้ายรวดเร็วดังลมพัด ประคัมด้วยเครื่องสูง
 ครอบสิ่ง กานตวันกรรชิงมยุรฉัตร โยธาเบียด
 เลียดกันเขียดยัด เป็นชนัดกตองชานประดานกัน
 แกรงขนแตรฝรั่งประดังเสียง ดำเนียงเพิงภพ
 ฆ่าเทอนเดือนต้น กองนำน้ำนิกรจรจรัด เข้า
 สู้ในอรัญบรรพต ๑ ๘ คำ ๑
 ฆ่า ชนหกไม่วิ่งอยู่ที่ริมทาง ก็เป็นตางวิปริตผิด
 ไปหมด ทั้งงาช้างชงฉานชงรถ จะปรากฏโปก
 ส้มบัคก็ไม่มี จนตวงค่านกรุงไกรไทยเกษ เข้า
 เสรกยุดชยาบุรีศรี ชนหมุ่ไพร่ฟ้าประชาชี ไม่
 มีผู้ใดเดินไปมา ทั้งกาหุดนดรัมโหดพ เจียบ
 ดั่งบัลลังหนึ่งกลางป่า ให้ถนงนงนท้ห้ในวิญญา ก็
 ฆ่ารับร้ถาเข้าไป ๑ ๒ คำ ๑ เติด

เรื่องรามเกียรติ์

๑ เห็นหมู่อำมาตย์มาตยา สุ่มันคั้นเตนนำผู้ใหญ่
แต่โคกโคกอาณาโดย ไม่มีใครเป็นอารมณ์
ส่มประคี่ ทงต้องจ้งมีสุนทร ว่าดูกรเสนาบดี
ศรี เมื่อจะมอบส่มบัตพระจักรี มาเศรำไ้ก
ไ้ก็ด้วยอันใด ฯ คำ ฯ

๑ บัดนี้ สุ่มันคั้นเตนนำผู้ใหญ่ ก็เกิดขาดกร
ถอนใจ สอนให้แล้วทุกกิจจา เดิมองค์ทรงฤทธิ
พระบิคุเรศ จะโปรดมอบอาณาเขตพระเชษฐา
แล้วกลับตั้งทรงธรรมให้บรรพชา ต้องออกไป
อยู่ป่าดงดิบ ฝ่ายโฉมขององค์ดีดาญพาทักตร์
ทงพระลักษมณ์น้องเป็นดองศรี ต่างครวญ
คร่ำรำรำกพระจักรี แล้วบวชเป็นโยคีเสียด้วย
กัน วันพระองค์ออกจากพระเจียงไชย ข้าก็ไ้
โดยเสด็จถึงสวนขวัญ ครั้นราตรีตึกแจ้งด้วยแสง
จันทร์ ส่ามกระษัตริย์นักษิณอ่อนหนีไป ข้ามาทูล
ทรงฤทธิพระบิคุเรศ พระอาตุรภูมเขตศกรรบแสง

เรื่องรามเกียรติ์

ให้ แต่พระจักรีเดด็จไป ถ่วงมาได้เจ็ดทิวาราตรี
อันเดินไพร่ฟ้าประชากร ต่างอาวรณ์ร้อนเริงดัง
เพลิงจี้ เป็นเหตุด้วยองค์พระชนนี จึงไต่ก่ไป
ทงพระนคร ฯ ๑๒ คำ ฯ

๑ เมื่อนน ต้องพระองค์หัวหาญชาญสมร ได้
แจ้งว่าองค์พระศรีกร จากนครต้องไปอยู่ไพร่วัน
ตกใจเพียงพระยามัจจุราช มาพันฟาดตัดเคี้ยว
ให้อาสน์ญ เกรว้ร้อนเหตุไทยดั่งไฟกัณฑ์ อดอัน
ตระถึงทงกายา ไนยเนตรมิดมัวไปทั่วทิศ ตัดด
จิตรแดนโทมนัสฯ เอ๊ะไฉนฉนี้พระมารดา จึง
มาคิดหยาบซ้ำสาธารณ์ จนพิน้องพดัดพรากจาก
นิเวศน์ ช่างไม่เมตตาจิตรคิดส่งสาร ไร้อยู่
ที่ทรวมอวดาร อปีระมาณเหลืออรั้งจะรำพรรณ
อย่าเลยจะไปเฝ้าพระมารดา ของทรงเดชเชษฐา
รังสรรค์ จึงจะแจ้งเหตุผองแต่คณนั้น คิดแต้ว
พากันจรดี ฯ ๑๑ คำ ฯ เต็ม

เรื่องรามเกียรติ์

๑ ครนถงปราดาทอดงกรณ เห็นองค์พระ
มารดรทงต้องศรี ทรงกรรแสงไศกส์ด้วยพันทัว

อัญชต์แก้วพรำรำไศกา ๑ ๕ คำ ๑ โยด

ไอ้ ไอ้ต้องส้มเค็จพระมารดร ประทานโทษ

โปรดก่อนซึ่งตัวข้า เปนไฉนโยองค์พระบิดา

ผ่านพาจ้งต้นพระขนมีไป อัมพระตักษณทงพระ

อดคาร พัดดาเขางมาดยนหนไปไหน .ชนันดู

จันทาดประการใด ทงพลางว่าไรไม่ตมประดี

๑ ๕ คำ ๑ โยด

ร่าย เมื่อนั้น นางเกาศูริยามารศรี ทงนางสมุท

เทวี ได้ตั้งมาทักที่หลากใจ จึงตอบว่าเปนไฉน

โยพระพรต มากังกรไศกทงกรรแสงให้ ดู

คังจิวันจะบรรโดย ดูเหมือนไม่รู้การศิวมารดร

เหตุไรจึงมาถามเพื่อสวามร ไม่ไปเผ้าชนันเค็จ

ก่อน เจ้าจะได้ไปประธาม่านนคร จะทุกซ์

วันโยเด้นะถูกรัก ๑ ๖ คำ ๑

เรื่องรามเกียรติ์

- ๑) เมื่อนั้น พระพรตสุริวงษ์ทรงศักดิ์ ไต่ฟัง
 แล่นดงน่านเท่หนัก ชดเนครนองภักตร์แจ้วทูล
 ไป ตูจากเบื้องบาทกษัตราณ จะร่วมจิตรคิด
 อ่าหนนหาไม้ ค่อเสนาแถดงจิ่งแจ้งใจ ว่าจะ
 ให้ส่มบักพระจักรา กัดใจมาถิ่งจิ่งรุคความ ว่า
 พระรามทรงพรคไปเดินป่า ค้องพรากพลัดก้ำจัด
 จากภราา เปนเหตุด้วยมารดาของชาน อัน
 ความแค้นแน่นใจของตูกยา จิ่งตรงมาประนค
 บทศรี หวังจะทูลถามพระชนนี มารับตั้งดงน
 ก็จุนใจ เหมือนพระแม่คตเค็ดไม้เมคตา จะเห็น
 ความสัจจากี้หาไม้ ทูลพธางทางกอดพระบาทได้
 แถ้วครวญครว้าไรไค้กั ๗ ๑๐ คำ ๗ โอด
- ๑) เมื่อนั้น ล่องพระมารดามารศรี จิ่งตรง
 คอบพจนาพาท อันแม่นีมได้แล้รวังเจรจา วัน
 เมื่อทรงฤทธิพระบิคุเรศ จะมอบไอสร์เบศพระ
 เษษฐา ให้เปนจอมจรวโองไพโถกา แม่เจ้า

เรื่องรามเกียรติ์

คิดุชยาอาชรรพ์ ขอสัจย์ให้เจ้าผ่านอุทธรยา
รับพระรามไปบำพนาสันต์ จนองค์พระภูมินทร์
สิ้นชวัน เหตุ^๒นั้นเพราะเต้หนึ่งทอ^๒ ๗ ๒ คำ ๗

๑) เมื่อน^๒ พระพรตทรงสวดสไตรคัม^๒ ได้ฟังยุบต
พระชนนี โสกันหมอบแจ้วคอบไป อันซึ่งมารดา
ช้ำก่อนเชย^๒ ถูกจะ^๒ได้รู้เห็นก่หาไม้^๒ เจ็บจิตรตั้ง
ชีวิตระจะมรรโดย^๒ ช่าง^๒ทำได้ต่างต่างถึงอย่าง^๒นี้
ชั่วชา^๒ล้าชารณ^๒เป็นพัน^๒ก^๒ โจรถัน^๒อปลักษณ^๒
บัลลี^๒ จน^๒ใจ^๒ด้วย^๒เป็น^๒ชน^๒นี้ ถ้า^๒หา^๒ไม้^๒ชั่ว^๒จะ^๒ม้วย^๒
มิด^๒ เสีย^๒ชาติ^๒ลูก^๒ยาม^๒มา^๒กัณ^๒นิค^๒ หลง^๒เกิด^๒เข้า^๒ห้อง^๒
ทูล^๒จิต^๒ ระ^๒กำ^๒ใจ^๒ได้^๒ย้าย^๒เป็น^๒พัน^๒คิด^๒ พระ^๒ทรง^๒ฤ^๒ท^๒
ชม^๒ถัก^๒ตร^๒จง^๒ไถ^๒กา^๒ ๗ ๘ คำ ๗ โยด

๑) แล^๒ว^๒ดู^๒ช^๒น^๒ม^๒ท^๒ง^๒ด^๒อง^๒อง^๒ค^๒ อัน^๒ค^๒ว^๒า^๒ม^๒ส^๒ค^๒ย^๒ช^๒อ^๒
ค^๒ร^๒ง^๒ช^๒อ^๒ว^๒า^๒ อ^๒ย^๒่า^๒ว^๒า^๒แ^๒ค^๒ง^๒ม^๒บ^๒ค^๒ือ^๒ย^๒ท^๒ช^๒ยา^๒ ถึง^๒
ด^๒ว^๒ร^๒ค^๒ช^๒น^๒ห^๒า^๒ด^๒ง^๒มา^๒ม^๒อ^๒ ไม^๒น^๒ย^๒ม^๒ช^๒ม^๒ช^๒น^๒ย^๒น^๒ค^๒ ๗
ถ^๒า^๒พ^๒ม^๒อง^๒ก^๒อ^๒พ^๒ห^๒ือ^๒ย^๒ู่^๒ๆ^๒ จ^๒ะ^๒น^๒ง^๒น^๒อ^๒น^๒ว^๒ัน^๒ใจ^๒ด^๒ัง^๒ไฟ

เรื่องรามเกียรติ์

อ้อ ทั้งใครใดก็จะระบือฤาชา ถูกขอรักวิเวก
 บาทบงดี ไปตามองค์ทรงเดชพระเชษฐา จะ
 อ่อนนวยนเฉยเสด็จคืนมา ครอบครองไพร่ฟ้า
 ประชากร แม้นว่าไม่ประคับพบเบื้องบาท พระ
 ภูวนารถฤทธิรงค์ทรงศรี ไม่ชอกذبคืนหลังยัง
 นคร พระมารดรจงเมตตาปราณี ฯ ๘ คำ ฯ
 ๑ เมื่อนั้น องค์พระมารดาทั้งสองศรี พังพระ
 พรตดูยาพาที แลวงสนแห่งแควลงหฤไทย จึง
 สรว่มลือดอกดอกล่องพระตุรกี ชมรักศรัทรวญ
 กรำร่าให้ ซึ่งว่าเจ้าจะตามพระรามไป จะได้
 ไครอยู่เฝ้าภรรจา จงงค้อยู่ค้อยท่ามารดาบ่อย
 จึงค้อยไปตามพระเชษฐา แต่เห็นจะหัดถ้อยไม่
 กลับมา ด้วยความมั่งคยาพระบิทร แม่ทั้งต้อง
 นี้ไซ้จะไปด้วย จะได้รับปลอบองค์พระทรงศรี
 แม้นว่าไม่คืนหลังยังนคร จะวังระณมิให้ลดาไป
 ฟ้าไกล ฯ ๘ คำ ฯ

เรื่องรามเกียรติ์

๑) เมื่อนั้น พระพรตผู้มีอชฌมาไศรย พังพระ
 เถ่าวนึกตั้งใจ ภูในยกกราบลงตรงบาทา ซึ่งพระ
 แม่มีเมตตากาการุญ พระคุณควรไว้ในเกษา แต่
 ตูกรักชอดวามบังคมลา ไปวันทาศพองค์พระทรง
 ไชย ทูลแด่พวกภิกษุทั้งหลาย ดงจากที่ปราสาท
 ของฝั่งใต้ ทั้งสองกระษัตริย์ราคลาไคต ตรงไป
 ที่พระศัพททรงธรรม ฯ ๖ คำ ฯ เสมอ โอด

๒) ครั้นถึงนอนเคี้ยวรอกวิเวก ศพพระบิดุราช
 รั้งสรรรค์ ค้างองค์ไศกาจาบัลย์ สยมนอนครวญ
 คร่ำคร่ำพิไร พระพรตว่าไฉยองค์พระทรงภพ พระ
 คุณจบดินฟ้าไม่หาได้ บำรุงเลี้ยงดูจนจำเวญ
 โยย ยังมีไร้เทพระคุณมุติกา คัดต้องพราก
 จากไปอยู่ไกลบาท พระบิดุรงศรราชนาถา ทงน
 เพราะแม่ตวงชวธา ทำให้พระบิดาสดวรรด ทง
 ทรงเดชเชษฐาสุริวงษ์ ก็ต้องทรงบรรพชาเป็น
 ดบาศ์ ออกไปอยู่ยังอรัญญบรรพต ประชากรวัยน

เรื่องรามเกียรติ์

หมดทั้งเวียงไชย พระตัดครุฑว่าไอ้ทูตกระหม่อม
 พระณอมตูกยาจะหาไหน รักถูกต้องดวงหฤทัย
 ตั้งโตมิให้มีราคีพาน ไอ้คงแต่ไปจะได้ทุกข์
 เต็มสุขจากความเกษมสำนัด จะมีดมนท้าวฟ้า
 สุขาธาร ดังสุริยานเดียวลีเนรุเมรุไกร ออกอภัย
 เยนนำอณาณัก จะฉินภักตร์ไปพึงผู้ใดได้ สอง
 กระษัตริย์สุดแดนโคกกาโลย มิได้เป็นอรมณ
 สมประดี ฯ ๑ ๑๕ คำ ฯ โอด
 ๑๖) เมื่อนั้น ฝ่ายนพวงนางไทยเกษี แจ้งว่าโอรสา
 ถึงธานี ยินดีดังได้มานพมานฟ้า แต่หนึ่งนัยคอย
 คอยดอยภักตร์ แล้วนางดั๊กษณเยี่ยมแกถระแจ้ง
 หา ทิดกระหิ่มปริมเปรมวิญญา ไม่เห็นลูก
 มาหากี่หัดากใจ แต่บุตรดุกดุกหนึ่งคอยฟังข่าว จึง
 เรียกบ่าวหลังชดเข้ามาไถด์ พระพรตมาไปแย่ง
 อยู่แห่งใด ไปดูให้เห็นครุฑหน้าประจักษ์ตา ฯ
 ๑๖ คำ ฯ

เรื่องรามเกียรติ์

๑ บัณฑิต นางกัจฉิคนค่อมทพธา น้อมคำนับรับ
ตั้งกถยา ขัดลาดงปราสาททพทจร ๑ ๒ คำ ๑ ชุบ

๑ พบใครก็ได้ถามดู ก็รู้ว่าพระพรตทรงศร
เสด็จยังปราสาทพระศรีกรร จึงข่มซ่อนแอบแแต่
อยู่แต่ไกล เห็นพี่น้องต้ององค์ทรงศักดิ์ ชบ
พระภักตร์ไศกทรงกรรแสงให้ นางกัจฉิก็กดับ
ไปนับใจ มาเผ้าองค์อรไทยด้วยปรีดา ๑
& คำ ๑ เสมอ

๑ จึงหน่นวฤษฐจัดบาท โนมยงนงนาฏเด่นหา
แต่จะทูลว่าบัณฑิพระตฤยา เสด็จมาอยู่ปราสาท
พระจักรี ๑ ๒ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น จึงหวลนางไทยเกษี แจ้งว่าโอรส
ร่วมชวี อยู่ยงที่ปราสาทพรายพรรณ มีความ
ชื่นชมได้มนัก ภูตสวรรค์ปรีดีเปรมเกษมสันต์
จึงเสด็จลลาเฝ้าพร้อมไปพจน์ ยังปราสาทสุวรรณ
ทันใด ๑ & คำ ๑ เพลง

เรื่องรามเกียรติ์

๑ ครั้นมาถึงซึ่งราชปิโยรต จึงค่อยตดพระองค์
ตงนั่งโกศ แต่ยังมีเสาวนตรีตีไป เจ้าผู้ดวงใจ
ของมารดา เป็นโอรสพ่อจึงมาซ้ำนึก แม่นั่ง
ตงภักตร์คอยหา มานี่แน่แม่จะแจ้งกิจจา เจ้า
อย่าทรงไศกาจาบภัย แม่ทูลขอตั้งคดียองค์พระ
ทรงเดช ให้เจ้าผ่านนครเขตรชันทน์ ได้เป็น
ใหญ่ในวงษ์เทวัญ ที่หมายมั่นกัศมฮารมณคิล
ฯ ๒ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น น้องพระหริภุชจกรกฤษณ์ ได้ฟัง
ตงหนึ่งเพลิงพิศม์ มาคามคิดใหม่ทรวงดวงใจ
จึงร้องควาดด้วยวาจา ช่างไว้หน้าข้อนยกมา
บอกได้ อภัยสอดสู่ทงแดนใคร เออธรรมนิยม
ของใครที่ใหม่ จะมายกเวียงไชยให้แก่้อง
ชนครอบครองพระนครก่อนพี่ ยังมีหน้าซ้ำขับ
พระจักรี ให้เป็นขี้ไปเดินอกรับวา จนองค์ด้มเด็จพระ
พระบิดุเรศ ภูตทวศัสนชวงสังขาร ทงฮามาตย์

เรื่องรามเกียรติ์

ราชภูรอันอุรา ค่างโคกกาเดือดใจดังไฟกัลป์
ข้างเป็นคนแสนชั่วตัวอุบาทว์ จะพิฆาฏฆ่าให้
อาลัย ว่าพดางผูกถูกขยั้นขยั้น แล้วฉวยชัก
พระชรรค์จะพันพอน ๆ ๓๐ คำ ๆ เชิด

๑ เมื่อหน้ พระสัตว์ครุฑทวิรงค์ทรงสร กัด
พระพรตจะสังหารพระมารดา จึงเข้ากุมกรพระ
พี่ยา ไยมาทำโหดดังนี้ ยิ่งจะซ้ำให้มีโทษา
ความชั่วกัชั่วกัปลา พระเชษฐาใคร่ครวญให้
ถวกราร ๆ ๔ คำ ๆ

๑ เมื่อหน้ พระพรตปรีชาศักดิ์กาหาญ ทั้งพระ
ชรรค์แดงกล่าวพจมาน ข้างชั่วช้าธำธารณ์ใจ
ฉกรรจ์ นีหากคิดหนึ่งว่ามารดา ถ้าหาไม่
จ้ว่าจะอาลัย ไม่ขอเห็นหน้าตาคนอาชกรรม พระ
หุนหันจับได้ไม่ปรานี ๆ ๔ คำ ๆ

๑ เมื่อหน้ โฉมพดนางไทยเกษี เห็นโอรส
โกรธหนักดังอกคี เทวี่ชั้ด้นจนหยุดไทย ไม่

เรื่องรามเกียรติ์

อาจจะตอบรำพึงมาน จะรอหน้าอยู่นานก็ไม่
ได้ นางจึงดุกดำเนินเดินกลับไป ยังปราสาท
ข้าไฟกัลยา ๑ ๔ คำ ๑ เถนอ

๑ เมื่อนั้น พระพรตสุริวงษ์นาคา ให้กัณฐกตัด
อศันคันธูรา ยิงโคกาศรวณคดีถึงบิทร ทั้ง
อาลัยในองค์พระทรงตั้งช้ กับทั้งโฉมดีตาดวง
สมร อีกพระด็กษณร่วมจิตรฤทธิรอน ให้เรา
ร้อนหฤไทยดิงไฟกัลป์ ยิ่งคังแก่นขนนี้หนักหนา
จะใคร่ต่างช้วาให้อาศัย จมใจด้วยกำเนิดเกิด
ในครรรภ์ ใครโดยยั้งนั้นจะโยไฟ แล้วจะ
เปนเวรบาปกรรม มีรู้ที่จะทำอะไรได้ แต่ผู้
ดุกผู้คั่งคั่งโคต ชลไนยไหลดนองพระภักตรา
ทั้งพระสัดครุสุริวงษ์ ต่างองค์เค้รำโทมนศา
ยลันทุกช้แสนเทวดาในวิญญา ดังว่าจะตั้งช้
๑๑ คำ ๑ โอด

เรื่องรามเกียรติ์

๑) เมื่อนั้น ทงต้องพระมหาฤๅษี ครั้นแจ้ง
ของต้องฟ้าชาติ ก็เข้ามาบังทพระโรงพดด้ง ฯ

๒ คำ ฯ เสร็จ

๑) ต่างองค์ดีดัดยเห็นอหาคัน อ้นงามด้วยเครื่อง
ดาตนายฉนิ พร้อมกระษัตริย์ผู้วังษพงษ์พญชู้
แน่นนคด้วยอำมาตย์ลาชไป จึงมีพจนาดกว่าจา

กูราสมันคนผู้ใหญ่ อันศพระองค์ทรงภพใคร
ตั้งเรไว้ต้องราอาจราย ครั้นจะรชชอันอยู่ฉนิ
ก็ไม่มีประโยชน์แก่สวร คือว่ามนุษย์ปรีชาชาญ
จงจัดการพระมรุให้ ถิ่นเสถียร ฯ ๒ คำ ฯ

๑) บัสนั้น ผู้มีคณเสนาภทรชน รับคำพระ
มหานักธรรม อธิอพนธ์จรรีบคธาใจ ฯ

๒ คำ ฯ เสร็จ

๑) ครั้นถึงจงตั้งนายเวร ให้หมายเกณฑ์ตาม
กรมร้อยใหญ่ เวียงวังคองนามหาดไทย จง
พรัดพร้อมโดยไนตำรา ฯ ๒ คำ ฯ

เรื่องรามเกียรติ์

๑ บัดนี้ ฝ่ายเจ้าพนักงานถนัดหน้า ดีตำรวจ
ตรวจกันเป็นโกลา ตัดซี่ซ้ายขวาที่เกณฑ์กัน
เมืองเอกเมืองโทศรีษบท ก็จับตัวออกมาหมด
ทุกแห่งหน เยียดยัดอึดอึดอดวน ต่างคน
ทำคามพนักงาน บ้างยกตั้งเมรุใหญ่ทั้งเมรุทิศ
เมรุทองรวดิศฉายฉาน ราชวัตรฉัตรขงอดงการ
รูปสัตว์รักษาด้วยจักรเวญดา หว่างระทานันมีโรง
รำ โขนหนังระบำทุกภาษา เร่งรัดดีกันเป็น
โกลา เสร็จความค้ำราทุกเชิงอัน ฯ ๘ คำ ฯ

เจรจา

๑ เมื่อนั้น สองพระอาจารย์ฉานขยัน ครั้น
การพระเมรุนครนครัน จึงตั้งดุ่มันคันมนคร
ให้ชนวิญูเสด็จบรมศพ พระทรงภพชราขเรื่อง
ศรี ชนทรงเหนือดถแก้วแพรวมณี ไปสู่ที่
พระเมรุฆ่าไฟ ฯ ๕ คำ ฯ

เรื่องรามเกียรติ์

๑ บัณฑิต ^๕ สุ่มันคันเสนาผู้ใหญ่ รับคำแค้น
พากันกดดาโคด ^๕ ขึ้นยังปราสาทไชยรจนา ๑

๒ คำ ๑ เสมอ

๑ จึงเชิญโกษรู่พระศัพทพมาศ ^๕ อันโอภาษดั่ง
เทวดา ^๕ ขึ้นพิไชยรถทรงอดงการ ^๕ ในมหา
บุษบกพรายพรรณ ^๕ พร้อมทั้งรถโยงพรรณราย
รถปรายเข้าคอกนายฉนิ ^๕ อีกรถพระมหานักธรรม
ถัดน ^๕ เกณฑ์แห่งประนมกร ^๕ คู่เคียงเรียงกันต้อง
หมัน ^๕ แต่พันถือประทุมเกสร ^๕ ประดับด้วยเครื่อง
สูงงาม ^๕ บทจรมาตามวิทยา ^๕ ๑ ๒ คำ ๑
กลองโยน

๑ ^๕ ครนถงซึ่งที่พระเมรุมาศ ^๕ อันโอภาษจำรัส
พระเวหา ^๕ เชิญพระศัพขึ้นแท่นอดงการ ^๕ รจนา
ด้วยแก้วแกมกัน ^๕ พระต้นมหกหมื่นก็ไค้ก็ ^๕ ฟ่าง
เพียงชั่วจะอาตัญ ^๕ ต้องอรรคชายาตาพรรณ ^๕ ก็
รำพรรณรำรักพระภักดา ^๕ ๑ ๔ คำ ๑ โอด

เรื่องรามเกียรติ์

๑๐ บัดนั้น ฝ่ายการมโหรีสพถันหน้า โขน
หนึ่งระบำชองระทา ก็ทำท่าเด่นรำเป็นโกลี ๑
๒ คำ ๑ เจริญ

๑๑ เมื่อนั้น พระพรตพระสัดครุเรื่องศรี กับ
ต้องล้มเด็จพระชนนี สุริวงษ์มนตรีแดงกานต์ คง
แต่ล้มโทษพระศพ เอ็กเกริกพิภพไหวหวั่น ก็
ครบเสร็จเจ็ดคืนเจ็ดวัน พร้อมกันจะจุดอักษิ์ ๑
๔ คำ ๑

๑๒ เมื่อนั้น จิงหวถนางไทยเกษี หน้าตาไม่เป็น
ล้มประดี เรียกกุกัจจ์ค่อมเค้าเข้ามา ให้ถือรูป
เทียนสุวรรณ จุณจันท์นึ่งคณขบบุผา ลงจาก
ปราสาทรัตนา เจ้าข้าก็พากันไป ๑ ๔ คำ ๑
เล่มอ

๑๓ ครนถึงบริเวณพระเมรุมาศ ไม่อาจดูหน้า
ผู้ใดได้ เข้าไปนั่งคอยท่าจะจุดไฟ สักเห็นใจ
ท่าพูดด้วยกุกัจจ์ ๑ ๒ คำ ๑

เรื่องรามเกียรติ์

๑ เมื่อนั้น พระวดีษรูถนามิตรฤๅษี ครั้นบ่าย
 ได้เห็นว่าที่ จวนจะจุตอศคักก็แลดู เห็นนาง
 ไถยเกษ์ทรมานไวย ถัดดอกไม้ชูปเทียนมานั่งอยู่
 จึงร้องว่าคูก่อนโณมทรู ช่างไม่คิดอดสู่วิญญา
 เดิมตัวของเจ้านั้นขอตั้งยศ คิดกำจัดพระรามไป
 เดินมา ด้วยน้ำจิตรโมหิตันธทา ให้ถูกยาชั้นผ่าน
 เวียงไชย พระองค์บรมสัจย์ไม่ขาดเจ้า จึงยกเอา
 สมบัตินให้ แต่ซึ่งพระรามจะเดินไพร่ ภูวไผ่
 ว่าวอนนางเทวี ก็ไม่ฟังพระราชบัญชา จนร้อน
 มาถึงกุ่มฤๅษี เจ้าก็ยังหยาบซ้ำพาท ไม่คิด
 ว่าเราเป็นอาจารย์ จนพระองค์ปลงชีพพิวงคค
 ตั้งไว้หมดเมื่อจะดับสังขาร ว่ามิให้พระพรตกับ
 นางราญ พ้องพานเผาศพพระภูวไผ่ ซึ่งจะมา
 พดอยจุตอศคัก เราหาให้เจ้าทำไม้ เร่งไปเสีย
 เกิดอรไทย จากในพระเมรุรจนา ๑๑ ๑๔ คำ ๑

เรื่องรามเกียรติ์

๑ เมื่อนั้น นางไภยเกษ์เสนาหา ได้ฟังทั้งสอง
พระสีทษา ถัดยาขัดสนเป็นพันคิด มีรู่ที่จะยอม
ประการใด จนใจด้วยตัวทำผิด ก็ออกจากพระ
เมรุขอลิด กับข้าคนสนิทช้อกจู้ ๆ & คำ ๆ

๑ เมื่อนั้น พระพรตทรงสดุดีศรีศรีมี พังคำ
พระสีทษาพาที้ ตกพระไทยพันที่จะเปรียบปาน
ทอดองค์ตั้งหน้าพระเมรุทอง ประหนึ่งคองแสง
ศรีสังหาร ไนยเนตรมีคิมนอนการ คัดังตาม
ครวญครำรำพรรณ ๆ & คำ ๆ โอต

โอ้ ไ้ออกเอยเดี่ยวชาติกำเนิดมา ในวงษ์พระอิศรา
รังสรรค์ ช่างหลงเข้าครรภาคนอาธรรม์ สาร์พัน
ชอกช้ำระกำใจ อายมนุษย์เทพไททั้งไตรจักร จะ
ทนสู้ภักครมูใดได้ มีแม่ช้อด้วยช้ำระยำไป เหตุ
ด้วยเกิดบิศุราษญาศิกา แม้นอยู่ใกล้ได้สนอง
ประคองบาท พระทรงฤทธิบิศุราษณาตา ไน
พระองค์จะปดงทัพพามา ไปสู้ยังฟากฟ้าสุราโดย

เรื่องรามเกียรติ์

พระประจวบโรคร้ายเปเนหลายวัน ถูกหาทันมา
 เห็นพระไทยไม้ แต่จะปลงศพภูวไนย ชำมิได้
 ถวายเพลิงพระภุม്മี่ เป็นคั่นก็เพราะคนหินชาติ
 ให้เคื่องบาทจึงตั้งพระฤาษี จะผิดจริงตั้งโคก
 ไม้มี มาแปรเปเนเช่นอนาถนั้ พระร่ำพดาง
 พุ่มพ่ายชดเนตร แด่นเทวดค่มุ่หมกเพียงอกหัก
 ดอนอ้อนร้อนทรวงชมภักตร์ พระทรงคักคิดเดือก
 องค์กรงโศกา ๑ ๑๒ คำ ๑ โอด
 ๖๐ ๕ เมื่อั้น พระด้คตรุด์วิงษ์ทรงยศดา กับ
 ๕ ทรงสองดมเค้จพระมารดา พระวงษาตนมนาง
 กำเนิด บ้างถือเครื่องตุ่คนรามาดาช ทั้งรูป
 เทียนโองาษแด้วโศกศัตย์ บ้างถือท่อนกลุชณา
 จวงจันท์น้ เ้าแวดด้มพร้อมกันอัญชดี ค่าง
 ค่างรอรมาดาโทษ ดพรังพร้อมด้อมโกษฐูจำวิธ
 ศรี แด้วเคารพจบุชซึ่งอค์ค้ ถวายเพลิงภุม്മี่
 แด้วร่ำไร ๑ ๑ คำ ๑ โอด

เรื่องรามเกียรติ์

๑๑ เมื่อหน้ ทงต้องดาบศครุญใหญ่ ครนต้นทราก
ศพระภูวไนย จึงดับไฟให้ก่อเป็นเจดีย์ ไว้ชาคู
พระบรมกระษัตริย์ ตามเยี่ยงอย่างจักรพรรดิ
จำเริญศรี เดวีจงดรรพพระคัมประคาคี ต่างกดับ
หลังยงที่ศาตา ๑ ๕ คำ ๑ เชิด

๑๒ เมื่อหน้ พระพรตต์วิงษ์ทรงยศลา ทวน
คิดถึงด้ามกระษัตริศา ให้้อค่อนคั้นอุราพระทรง
ธรรม์ โอ้อวณิจาณะตักกู คิดคู้ก็เปหน้าใคร
อาดัย เดี้ยคู้ที่เปวงษ์พระทรงธรรม์ มาเข้า
ครรรักษ์นกาหกัน ันความชวักดวอยู่ไม่รูห้าย
ได้ยบอายเทวาททุกราชี พระบิตูรงค้ปดงษ์พชว
ชานองหักวค้พดักกันไป แม้นมอดค้มวยชวเดี้ย
ก็กว่า เปนคนอยู่คู้หาประโยชน์ไม่ ำพรรณ
หลวงทรงทรงโสกาใจย จนอุไทยเยียมยอด
บุคันรร ๑ ๘ คำ ๑ โอล

เรื่องรามเกียรติ์

รำขอ พระมิได้ชำระสระตรง เด็ดจันทรงพระแสงธนู
๑๐ คีร ขอนพระน้องร่วมจิตราฤทธิรอน บทจรออก
พระโรงรัชชาดย์ ๑ ๒ คำ ๑ เด่มอ

๑๑ ดคองคังเห็นมัตตังก็อาศน์ อันโอภาษ
พรณรายฉายฉาน จึงตรัสตั้งเสนาปรีชาชาญ
ให้เตรียมหมุกทหารแดโยธี จัดทงรตสุวรรณ
มัตตังก็ ถวายยังมาตรงคังทงสองศรี จะไป
รับเจ้าตักษณพระจักรี มาบำรุงกรุงศรีอยุธยา
๑ ๔ คำ ๑

๑๒ บัคนัน ดุมันคันเด็นมียศดา กราบกราน
คตาคณัจฉอยทยออกมา วัณจิดาจากทงพระ
โรงพด้น ๑ ๒ คำ ๑ เด่มอ

๑๓ ๑๔ จึงหมายเวรเกณฑพอกจักรงค์ ดันอาของ
๑๕ ตั้หมุกเข้มนัน เด็ดกดันแกดงหาญชาญฉกรรจ์
๑๖ ทงอัยยงกกระพันท้าวฮึก ถือทวนโตมรหอกซัด
๑๗ โสมนันให้ร้องก้องกึก ถือดาบตงทงธนูพิรุณ

เรื่องรามเกียรติ์

๑ คักคักเพียบพจนบท ขุนรถเทียมรถทรงอดงกรณ์
๒ เทียมด้วยยศตราต่างต่างดี รถประเทียบเรียบ
งามอร่ามดี ก็เดรัจฉานพร้อมตามมีพระบัญชา ๑

๒ คำ ๑ เจริญ

๓ ขมกลาด ๑ ๒
๑ เมื่อนั้น พระพี่น้องต้ององค์ทรงยศถา ต่าง
ทรงเครื่องร้องระยิบจับกายา แล้วเจิมจุนมุน
ขญาเป็นขี้ไฟร ประคำต่อคดล้อมต่อมรกฏ ทั้ง
ทรงศักดิ์นักพรตอาจารย์ใหญ่ เด็ดจจากห้อง
สุพรรณหทัยใด คณาโคตไปเฝ้าพระมารดร ๑

๔ คำ ๑ เด่มอ

๕ ๑
๑ ครั้นจะจูงสองกระษัตริย์ โดยแดนโสมนัส
ดีไม้อร บุกขอเชิญเสด็จจบทจร ไปทรงรถบอ
สุจี ๑ ๒ คำ ๑

๖ ๑ ๒
๑ เมื่อนั้น จงพระมารดาทงสองศรี ต่างองค์
ทรงเสด็จเสด็จ เสด็จเหือบเห็นพระโอรส ทั้ง
ตั้งนครของหนี่พัสชา ถูกขญาทรงเพ็คเป็นคาบศ

เรื่องรามเกียรติ์

เหมือนพระลักษณะพระรามช่างงามด ยิ่งไต่ก
ศัถย์วันทสดุดใจ จึงตร่วมต่อคกอดต้องพระ
ตุงรัก ชบภักตร์ภูตเทวดคหน้านครไหลด ตี้องค
คำร่งแรงแข่งพระไทย เสด็จไปยังตานพระเจดีย์
ฯ ๒ คำ ๗ เต็มมือ

ไอ้ ครนถ่งตูปที่ไฉ้อาคู อัมโสภาษจาร์ตริคมี
ต่างประนอมหม้อมเคียรอัญชดี ไต่กักรวงญครำ
รำพรรณ ไอ้ว่าพระจอมกระหม้อมเมือง มา
ชดเคื่องจนชัววดีนอาลัยย แม้พระเดชปกเกษเปณ
นิรันคร คิงฉัตรแก้วกางกัณโศกา อิกทงหมไฟ
ฟ้าประชากร กัถารวดีนทุกขเปณศุขา แต่ันไป
จะไต่เวทนา จะนิหน้าไปฟังผู้ใด จะเหมือน
ฟังพระเดชปกเกษเกธ้า จนตายแต่กเกิดเด้าไม่
หาได้ คอรรุพระภีมี่มาหนีไป สติศย์ในฟาก
ฟาดขุม ช่างดีจะขอบังคมต ไปตามพระ

เรื่องรามเกียรติ์

จักราเรื่องศรี รำพดางต่างองค์ทรงไศกี ตั้ง
จะตั้งชิวัดดบตง ๑ ๓๐ คำ ๑ โอด

๑๐ ด้ร่างโคกจึงเสด็จยุรยาคร ดีตาศตั้งพระยา
ราชหงษ์ พาฝูงสาวต้นมบรมวงษ์ เสด็จจรังไป
ยังเกยรัตนา ๑ ๒ คำ ๑ เพง

๑๑ ครนถงจิงชนนงบตตงกรถ ตั้งพระจันทร์ทรง
กลดบพวหา อันรททรงดององคกุมารว ตั้งรท
พระสุริยาไม่วาคี ๑ ๒ คำ ๑

๑๒ เมื่อนั้น ฝ่ายโฉมยงองค์ไถยเกษี แจ้งว่า
ดองพระโอรสธิมตี พาต้องชนนืบทจร ออกไป
ในพนมพนาเวศ รับองค์พระรามเศททรงศร ให้
คืนครองอชยุทชยาถาวร ยิงเร้ารอนถวิตจินตนา
จะนิงอช้อย่างหมกได้ ต้องคามไปองน้อชขอ
โทษา ถึงจะคิดมิดพลัดกรวโกรธา ก็จจะเห็น
แก่หน้าพระโอรส ด้วยตูกกุกักดั่งชิวศร ถึง
หม่มมิดก็จจะคตยาหายโทษหมด จึงเรียกกุกัจค่อม

เรื่องรามเกียรติ์

ต้นหลังคด ถึงตามรดตององค์นางนงคราญ ฯ
๘ คำ ฯ เสด็จ

๑ ถึงรณนางส่มทุกก็หยุดไว้ พดางพิโรงอนง้อขอ
เดินสำน จะไปขอโทษพระอวดการ เขาวมาดย์
จงได้ปราณี่ ว่าแต่เป็นบ้ายอดคุดคุด มือหนึ่งคุด
นางค่อมทาศี่ เจ้าข้าหน้าตาไม่ส่มประดี ขึ้น
แอบชทายรดด้วยกันมา ฯ ๔ คำ ฯ

๑ เมื่อนน พระพรตส์วิงษ์นาถา กับองค์
พระสัดครุคอนุชา ทรงมหาธาธาธาถดตเดี้ยวกัน
ส่มเด็จพระมารดาทงตององค์ ต่างทรงรถพรรณ
รายณายณิน พร้อมพรงทงต้นนางก้านัด ตาม
เส็ด็จเป็นหล่นกันองไป อันไพร่ฟ้าข้าหวดงทง
ตามกรม ชนมให้ถ่มเสี้ยวหวนไหว คัด็คถาย
ชยายชกพดไกร ออกจากเวียงไชยอยุทธธา ฯ
๖ คำ ฯ เสด็จ

เรื่องรามเกียรติ์

๑ บัดนั้น ^๕ผู้มนต์คนผู้มียศถา ^๕เร่งรถเร่งทศโยธา
 นำห้ำกระษัตริย์จรจัด ^๕พอบ่ายเมียงชายแฉ่ง
 สุริยาน ^๕กถึงที่อยู่ชานฉนวนขวัญ ^๕จึงยกกร
 ประนมบังคมคัต ^๕กราบทูลทรงธรรมด้วยภักดี
^๕เมื่อพระองค์ทรงเคชเชษฐา ^๕เสด็จมาประทับอยู่
 ที่นี้ ^๕พอด้องยามดั่งวงเวดาราศรี ^๕พระดอบหัน
 ข้าบาทดีดาศไป ๑ ๒ คำ ๑ เสรจ

๑ ^๕เมื่อนั้น ^๕พระพี่น้องผู้มอชณาไศรย ^๕แค้นวิโยค
 โคกสร้อยระห้อยใจ ^๕ให้อาไถยจามัตย์รันทศ
 แฉวตรัสว่าองค์พระอศวาร ^๕จากสถานทรงเพศ
 เปนดาบศ ^๕จะเครื่องกระษัตริย์อิศริยศ ^๕เสด็จ
 บทจรไปด้วยบาทา ^๕เราจะทรงรถสุวรรณครรไ
 เหมื่อนอาจใจไม่ค้ำับพระเชษฐา ^๕ว่าแฉวทั้งสอง
 กระษัตรา ^๕ตั้งให้หยุดโยธาพถากร ๑ ๒ คำ ๑
 เสรจ

เรื่องรามเกียรติ์

๑ จิ้งเสด็จอย่างเขื่องยุรยาตร จากรถโอภาส
ประกาศ์ ทรงดีดาศด้วยบาทบพจร ทราย
กรมาสู่ส่งนมาดี ๑ ๒ คำ ๑ เพดง

๑ พอเวตาลุต่วงอโณไทย ประทับร้อนนอน
ในสวนศรี ให้พิทักษ์รักษาพระชนนี มีให้
อันครายมีทา ๑ ๒ คำ ๑

๑ ใต้ตดองค์ลงเหมือบวรจสุรณ ยิ่งเร้าร้อนเคร้า
โทมนัส ใ้อ่าปานนี้พระพี่ยา จะดีดไปหน
คำบดใด ได้ความขากลำบากทั้งสำมองค์ จำ
คั่นคั่นเดินเนินไศล จะวิโยคไศลด้ร้อยระห้อย
ใจ ยามประจรมมไม้เป็นเรื่อนนอน ยามเสวยจะ
เสวยแล้วเมือกมนี้ อารพันล้อมศุขสโมสร ยาม
ส่งรงเคยธระชั้นลำคร ขยายจรด้วยรศ์ศุคนธา
จะค้อองฝนทนแสงพระสุริยาม ทรมานหม่นใหม่
ไปในปี ร้าพต่างต่างองค์ทรงไศกา ประหนึ่ง
ว่าจะด้มดมประคี่ ๑ ๘ คำ ๑ โอค

เรื่องรามเกียรติ์

๑๖ จนนอรุณรุ่งรางต่างแสด กระจ่างแจ่มเยียม
 ยอดศิรีศรี ระรวรวิหนักดินผกามาดี พระเสด็จ
 จลกทีได้ยา จึงให้เกิดอนพหลพณิกาย บทจร
 คมช่วยฝ่ายขวา สุ่มันคั่นกับต้องกระษัตรา
 เดินหน้านำพวกพลากร ผ่านทางหว่างทุ่งอู่เขา
 สวมผ้าเน่าห้อยธารชานคิงขร เร่งรถรีบรัดอัศดร
 บทจรไปโดยพนาถี ๑ ๒ คำ ๑ เร็ด

๑๗ มาถึงฮาศรมพระวดีษู ทั้งองค์พระเสวามิตร
 ธานี ให้หยุดพวกพหลมณตรี อยู่ที่บริเวณศาลา
 จึงเชิญองค์สมเด็จพระมารดร บทจรจากราช
 วัตร อรรถกรนเรนทรชาครา ตรงไปยังศาลา
 พระนันทพร ๑ ๔ คำ ๑ เสมอ

๑๘ ครั้นถืองงพระนคบทองดี ทั้งสององค์พระ
 มหาศากย ไม่เห็นพระหริ่งษัทรวงยศ ถึงองค์
 พระเจ้าอรชโรศักดิ์ ๑ ๒ คำ ๑ โอเอ

เรื่องรามเกียรติ์

๑) เมื่อนั้น จึงมองนางไถยเกษ์ นิ่งมาทำยรกด
 มณี เห็นตั้งกระษัตริย์บทจร เข้าไปขัญชิต
 พระสีททา ให้เราร้อนอรุณางตั้งต้องคร บึงตั้งเทิน
 เชนใจบงอร ทอดดอนใจตงวังพังกคิด จะตาม
 ตั้งกระษัตราคณาโคต ก็อายใจเต็มทีตั้งมีมิด
 ค่ององค์พระสีททาต์รามมิตร พระวดีษฐุมหามุนี
 จะนึ่งอยู่อย่างนี้ก็มีขอบ จำจะไปบนอบพระ
 ฤษี คิดพดางทางนุดอกัจจ กระจเอนตงจาก
 ที่ทำยรกด อีค้อมตัมคว่าคะมาหงาย ลูกแค้น
 ตามนายฉิ่งหลังชด เจ้าข้าหน้าเขี้ยวเดินเดียดด
 บทจรไปยังศาลา ๑ ๑๐ คำ ๑ จบ

๒) ครันถึงจิงค้อยหมอบคณาน เขางมาดยบงคัม
 แด้วกัมหน้า ตั้งใจมิได้จันรรจา เผ้าแแตกหู
 ตาอีกัจจ ๑ ๒ คำ ๑

๓) เมื่อนั้น พระวดีษฐุตรามิตรฤษี เห็นตั้ง
 กระษัตริยามาใส่ถึ พระจวมเนอศรควมถวมไป ๓

เรื่องรามเกียรติ์

ก่อนพระพรตสุริวงษ์ มารดาเจ้าประสงค์ให้เป็น
ใหญ่ จนพระบิตูเรศนั้นบรรลวโดย เหตุใดไม่ครอง
สังวรยา จึงพาสองนงคราญมารดร ยกพลนิกร
มาในปี ทั้งตัวเจ้าเด้ากทรงบรรพชา มาหาคา
หัดด้วยเหตุประการใด ๑ ๒ คำ ๑

๑) เมื่อนั้น พระพรตผู้มีชญาไศรย สักก่อนนอน
ร้อนเร่าเศร้าใจ ชลในยหนองภักตร์แฉ้วพาท อัน
มารดาชามาทนชาติชอ ทั้งโฉดเฉมาเมามัวไม่บัดดี
มารษากว่าหญิงทั้งธานี อันหลานนึ่มได้รวมคิด
จึงบวชคนตามพี่เป็นชีไพร ด้วยจงใจภักดีสุดจริต
จะตามไปเจิมองค์พระทรงฤทธิ พระชนนีนึ่มจิตร
คิดเมตตา ทั้งสององค์ทรงเสด็จออกมาด้วย
หวังจะช่วยว่า รอนพระเชษฐา ให้ผ่านเกล้ากัน
เข้าอยู่ทชย เป็นมหาจรรโลงในชาติรี พระ
ทรงฤทธิศักดิ์ยศเสนาโด จงโปรดให้ทราบเกล้า

เรื่องรามเกียรติ์

เกษี ช่วยขจัดตำแหน่งพักพระจักรี หนานจะ
ได้พากันคลาไศด ๆ ๑๐ คำ ๆ

๑) เมื่อนั้น ต้องพระมหาอาจารย์ใหญ่ ยัม
พลงทางคอบว่าขอบใจ รู้รักใคร่ในพระหิริรักษ์
หญไทยหวังตั้งมั่นกตัญญู รอบรู้ในสถานการณ์
เบาหนัก ครองค้อพระเชษฐาผู้มีภักดี. เป็น
เอกอรรคโมฬีพพงษ์ ซึ่งพระพักกับพระศรีอนุชา
ทั้งดีดงามดังอนนวดหง ค่างตะเพศกระษัตริย์
ชดยวงษ์ ทั้งด้ามองค์ออกจากพระเวียงไชย
มาก่อนตาช้านานนะหลานเขย ไม่รู้โดยว่าไปหน
ค้ำบดไหน ครั้นแล้วตามมาถึงศาลาโดย ก็มีได้
พบด้ามกระษัตริย์ ๆ ๑ คำ ๆ

๒) เมื่อนั้น พระนรตดิรัยษ์นวลตา พังกต่าง
ผ่ากรอนในอระ ยิงแสงได้กได้กาจาบดย์ ใ้
อ่าพระจักรีจักรี เคยถาวรเป็นสุขเกษมสันต์
มาทนทุกข์ขุกป่าพานวัน ดำรพันจะดำบายาก

เรื่องรามเกียรติ์

กายา คิดว่าพระจะอยู่แต่เพียงนี้ จึงเชิญพระ
 ชนินมาตามหา มีรูปไปไกลดพระไวยกกา อนิจจา
 จรดดไปหนใด ฤาทรงบุทชิตคิดว่าน้องไม่ครอง
 ดัศย์ จะรักษาสมบัติฤาในเน คิดไม่หันหัน
 แปรความแหมไป จึงจรไกลอยู่ชุกชานัน ขึ้น
 พระร่มโพธิ์แกมเงาหมันหมัน ยังแถมซำพดิดพรวก
 จจากน้องพี่ ฟ้าพลงทางท่มทอชอินทรีย์ ได้ก
 ภาของคณชชา ๑๖ ค่ำ ๑๖ โอด
 ๑๖ เมื่อนั้น ต้องพระชนนีเดินหา สรร่วมด้วยคกอด
 ต้องพระดูดย ๑๖ กงดาเหยดขงพงมารดร เจอนก
 หวังตงหนาดอกมาตาม ๑๖ กระษัตริย์ตามสู่วงษ์
 ทรงส ๑๖ แต่จะมเด่นได้กาชวรรณ ๑๖ ทุกชริยอนดัง
 ๑๖ นนคทใบ ๑๖ จึงเชิญทรงต้องพระไวยกกา ๑๖ เทยวคน
 ๑๖ สันตสิลว่าในป่าใหญ่ ๑๖ ทานเป็นผุรุแฉงตวากหนึ่ง
 ๑๖ ไพร ๑๖ เห็นจะได้พบกัศตรพระจักรี ๑๖ ค่ำ ๑๖

เรื่องรามเกียรติ์

๑) เมื่อนั้น ดองค์ทรงด้วดีศรีคมี ได้ฟัง
ดมเค็จพระชนนี ค้อยดบายคดาขคตีในวิญญา
ค่างประนมก้มกราบพระอาจารย์ ขอประทาน
ได้โปรดเกษา แก่ข้าผู้ทนต์เรศเวทนา อย่าให้
ด้นร้วาในไพร่วัน เจริญดองพระดีททาพاجر ไป
คามพระดีกรในไพร่ด้นท์ เห็นจะพบภักดีรงค์
พระทรงธรรม เพราะดองพระคุณน้พาไป ฯ
๒ คำ ฯ

๑) เมื่อนั้น พระวดีษรูดวามีครอาจารย์ใหญ่ จึง
คอบว่าอย่าอาวรณ์ร้อนใจ จะพาไปให้พบพระ
จักรี ว่าจะดองพระนักดีทช ครองเครื่อง
คامجพระฤษี ขอกจากอวิญญู กระจษตรีษ
โถมงามก็คามา ฯ ๔ คำ ฯ เสดมขอ

๑) เมื่อนั้น พระพรตพระดีคตวคณาจา ครนถ
ที่ประทบโยธา จึงนิมนต์พระมหานักธรรม ให้
รับนบรตของทงดองขงค ไปกขงแฉวเคด็อนพด

เรื่องรามเกียรติ์

ฉันทน์ ต้องกระษัตริย์นำหน้าจรวัด สุ่มันคันทน์ก็
 ความเด็กลงไป ๑ & คำ ๑ เชิด

๑ รับเร่งจัดทรงคโยธา ผ่านมาตามตรอกชอก
 ไล่ดู ตกทุ่งถึงแถวแนวไพร เห็นทิวไม้ดีดอง
 จอธาร ๑ ๒ คำ ๑ เสร็จ

๑ บัดนั้น นายกษัตริย์พรานไพรใจหาญ แต่มา
 จรดองค์พระองค์อรุณ กัดงัดด้านคันทน์ทางกลางอรัญ
 ยลโฉมเกณฑ์ไพรให้ตั้งเป็นหมวดกอง เที้ยวค้อม
 มวยเตราศร รุกกวดขัน ครั้นรุ่งรองดวงศรีสุริยัน
 ก็นำตนขริบมรรคา ๑ & คำ ๑ เชิด

๑ พอได้ยินดังนั้นจึงเร่งไป ก็บินชนคันทน์
 พลุพิษ หนีไปเห็นต้องกระษัตริย์ นำหน้าพด
 มนตร์ ดังก้องเงาเส้าภากย์จำเริญรัก เหมือน
 ทรนعامรามัจฉกษณทั้งสองศรี ขรอยว่าพระพรต
 ยดโยธา มาตามพระจักรีด้วยใจศด น่าจะเป็น
 ปรบักษ์พระจักรกฤษณ์ ส้มคยคึกกันมาด้วย

เรื่องรามเกียรติ์

คาบศ กุเป็นข้าบาทบงศ์พระทรงยศ ผู้บรรโดย
ไม่ดุดะกัน จะมุ่งมั่นขันช้อออกค้อกร รวย
รอนเช่นฆ่าให้อาตมิ คิดแฉ้วเป่าหอดด่าค้อญ
พด้น เลี้ยงช่นันในเมนิพนาภา ๑ ๒ คำ ๑
เป่าหอด รื่อ

๑ มคินัน จึงพะกบวิวารพรานบ่า ได้ยิน
เลี้ยงหอดดต้นเป็นตัญญา ต่างเรียกหาภกนชน
ทนต์ ชวนกันเคยอว่านยาแฉ้วทาดวิ ช่มหจ
ให้ร้องก้องไพรีศรี คดเครีองคกกระพ่นกัน
อินทรีย์ หมายประจพไพรีไมเกรงใคร จมิ
ชุน่าไม้แหงนชติ กตต้องสัดค้อดูยาพริวได้ใหญ่
แยกย้ายรายกันคินเดินไป นายังต้นพระไพรีที่
ตัญญา ๑ ๒ คำ ๑ เซ็ด

๑ กรนถงจึงเห็นพวกพด เกิดอนกถนอช้องมา
ในป่า มีความยินดีปรีดา จ่าจะเป็ต้องเอาผ้า
ให้สิ้นค้อ ว่าพดางค่างคินกเห็นบรจ ชัดเขมณ

เรื่องรามเกียรติ์

เทกกงแสดไฟท้าว ถึงพอกเราเท่านั้นก็มกตอ ร้อง
บอกกันท้อบรรดาพราน ๑ & คำ ๑

๑ บัดนั้น กุชัณนายใหญ่ใจหาญ เห็นพวกพด
รณรณจับบาน เค่นศมที่ดัดถัดฉานดำราญใจ จึง
ขบยกออกนามตามกำหนด นนพระพรตผู้กักกับ
แม่ทัพใหญ่ จงจัดกันเป็นแพนยกแยกออกไป ชุ่ม
ไฟระยริมมรรคา แม้นกว่าข้าเฮี้ยฮ้ายเดื่อเอา
เว้งกรเจ้าใจมต้อย่าหนึ่หน้า ตั้งพดางทางดัดดัด
มา ยืนขวางมรรคาพนาโดย ๑ & คำ ๑

๑ ครั้นเกิดถึงจงร้องตระหวาด เทวยใครองอาจ
มาแต่ไหน เองฤชอเรียงเสียงไร จึงหักคาน
ผ่านใบไม้เกรงกัน ว่าพดางทางทำกงธนู คัดข
ค้ำรามหนึ่หนึ่ ท้าเค่นทรบชบชวยอเคียวพัน ยืน
ยืนเขม่นไม้พริบคอ ๑ & คำ ๑

๑ เมื่อนั้น พระพรตผู้วังษณาถา ได้ฟังนาย
พรานไพร่ใจพาดธา โยหังหยามข้าดำธาธา

เรื่องรามเกียรติ์

จึงร้องมาว่าเหวยเขี้ยวพรานไพร เองชื่อโรมา
 ประมาทอาชญา มิ่งแค้นเคืองเรื่องโรมิไร
 การ จะวายปราณเดี่ยเปด้าไม้เขี้ยวา เรา
 ฤๅชื่อพระพรตพระศักดิ์ครุฑ มาตามองค์ทรงภุช
 เชษฐา เดินโดยอริยมรรคา จะตั้งวงว่าหัก
 คำนประการใด ๆ ๒ คำ ๆ

๑. บดินน์ กุณนุแห่งร้านนายใหญ่ ทำเมียง
 มองเบื้องหน้าแฉ้วว่าไป ท่านอย่าได้เอาเท็จมา
 พาท เราฤๅชื่อกายนายกุณนุ เป็นพงษ์พันธุ์ชาว
 บัณฑิตศรี ได้ครอบครองบริวารานัน อันเป็น
 ทศไชโยหารี ฝ่ายท่านได้ผ่านนัคเรศ แกลง
 ย่อนยาทาเพ็คเป็นขีป้า จะตามตึกคิตรีายพระ
 รามา จึงแกลงยกไชโยพจนกร อันคือเรือนฤ
 คีอทหาร องค์พระอดิศรชาญสมุทร ได้รักษา
 ชารัญเทียวตั้งญจร ธรรมณรอบคังขรบรรพค
 ท่านหักค่านผ่านมาเจดาน เราจะต่างชวเดี่ยให้

เรื่องรามเกียรติ์

หมด จึงดำจิตรที่คิดทรยศ คิดคิดแก่องค์พระ
จักรา ๗ ๑๐ คำ ๗

๑ เมื่อนั้น พระพรตผู้วิงษ์นาถา ได้แจ้งข่าว
กล่าวถวิลถึงพญา ดังชราวิทพรศมาเจือใจ จึง
กล่าวมธุรสพจมาน ว่าดูก่อนนายพรานผู้ใหญ่
ท่านอย่าคิดเคียดือบแคงงเหงใจ เหมือนหนึ่ง
ไม่เมตตาศาปรานี้ ตัวเราจะขอเข้าไปไต่ถาม ให้
แจ้งความตามกระบวนถนัด ครัดพลางทาง
เสด็จจรด สุนันต์เดินนั้นก็ตามมา ๗ ๖ คำ ๗

เล่ม๑

๑ จึงมีพระบัญชาว่าอรอน ดูก่อนกฤษณ์พรานป่า
ชยานักแห่งจะแจ้งกิจจา โดยความถ้อยหาเพียง
จรรมิ อันมารดาเราใช้น้ำใจพาด ทังดำชารณ
โลกโมหิโหดัน จนดมเด็จบีตรงคป์ดงชวัน เกิด
วิบัติพดตกันน่าน้อยใจ จะโกรธาฆ่าพันบ้นรอน
ก็ปนพระมารดรไม่ทำได้ แด่นคนึงถึงองค์พระ

เรื่องรามเกียรติ์

ทรงไชย จึงยกพวกพลไกรคิดตามมา ซึ่ง
 แต่งองค์ทรงเพศบรรพชิต ด้วยตั้งจิตระแวงพ
 พระเชษฐา ใช้แยบยนคักถการมารยา จะ
 ตามมาเจริญสู่พระบุรี ให้พระองค์ทรงซึ่งเสด็จร
 ณีศร ดำรงศักดิ์จักรพรรดิเนติศรี้ ท่านแจ้ง
 ความออกนามพระจักรี เรามิเจียนคิดเป็นพนัก
 จงเมตตาการุญทำคุณเรา ช่วยพาเฝ้าพระองค์
 พระทรงศักดิ์ ท่านก็เป็นข้าพระหริภุชยะ เรา
 ตั้งภักศรหมายมาช่วยพาไป ฯ ๑๒ คำ ฯ

๐ บดินทร์ กุณนุณมอชมาไศรย ได้ฟังยังงน
 สันเท่ให้ใจ จึงตอบไปทนต์ด้วยปรีชา พระแก้ง
 ครตัจจิตได้ถ้อนไฟเราะห์ ก็เพื่อเพราะเห็นเราเป็น
 ชาวป่า ชนขอเชื้องษพงษ์พวงตา ยอมแต่ง
 การมารยาพาที แม่นจริงจึงตั้งคำพระร่ำว่า จะ
 อาต่านำไปในไพรศรี้ นี้จัดถ้อนเป็นกระบองนราวี่
 ไม่จริงเหมือนอาทิตเจรจา ฯ ๑๓ คำ ฯ เจรจา

เรื่องรามเกียรติ์

๑) เมื่อนั้น พระพรตตั้งรับษณกาล จึงเฝ้า
 อรรทมมूर्ขศพจนาน ท่านอย่ากินแห้งแฉงใจ
 ยืนพระภุชพงษ์ทรงเดช จะเปรียบดังบิคุเรศก็
 ว่างได้ ซึ่งเรายกพวกพดัดกลไกร มิใช่จะ
 คิดอ่านพาดไฟร์ ด้วยมารดรพระดักษณ์พระ
 จักรกฤษณ์ พระวดีษรูต์วามิตรฤกษ์ แม่
 เราต่ออกาพกัน บัดนี้พดอยคคิดคิดตามมา ทั้ง
 ไฟร์ฟ้าประชาชาวนคร ก็อาวรณ์ทรงเดชพระ
 เชษฐา ให้คืนครองเขตรชันธ์ดวรวยา เปน
 ดัจจาเที่ยงแท้ทุกประการ ๑ ๘ คำ ๑

๑) บัดนั้น กุขันพรานไพรใจหาญ ได้ฟังครัด
 มूर्ขศพจนาน ก็ตั้งการกินแห้งแฉงใจ วาง
 รนุดงใจใจยินดี น้อมเกล้าฯขตั้งบังคมไหว้ แล้ว
 กราบทูลไปพด้นทันใด พระอย่าได้อาวรณ์รอน
 วิญญา จะนำไปให้พบประดัมภักตร์ พระ

เรื่องรามเกียรติ์

หริวงษ์ทรงคัดติเชษฐา แต่จะขอกราบกรานพระ
มารดา ด้วยเป็นข้าณฑองรองธุลี ฯ ๒ คำ ฯ

๑๐ เมื่อนั้น ทงต้องนงนารายนเรื่องศรั้ง ต่าง
ชื่นชมดมถวิลยินดี พระจึงมีมธุรสอันสุนทร ว่า
ท่านนี้มีคนแก่เรานัก ด้วยรักพระหริวงษ์ทรงศรั้ง
จะพาไปกราบกรานพระมารดร ก็กุมกรต๋อวนเคิน
ดำเนินมา ฯ ๔ คำ ฯ เสมอ

๑๑ ครนถงรทสองพระชนนี กราบเกล้าขอเห็นอ
เภษา ทูลว่าถูกรักทงต้องรา พบกฤษณ์พราณ
ป่าพนาโดย บอกว่าเป็นข้าพระอดคาร ตั้งคาน
รักษาในป่าใหญ่ เพื่อนค่านับรับคำจะนำไป ให้
ประดပ်พบไท้ขบตี ฯ ๔ คำ ฯ

๑๒ เมื่อนั้น ทงต้องพระมารตามารศรั้ง ได้ฟัง
ดังทิพวารี่ มาได้จรต๋องอินทรยักถยา จึงเอื้อน
อรรคมธุรสพจมาน ว่าดูก่อนนายพราณจ้านาญ
ป่า แต่พวกเราเผ่าทรงไค้ถา บีมบระหนึ่งชวา

เรื่องรามเกียรติ์

จะมีวัยมิต ท่านคำนับรับว่าจะพาไป เหมือน
 เราได้พบภักตร์พระจักรกฤษณ์ คุณนั้นใหญ่โต
 ดันแปลพันคิด ดึงแกกชูชวศรให้นานวัน ครัด
 พลงทางประทานตั้งของ ทั้งเตือผำเงินทองทุก
 ตั้งสรรพ อีกพานหมากเต้าน้ำตวันสุวรรณ จัด
 สรรให้เสด็จดำเรือการ ๑ ๘ คำ ๑ เสรจ
 ๑ เมื่อนั้น นายกฤษณ์พรานไพรใจหาญ ตัใจได้
 ของพระราชทาน เบิกบานยินดีปรีดา จึงยกกร
 บังคมก้มเกษ ทูลส่งของอัคเรศเด่นหา อันองค์
 สัมเด็จพระดุษฎยา ชำมสโตงคองคาวารี ข้าได้
 พยวามความไปส่ง จนถึงองค์พระมหาฤๅษี ชื่อ
 กฤษทวาชมนี ฤๅษีนั้นอยู่ริมหิมพานต์ แด้วข้า
 ขององค์พระทรงศักดิ์ มารายรักษาระวังตั้งค่าน
 ซึ่งพวกผิงฉิงฉนชดชาร แด่นกัณฑ์การทุกพันคณนา
 ทั้งกรว้างใหญ่ใหญ่ไซยแปลนเกิดยวกตั้ง มีทุกสิ่ง
 ผูกตั้งครมัจฉา จะขอไปจัดแจงแต่งนวาง จะได้

เรื่องรามเกียรติ์

รามมหาควรี ทอดดวงทางประนคบทบงต์ ๑
 ๒
 ๓
 ๔
 ๕
 ๖
 ๗
 ๘
 ๙
 ๑๐
 ๑๑
 ๑๒
 ๑๓
 ๑๔
 ๑๕
 ๑๖
 ๑๗
 ๑๘
 ๑๙
 ๒๐
 ๒๑
 ๒๒
 ๒๓
 ๒๔
 ๒๕
 ๒๖
 ๒๗
 ๒๘
 ๒๙
 ๓๐
 ๓๑
 ๓๒
 ๓๓
 ๓๔
 ๓๕
 ๓๖
 ๓๗
 ๓๘
 ๓๙
 ๔๐
 ๔๑
 ๔๒
 ๔๓
 ๔๔
 ๔๕
 ๔๖
 ๔๗
 ๔๘
 ๔๙
 ๕๐
 ๕๑
 ๕๒
 ๕๓
 ๕๔
 ๕๕
 ๕๖
 ๕๗
 ๕๘
 ๕๙
 ๖๐
 ๖๑
 ๖๒
 ๖๓
 ๖๔
 ๖๕
 ๖๖
 ๖๗
 ๖๘
 ๖๙
 ๗๐
 ๗๑
 ๗๒
 ๗๓
 ๗๔
 ๗๕
 ๗๖
 ๗๗
 ๗๘
 ๗๙
 ๘๐
 ๘๑
 ๘๒
 ๘๓
 ๘๔
 ๘๕
 ๘๖
 ๘๗
 ๘๘
 ๘๙
 ๙๐
 ๙๑
 ๙๒
 ๙๓
 ๙๔
 ๙๕
 ๙๖
 ๙๗
 ๙๘
 ๙๙
 ๑๐๐

เรื่องรามเกียรติ์

ปลวกรายส่งวายใหญ่ ทั้งปักแพ่งแดงโมแดง
 ไชย อิกตุกไม้หน้าผิงเผือกมณ บรทุกเรือ
 ขุดนุ่นจุนววย ไพร่นายให้ร้องก้องถั้น รียบ
 ถอยออกจากรุกทำทงห้าพัน แข่งกันแน่นคดอง
 ด้องดงมา ๑ ๖ คำ ๑ ไข่เรือ

๑. ครนถงจิงจอตทอดประทัย ซ้อนซิปคักคักกัน
 หนักหนา ช่วยกันชนของถววยจุนววยมา แล้ว
 กองไว้ใกล้ห้าชโตะร ๑ ๒ คำ ๑ เจะรจา
 ๒. ๒. ถั้น กุขินใจหาญชาญสมร จึงให้พวก
 พรอนป่าพรคอง แยกคองหาบตามกัน
 ไป ๑ ๒ คำ ๑ เชิด

๓. ครนถงรณณตั้งกระษัตริย์ โสมนักประนม
 บังคมไหว้ รวยของต่างต่างทิวังไว้ แล้ว
 หุงใบดีเยศงามปรีดา ซึ่งจะข้ามวังอนชดธาร
 ไปสามพระอรตารนาถา เรือแพห้าพเจ้าให้เอา
 มา รอรบประทัยทำวารี ๑ ๔ คำ ๑

เรื่องรามเกียรติ์

๑) เมื่อนั้น ทงสองพระมารตามารศรี ชันชม
ตมกวิตยินดี จึงครตั้งเส้นส้มันคัน ให้เอาของ
ถวายของนายพราน มาประทานหมูปอดพดขันธุ์
แล้วเชิญตองทรงศักดิ์พระนักษรรณ์ จรจรัดไป
ยังท่าตำคร ๑ ๔ คำ ๑ เตมอ

๑) เมื่อนั้น พระพรตสุริวงษ์ทรงศร ครนถึงฝั่ง
ตั้งพอกพดากกร ให้ข้ามม่อนเนืองเนืองจนเป็ดตอง
ไป ๑ ๒ คำ ๑ ได้

๑) บัดนั้น พวกโยธีทงหลายนายไพร่ บ้างชวน
กันรีบรัดคดไม้ ผูกแพใหญ่พร้อมเด็วจดำเรือ
การ ๑ ๒ คำ ๑

๑) บ้างก็ข้ามรรคินน้อคัศร ข้ามกัญชรพดพด
ทหาร ต่างแข่งข้ามตามอนชดธาร อดหม่าน
มกกองทองวารี ๑ ๒ คำ ๑

๑) เมื่อนั้น พระพรตพระดีศครตเรืองศรี กรน
เด็วจซึ่งข้ามโยธี เชิญตองชนันตงนาถา ๑ ๒ คำ ๑

เรื่องรามเกียรติ์

๑) แด้วดำรัตตังตั้งพอกผีพาย ให้เบนบายเรือ
บากออกจากท่า เรือแพแฉกตามคิดตามมา ช้าม
มหาวังวนชดธาร ๑ ๒ คำ ๑ ได้

๑) ครนถึงจึงเชิญต้องมารดา ชนทรงรกรักนา
มุกดาหาร พระวดีษรูต์วามิตรอาจารย์ ชนรก
แก้วสุรกายจนอำไพ พร้อมหมู่จตุรงค์โยธา
เกดोनกตาดดาชดาทงป่าใหญ่ นายกฤษณ์หน้า
เสด็จไป เข้าในราวอรัญบรรพต ๑ ๔ คำ ๑ เสด็จ

๑) บัดนั้น กฤษณ์ใจกล้าดำหัด นำดีศรีวงษ์ทรง
ยศ เดียวดคมรรคาพนาดี จนไกลถึงเชิงบรรณ
ศาลา พระภารทวาชฤษี บังคมทูลโดยมุคคตี
ชบออกอาศรมพระนักรรรม ๑ ๔ คำ ๑

๑) เมื่อนั้น พระพรตศรีวงษ์รังสรรค์ ได้ฟังจึง
ตั้งมั่นตัน ให้หยุดพอกพลชันธ์ในดงดอน นอก
ประเทศเขตรชอบอาศรม รีมร่วมรุกข์ไทรใกล้
คิงขร แด้วเชิญต้องต้มเต็จพระมารดร บทจร

เรื่องรามเกียรติ์

จากราชรถไชย กับพระมหาสัตว์มิตร พระ
วดีษรฐผู้เป็นอาจารย์ใหญ่ ตีกระษัตริย์ดีดาดดา
โคต เข้าไปยังอรัญญิก ๗ ๒ คำ ๗ เต็ม
๑ ตีกระษัตริย์พร้อมกันวันทา องค์พระภราทวาช
ฤกษ์ พระวดีษรฐสัตว์มิตรมุนี กิ่งอันดบที่เป
หงนด ๗ ๒ คำ ๗

๑ เมื่อนั้น พระภราทวาชดาบศ เห็นตองสูริวงษ์
ทรงยศ จึงตรัสถามพระพรตอนุชา เหตุไฉนโย
องค์พระกุมาร จึงกذبเพศอาการเป็นขี้บ่า ไม่
ปลกบองครองชันชติมา เทียบกับบ้านนดด้วย
อันใด ๗ ๔ คำ ๗

๑ เมื่อนั้น พระพรตผู้มีอชณาไศรย กราบ
พลางทางทูตส่งออกไป ข้าไม้นักถวิลยินดี ใน
ยศศักดิ์มบตพศถาน จึงทรมาณมาในไพรศรี
จะเชยพระหรรษจักร ให้ภุมกบคินพระนคร
แจ้วว้างมเต็จพระหริวงษ์ พาองค์นางดีดาดวง

เรื่องรามเกียรติ์

สมร กับพระลักษมณ์ร่วมจิตรฤทธิรอน บทรจ
 มาฟังพระนักรบรต ตามกระษัตริย์บัณฑิตน้อยที่ไหน
 จงโปรดให้ทราบความตามกำหนด พอได้เข้า
 เผ่าองค์พระทรงยศ พระคาบศัไปรดด้วยช่วย
 เมตตค ๗ ๘ คำ ๗

๑) เมื่อหน พระมหาอาจารย์มานกดำ ได้ฟัง
 พระพรตพจนนา เห็นตั้งใจตอบว่าชอบใจ อัน
 องค์พระกุมารทองนรก สักยธรรมมันหนักไม่หา
 ได้ จะเป็นที่สรรเสริญจำเริญไชย ทั้งทั้งใน
 โลกธาตรี อันองค์พระลักษมณ์นางดีดล กับ
 ทั้งพระจักรวาลเรื่องศรี บุคปามาหยุดที่ภูฏี ถาน
 เส้นหาเอาโดย ดูปดอบโยนโอนอ่อนพุดม่อนมัน
 พระทรงธรรมหาอยู่ด้วยดูไม้ ว่ากฏุนเคียงโกจ
 เวียงไชย จะมีได้คงใจจำเริญพรต บัดนี้พระดี
 กจะไปพัก ในสำนักพระสรภักคคาบศั อยู่แหมบ

เรื่องรามเกียรติ์

เชิงหิมวันต์บรรพต กำหนดเก้าโยชน์มรรคา ฯ

๓๐ คำ ฯ

๑ เมื่อหน พระพรตศูริวงษ์นาถ ได้ฟังพระ
 มหาสัตถา ยิงเร้าร้อนอรุณดังไฟก่ดับ โอ้อว่า
 อธิจาพระดีกร . จะบทรเที่ยวไปในไพรต้นันท์
 คิดว่าอยู่ฟังพักพระนักรรรม . จึงตนคนคิดตาม
 ช้ามคงคา ถึงกฏุมได้ชมบังคมบาท พระศรี
 กุณหารณาลา ฤเห็นน้องไม้ครองศตยา ผ่าน
 พาลจึงไม่ไวางพระไทย . จึงหลัดถหนไปให้ไกล
 เมือง . จะชดเคื่องชอนฤไณ . รั้วพดางทางทรง
 โสกาโดย พระมิได้เป็นอรมนต์มประดี ฯ

๘ คำ ฯ โอศ

๑ เมื่อนั้น พระภกรทวดชฤักษ์ เห็นพระพรต
 โสกาภิปราน . จึงมีมอฐัสพจน . คู่ก่อนพระกุมาร
 หลานรัก . อย่าโสกนักจงฟังตาวร . รูปนี้จะนำ
 มรรคา . ให้พบงามกระษัตริราชันดี . ว่าแต่จกัชวน

เรื่องรามเกียรติ์

พระวดีษฐ ทั้งพระศวามิตรฤๅษี ออกจากอรัญญิกูฏี พระพรตกับชนนีก็ตามไป ฯ ๖ คำ ฯ เสด็จ

๑ ล่วงทางหว่างเขาจำเนาะป่า ชำมชดาโคจร เทรินเห็นไคจ เร่งรีบรพดตกลไกร มาใกล้ หิมวันต์บรรพต จึงเห็นศาตาพระอาศรม พระศรภังคบรมดาบศ พระมุนษบออกแก่พระพรต หนักำหนดที่อยู่พระนักรธรรม์ ฯ ๔ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระพรตสุริวงษรังศรต ให้หุยครถ แก้วเพชรพรรณ นอกเขตรอรัญญิกูฏี จึงเชิญทั้งสองพระมารดร บทจรจากรถมณิศรี กับดำนพระมหาโยคี เข้าไปยังที่ศาตา ฯ ๔ คำ ฯ เต็มอ

๑ ครนถงดีกระษัตริย์มัสการ พระศรภังคอาจารย์ ฦานกจว้ พระนักรธรรม์ทงสผู้ปรีชา เคารพกัน วันทาดด้วยยนิคี ฯ ๒ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระศรภังคมหาฤๅษี เห็นดีสุริวงษ พระจักรี พระมุนีศรธำตามความไป คุกรพระ

เรื่องรามเกียรติ์

พรตกุมาร เจ้ายกพวกพดหาญจะไปไหน ช่าง
เบียดเบียนตั้งอินทรีย์เป็นซี่ไฟ เหตุใดไม่ครอง
พระภรรยา ๗ ๔ คำ ๗

๑) เมื่อ^๕นั้น พระพรต^๕วิงษ์^๕ษานถ ได้ฟัง^๕บังคม
กัมภัก^๕ตรา จึงมี^๕พระบัญชา^๕ตอบไป อัน^๕เด่น
สง^๕ร^๕ร^๕ยา^๕อา^๕ณา^๕จักร หลาน^๕จะ^๕รัก^๕กว่า^๕พี่^๕หามี^๕ได้
แม่^๕ช้ำ^๕ท^๕ุ^๕ร^๕คน^๕จ^๕ง^๕ไร ทำให้^๕ได้^๕เด^๕็ด^๕ร^๕อ^๕น^๕ท^๕ง^๕บุรี
ซึ่ง^๕แ^๕่ง^๕ของ^๕ค^๕ห^๕ร^๕ง^๕เพ^๕ศ^๕เป็น^๕น^๕ัก^๕ส^๕ถ^๕ิ ด้^๕ว^๕ย^๕น^๕า^๕จ^๕ิ^๕ร
ด^๕ำ^๕ม^๕ัก^๕ด^๕ร^๕ัก^๕พิ จึง^๕เจ^๕ย^๕ย^๕ท^๕ง^๕ด^๕อง^๕พระ^๕ชน^๕นี้ มา
ค^๕า^๕ม^๕พระ^๕จ^๕ิ^๕ร^๕ผู้^๕ค^๕ัก^๕ก^๕า แ^๕จ^๕ัง^๕ว^๕า^๕อยู่^๕ด^๕ว^๕ย^๕ของ^๕ค^๕พระ
ท^๕ร^๕ง^๕น^๕า^๕ณ จึง^๕ช^๕ม^๕ช^๕า^๕น^๕ค^๕ัน^๕ด^๕ง^๕ค^๕ร^๕ง^๕มา^๕หา จะ
เจ^๕ก^๕ุ^๕ม^๕ช^๕ำ^๕ช^๕ร^๕ช^๕น^๕ท์^๕ส^๕ร^๕ร^๕ช^๕า ส่วน^๕พี่^๕เส^๕็ด^๕จ^๕อยู่
แ^๕่ง^๕ใด ๗ ๘ คำ ๗

๑) เมื่อ^๕นั้น พระ^๕ส^๕ร^๕ภ^๕ง^๕ค^๕ด^๕า^๕บ^๕ศ^๕า^๕จ^๕าร^๕ย^๕ี^๕ห^๕เ^๕ย^๕ ได้^๕ฟ^๕ัง
บ^๕ั^๕ญ^๕า^๕จ^๕ึง^๕ว^๕า^๕ไป ค^๕า^๕น^๕ช^๕อ^๕บ^๕ใจ^๕พระ^๕หล^๕า^๕น^๕ร^๕ัก ค^๕ว^๕า^๕ม
ด^๕ี^๕ท^๕เจ^๕า^๕ก^๕ศ^๕ิ^๕ญ^๕ญ จะ^๕เจ^๕็ด^๕ช^๕ู^๕ร^๕ู^๕ไป^๕ท^๕ง^๕ไ^๕กร^๕จ^๕ิ^๕ร อัน^๕พระ

เรื่องรามเกียรติ์

รามตั้งวังของศพระดิเกษน์ กับองค์ภคินีผู้ดีดา
 อยากรให้อยู่ใกล้เคียงแต่เพียงนี้ จึงตั้งท้าวภู
 คอยท่า ไม่ชอบใจว่าใกล้พระภรรยา จะสร้าง
 พรตจรรยาไม่ถาวร จึงพากันครรไดไปอยู่ป่า
 คุหาต์คฤกษิงขร เมื่อนับรารภจะใคร่พบพระดีกร
 อย่าทุกขรอนเดยใครจะพาไป จำแต่ตัวครองเครื่อง
 บริหาร ซอนด้ามพระธำมรงค์ใหญ่ ออก
 จากศาลารับคนลาไกล ไปโดยอรัญญิมรรคา ๑
 ๓ คำ ๑ เข็ด

๑ เมื่อนั้น พระพรตตั้งวังหน้าตา เดินตามพระ
 มหาดีทรา พธางใส่ภาครอญุคว่ำรำพรบน ๑
 ๒ คำ ๑

ไอร้อ
 ๑ ออกเอ๋ยคิดมาน่าตั้งเวท พระมิตุเรศซึ่งรัก
 อาลัยผู้พี่น้องต้องพรากไปจากกัน เพราะ
 อารธรรมฤษขรกาดี คิดคิดจะใคร่เห็นหน้าพรอน คัด
 กรศิดเกตุเกษ นีหากเห็นว่าเป็นชนนี้ นองน

เรื่องรามเกียรติ์

ชัดสนจนใจ ไฉนว่าสมเด็จพระทริวงษ์ ตามหา
 พระองค์หาพบไม่ จะนั่งแกลงแกลงนั่งพลอย
 หมองใจ จึงหัดก่ดั้นไปไถดถารา ไม่ประคับ
 พบภักตร์พระจักรกฤษณ์ จะสู้เสียดชีวิตรยู่กลาง
 ป่า ไม่ก่ดับหลังยังกรงอุยุทธยา เดินพดางไค้กา
 พันธุ์ ๆ ๘ คำ ๆ โหด

๑ เมื่อหน้ ฝ่ายหมู่คณะพระฤาษี ซึ่งคงอยู่
 ดัดกฤษณ์ ได้ยินเสียงโยธืออ้องมา แดเห็นเป็น
 พวงพระทอง เกดอนก่ดั้นเคียดร้ายก่ดาดป่า คิด
 ว่าธรรพาด มาย้ายยับทาก่ดักใจ บ้างฉวย
 ได้ไม้เท้าดาดีปัดร กระโถนถ้วดยฉัดดงยาม
 ไถญ่ จึงชนคั้นป่าพนาโดย ด่มดุกบุกไปไม่
 ด่มประดี ๆ ๗ คำ ๆ เข็ด

๑ เมื่อหน้ พระลักษมณ์ทรงส่วสัตว์ดัดมี ปรีนิบค
 ทรงคักัดพระจักรี กับทั้งพระพิศดา ดั่งหนึ่ง
 องค์ทรงฤทธิษบุคุเรศ รนนี่เกิดเกษเกษา เป็น

เรื่องรามเกียรติ์

นิพนธ์ศรีทุกวันนี้ ครนถึงเวดากัดดาไคด ฯ
๕ คำ ฯ เพลง

๑ จะระเดยงเทยงหาผลาผล ที่บนเนินดำเนา
ภูเขใหญ่ เทลอบเห็นหมู่โยคีตั้งงษ์ไพร คั่นคก
ใจวังอังกนึ่งมา บ้างลดาตัมตูกกุกคตาน จึง
ชลชานขอขไม้ใบหนา รอยหนามเหนยงเกี่ยว
ยบลงกยา ขึ้นหินผาคันคินบนบรรพต ได้ยิน
เสียงเทรองกกกองมา พินพามัดมัวไปทั่วหมด
แวลไปเห็นจตุรงค์องค์พระพรต ยกหมู่ทศโยธา
มาแน่นหนึ่ พระพิโรธโกรธกรังดังไฟกาล กู
จะผลาญชีมาให้อาสน์ จึงขึ้นคิดบ่ปะดองสาย
หมายรำลือ เดยงล้นน้จันฟ้าชาตรี ฯ ๘ คำ ฯ
วิ เชิด

๑ เมื่อนั้น พระนารายณ์ทรงลวิศวิศมี ได้ยิน
เสียงกองมาพนาถ พระกุมารพังกนึ่งคิด เจ้า
ลักษณะไปเสาะหาอาหาร ฤาเกิดการราวรอน

เรื่องรามเกียรติ์

ชั้นศรัทธา ตั้งทวารเหล่าพาดำบัจจามิตร พระ
ทรงฤทธิจึงรับแต่คัจมา ๑ & คำ ๑ เชิด

๐ ครนกงเนินศรัทธา ทอดพระเนตรเห็นองค์
ชนิษฐา จึงมีพระราชบัญชา เจ้าแก้วตาดจะ
แดงแย่งชิงใคร ๑ ๒ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น พระลักษณะผู้มีอัญญาไศรย กราบ
ลงแล้วทอดน่องไป นิ่งน้อยใจพระพรตสาธารณ
แมนคฤชยาอาตย์ แกตั้งกำจัดเรวให้ไกล
สถาน ตวิก็ได้ดีทริชาลราชการ แล่นดำวายุ
แล้วข้ามีหน้าใจ บัดนี้ยังจะคิดตามคิดมา จะ
เช่นฆ่าพระองค์ให้จงได้ ทำของอาจโง่ภยันเป็น
พันไป จะนิ่งได้ไยแต่พระภูมิ นิ่งนี้จะขอออก
ค้อยุทธ ด้วยบุศรนางไทยเกษี ฆ่าเสียให้ทำตาย
วายชีวิต ฝ่าใจที่องอาจประมาทกัน ๑ ๒ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น พระพิศณุรักษวังธรรม์ จึงตรัสห้าม
อนุชาตาวรรณ อย่าหุนหันโมโหโกรธา อัม

เรื่องรามเกียรติ์

แร่นพองกนทงดี พร้อมฤๅษเทวฤๅษทุกกิศ้า
 เจิญเราให้ไวยกุดตงมา บรๅบหม่อสูรๅรๅรๅณ
 ถๅพระพรๅครเห็นเหมือนเช่นวๅ ใว้พๅนอๅงรัก
 อๅยๅหๅกหๅย เห็นจะไมๅเปๅนเหตุเกๅทพๅน พระ
 อๅจๅรยๅทงๅนๅกมๅ แดๅงๅดๅงๅองๅศๅทๅงเพๅศๅเปๅน
 นๅกๅดๅทๅชๅ เห็นจะมๅดๅทๅทๅงเหมือนอยๅงวๅ แดๅง
 คๅนๅนๅวๅโยๅคๅคๅกๅคๅกๅ เครื่องๅดๅวๅรๅกๅไมๅถๅอๅคๅด
 มๅอๅวๅ พๅอๅจๅงคๅดๅคๅวๅคๅรๅวๅญๅให้ถๅวๅนๅถๅ ไมๅพๅอๅทๅ
 จๅมๅหๅงๅดๅงๅไดๅย เห็นจะคๅมๅมๅวๅบๅเรๅกๅดๅบๅไป
 ยๅงๅกรๅงๅไถๅรๅยๅทๅชๅรๅนๅ ๖ ๓๐ คๅ ๖
 ๑ เมื่อๅนๅ พระๅดๅกๅษๅณๅทๅรๅงๅดๅวๅดๅวๅคๅรๅคๅมๅ พๅงๅศๅรๅดๅ
 ทๅคๅนๅไปๅทๅนๅทๅ เห็นจๅริงๅจๅงๅคๅงๅมๅพระๅบๅญๅชๅ จๅงๅยๅอ
 กๅรๅทๅดๅคๅวๅมๅไปๅคๅวๅมๅเหตุๅ คๅอๅพระๅองๅศๅทๅงๅเดๅช
 เจๅมๅรๅ นๅหๅกๅพระๅภๅวๅนๅโยๅคๅดๅคๅดๅ ถๅหๅกๅไมๅ
 จๅชๅวๅชๅวๅคๅรๅกๅนๅ ๖ ๔ คๅ ๖

เรื่องรามเกียรติ์

๑ เมื่อนั้น พระสุริวงษ์องค์นารายณ์รังสรรค์ จึง
ชวนอนชวตาจวรรณ มาอรัญญูที่สำนัก ฯ

๒ คำ ฯ เต็ม

๑ เมื่อนั้น พระสรภังค์มุนีมีศักดิ์ นำพลรบรุก
ไม่หยุดพัก มาตามมรรคมรรคาพาโดย แด
เห็นตักกฤษณา เจอมงจำเฒ่าสูงใหญ่ ยกหัตถ์
ชบอกรพระพรตไป โน่นที่อาไศรยพระดีกร ฯ

๔ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น น้องพระภุชพงษ์ทรงศร จึงให้หยุด
พหลพหลินกร อยู่ตามเนินคิงขรคีรี ฯ ๒ คำ ฯ

เจรจา

๑ ส่องกระษัตริย์กับนายกฤษณ์ ดุ้มนัดนัดดาบศ
หงส์ ออกจากที่ประชุมโยธี จรดตามแถว

แนวธาร ฯ ๒ คำ ฯ เชิด

๑ ครนถึงบริเวณจางกรม รักรินทร์มกุไชระโหรฐาน
เห็นตักกับพระอวดดาบ นุชชาชาญพระดักษณัมผู้

เรื่องรามเกียรติ์

ศักดิ์กา จึงวิ่งเข้ามาร่วมต่อคอกอดบาท ไทธิราช
 นฤเบศร์เชษฐา ต่างโคกศักดิ์กรรแสงโศกา ถึง
 ชั่วจะวินาศขาดรอน ฯ & คำ ฯ โอด

๑) เมื่อนั้น พระนารายณ์ผู้วิงษ์ทรงศร ทั้ง
 พระลักษมณ์เสด็จนางอน ให้เฝ้าร่อนหญไทยดั่ง
 ไฟกาล เห็นพระน้องตององค์ทรงโศกา แล้ว
 ครวญคร่ำร่ำว่าน่าสงสาร ต่างก็ตั้งกินแหงนค้วย
 แจ้งการ พระอวตารตั้งท่อนอนหญไทย จึงกอด
 องค์พระพรตตอดจิตร พระทรงฤทธิเศร้างร้อย
 ละห้อยให้ พระลักษมณ์กอดน้องนุชตั้งครุฑไว้
 ต่างรำไรทั้งตั้งกระษัตรา ฯ ๒ คำ ฯ โอด

๑) ครั้นเคลื่อนคถายฮาตรภูถเทวด์ ทั้งตององค์
 ทรงเดชเชษฐา จึงมีมธุรสพจนา ถามพระ
 อนุชาธิบดี ดูก่อนพระน้องทั้งตององค์ ผู้ร่วม
 วงษ์เทวัญกินกับพี่ เหตุไฉนไม่ครองธานี จรด
 บุกบ่ามาไย ฯ & คำ ฯ

เรื่องรามเกียรติ์

๑) เมื่อนั้น สองพระอนุชาศรีได้ ต้อนพวง
 หลวงทูลสนองไป แต่เดิมใช้น้องแจ้แห่งกิจจา
 ล้อองค์พระบิตุรงค์ทรงเลข จะโปรดมอบนักเรศ
 เอเชียฐานั้นแจ้งการว่ามารดา ทูจรีตธิจณา
 อารธรรม มายกตั้งศิษย์ศิลาจบรพรหวั จึงสั่งนางพา
 โภโคโยโธสงวรย์ ขับพระกฤษโหมมาไพรวิน ก็
 โทษหนถึงตายวายชีวิ พระองค์จึงห้าหั้นบนเกล้า
 ให้ท่านเหล่าตั้งศิวปาพาศรี จึงจะสมที่ในใจกาด
 ทัดไม้คือธิดาเจ้าธารณี่ จอเชิเยพระองค์ทรงเลข
 คินครยอนักเรศเขตระตยาน ราชภูวรัอันรทน
 รรมาน เขิญไปผ่านธานีหีบรีดา ๗ ๑๐ คำ ฯ
 ๒) เมื่อนั้น พระตรีภพตบโองกนาถ พังพระพรต
 พระจิตศรัทธอนุชา จึงมีบรรดาปรวไต้ไป ท่านยก
 ธิษย์มีปฏิญาณประทานกัน เจ้าท่านนั้นโดยคัจฉนา
 ควรไม่ พิกไม่ไค่ถ่ถ้อยน้อยใจ คัวขยากไว้
 ในอริยกันควร ซึ่งเจ้ายกโยธาออกมารับ ให้พี่

เรื่องรามเกียรติ์

กตบั่นหตงยังดีถาน ก็จะได้ความดีด้วยบุญญา
 พระผู้ผ่านเขตรชณทัตวรรยา อันพระองค์บัญชา
 ประกาศิต ดังถจิตไว้แน่นกับแผ่นผา ตรีโลก
 เขาจะหมิ่นนิททา อนุชಾಯ่าคิดให้ผิดที่ เจ้าจง
 กตบั่นหตงยังนิเวศน์ ครอบครองนักเรศเดติม
 ศรี ไยทั้งพระชนกชนนี มาตามพิyakแคณถึง
 แคนไพร เอกก็ใครจะพิทักษ์รักษา พระผ่าน
 พ้าอยู่ดีฤาเณ เกิดโรคาขาย่ประการใด ในใต้
 บาทหงส์พระทรงธรรม ๗ ๓๒ คำ ๗

๑) เมื่อนั้น พระพรตสุริวงษรังสรรค์ ได้ฟัง
 ความร้อนเริงดังเพลิงกตบั่น ให้กตมกตตออดอัน
 รัตนต จึงน้อมเกล้าเคารพอภิชาติ กราบทูล
 เบื้องบาทหงษ อันพระมิตุรงค์ทรงยศ ก่าตรศ
 ได้กจากมัตย์ วันพระองค์ออกจากนักเรศ พระ
 ทรงเขตต้นช้อวอัสนิม นื่องมาถึงกรุงไกรก็ไม่
 ทน ดุ้มนันตนถองจิงแจ้งใจ ว่าพระมิ่งโมพี

เรื่องรามเกียรติ์

มั้บรรหาร ตั้งต่ององค์ทรงญาณอาจารย์ใหญ่
 มิให้แม่กับข้ากตาโคด เข้าจุดไฟศพงษ์พระ
 ทรงฤทธิ น้องนั้ชด้นเป็นพันไป ดั่งผู้ใดพัน
 ฟาดให้ชาติจิตร เป็นเหตุเพราะมารดาเหมือน
 ยาพิศม์ มาต้องคิดปะปนระคนตัว อันน้องจะพูด
 ไปใครจะเห็น ด้วยแม่เป็นคนอุบาทว์ชาติชั่ว ถึง
 ว่าจะผูกคอต้มองมัว จะระบือภยาทั่วทั้งโลกา
 น้องจึงเชิญตองพระมารดร ออกมาด้วยช่วย
 วอนพระเชษฐา ให้คืนครองเขตรชัณฑ์สวรรค์
 จงเมตตาโปรดตองน้องรัก ฯ ๑๕ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระนารายณ์สุริวงษ์ทรงศักดิ์ ทง
 โนมนางดีด้ายพาทักตร์ กับพระด็กษณ์อนุชา
 ทาวรรณ แจ้งว่าดมเด็จพระบิคุรงค์ เชอ
 ปดตปดงชัวอาตัญ ต่างคกใจดิงใครมาฟาดพัน
 ก็ครวญคร่ำรำพรรณไค้ ฯ ๕ คำ ฯ โอด

เรื่องรามเกียรติ์

ไอ้ ๐ ไอ้ว่าพระองค์ทรงศักดิ์ เมื่อจะได้ถูกรักทั้ง
 ดี ต้องให้หาพระคุณมุนี ไปขอพระศุภมัฤทธิ
 พรหมหมู่เทเวศร์มีชิวาน พระทรงญาณบัญชา
 ประกาศิต ให้ฮวดตารมาผดญาปัจจามิตร จึง
 ส้มหวังตั้งจิตระบิตร ครันถูกค้อยจำเรญไวย
 ใหญ่กล้า ทุกเวลาเข้าคำรำสอน พระมิให้
 ถูกยาอนาทร สถาวรตั้งเทวกุมาร ถูกคิดจะ
 รองถดองบาท กว่าจะวาทมนั้นจะอด่าน เป็น
 เวลาตามทันบันดาด จึงมีมารจำพรากให้จาก
 มา ยังไม่ได้ทดแทนพระคุณก่อน พระภูธร
 มาตั้งตั้งซาร์ เพราะถูกนพปลัดพรากจากบาทา
 อธิจาจำเป็นไม่เห็นใจ แต่ถวายเป็นถึงองค์พระ
 ทรงธรรม์ จะเห็นเปลวเพลิงหนักหนาไม่ ตาม
 กระษัตริย์ไศกาฮาโดย สดบไปไม่รู้ตั้งประดี ฯ
 ๓๒ คำ ฯ โอด

เรื่องรามเกียรติ์

โคกโคกกาจามัถย์ ก็จรจรัดมาเฝ้าพระเทวี ฯ
๕ คำ ฯ เชิด

๑ นบหนอทุกกิจจางว่าพระพรต พระสัตว์ครุฑโอรส
ต้องศรี ไปพบพานพระด็กษณ์พระจักรี กับองค์
นางเทวีดีดา ต่างแถตงแจ้งความไปตามโคก
ต่างวโยคโทมหนักัดหัดดา ทั้งห้องค้ทรงค้กคิ
กระษัตรา โคกกาชอนชบสตับไป ฯ ๕ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น ทั้งต้องชนนี้ศรีได้ ได้ฟังคังชัวาคม
จะชาติใจ อรไทยก็รับจรดี ฯ ๒ คำ ฯ เชิด

๑ ครนถึงจึงเห็นโอรสรัก ต่างชบภักตร์สตับพบ
อยู่กับที่ ถ้าคณูว่าทำตายววยชัวี มารศรีก็ว่า
โคกกา ฯ ๒ คำ ฯ โอด

๑ ไ้อ้ ไ้อ้ว่าพระด็กษณ์พระด็กกร สัดาตวงสัมร
เด็นหา ตั้งแต่เจ้าพดัดพราดจากภารา แม
กีนแต่น้าตาไม่ราจัน ตามมาหวังประสัพบ
ภักตร์ พระตุกรักงามสัรรพมาดับชัชนี มาอยู่

เรื่องรามเกียรติ์

พร้อมสุริวงษ์พงษ์พันธุ์ พ่อจอมขวัญโฉนไม่
 เจรจา โอ้อำพระพรตพระดีศตรุต เจ้าทั้ง
 ต้องแค้นสุดเด้นหา เพราะความซื่อถือดีคยคือ
 พญา ตูตามมาจนพบประตบกัน หวังเชิญคืน
 ปกป้องครองนิเวศน์ เปนใหญ่ในประเทศทุก
 เขตราชันท์ ควรฤมาพาพิศนช้วน ทั้งแม่ได้
 โยนให้ทนทุกข์ ถึงแม่จะดำรงคงชีวี โหน
 จะมีปรีดิ์เปรมเกษมสุข ถ้าบ้านเมืองจะมีภัยคุก
 ใครจะช่วยคืบทุกข์เด้าถูกรัก ท่วมมนุษย์เทวาแถ
 คามศ จะไศกศัถย์วันทตทั้งไตรจักร ต้อง
 บังอรช่อนทรวงเข้าฮักฮัก ต่างชมภักตร์ชอน
 ชบสลดบไป ๆ ๑๒ คำ ๆ โอด
 ๑ บัดนี้ ฝูงก้านต้นบร้อยน้อยใหญ่ ทั้งแก้ว
 แก้วท้าวนางข้างใน บรรดาได้ค้ำนางมากดวง
 คอน เห็นทงเจ้าศุริวงษ์อันทรงยศ สดบหมด
 เอนองค์ตงสลดอน ตกใจดังชู้วาคม์จะขาดรอน

เรื่องรามเกียรติ์

ต่างก็ซ่อนทรวงพรำรำไศกา บ้างก็ตั้งเกตุดอก
 เดือกดงกับบัลพิ์ เตียงอึ้งมีระงมไปในป่า บ้าง
 ตลบซบซ้อนกายา อยู่ยังชานศาตาอารัญ ๗
 ๖ คำ ๗ โอด

๑) เมื่อนั้น ดีพระอาจารย์ญาณขยัน ทงมหา
 เสนาตุ่มันคัน แดกขุนพรานบำพนาดี ต่าง
 ตระหนกตกใจไหวหวั่น ก็ไต่กศัตย์อึ้งออกทงฤๅษี
 ชุฒมุนอุนฉิ่งเบงดังคดี ดำเนียงมีเรียกหมอบเอน
 โกลา ๗ ๔ คำ ๗ เจรจา

๑) บัดนั้น หมู่แพทยทงมวญถ้วนหน้า ซิ่งเป
 หมอบวดแถมอยา ได้ยินเตียงเรียกหาตะถ้ำ
 ะดัง ตกใจคั่นหาผ้าตองบั๊ก กุกกักได้นำ
 ด้มหลิ่ง หยิบดวมขารับมาเกกิง ตรงเข้ายัง
 ฤๅษีศาตศาตาน ๗ ๔ คำ ๗ เชิด

๑) เห็นเจ็ดองค์หนึ่งไม่ติงกาย ตังวอดววยซิ่ง
 ด้งขาร ทงเหล่ากำนัตพนักงาน ต้อนตลบซบ

เรื่องรามเกียรติ์

ชานไปด้วยกัน บรรดาแพทย์ตกใจไหวหวาด ที่
ชชลาดหน้าชชตวณัน บางก็เขาเบ้ายานชชถุนนค
พัน แกกนชชตมุนนไป ฯ ๔ คำ ฯ

๑ บัดนั้น นางท้าวเถาแก่ผู้ใหญ่ ทงฝูงสาว
ชชรรคกานันตใน กักตบได้ชชตพินคินมา ฯ ๒ คำ ฯ
เจรจา

๑ เมื่อนั้น องค์พระดาบศพรคกล้า สุ่มันคัน
กัหมุ่แพทยา เห็นเจ็ดกระษัตราไมพินกาย ให้
เร้ารอนหญไทยดงไฟพิศม์ ต่างชชตอชชตคณจิตรใจ
ทหาย บ้างปลุกษาหารอชชตอชชตวณวย แด้วตั้งเจ้า
ชชรวนายพนักงาน ให้ชชตคหน้าชชตอชชตไมที่ไชชชตค อัน
มีรศกถันกถอมหอมหวาน มาชชตอชชตอชชตอชชต
นงคราญ ทงพระอวตารอนุชา ฯ ๖ คำ ฯ

๑ บัดนั้น นางเถาแก่ต่างวังชิงชชตอชชตหน้า จึงไป
เชิญเครื่องคณคณชชตอชชตอชชตอชชตอชชตอชชตอชชตอชชต
แฉ้วรับมาชชชตอชชตอชชตอชชตอชชตอชชตอชชตอชชต
เข้าชชชตอชชตอชชตอชชตอชชตอชชตอชชตอชชตอชชตอชชต
เจ็ดกระษัตริย์ชชชตอชชตอชชตอชชตอชชตอชชตอชชตอชชต

เรื่องรามเกียรติ์

เรื่องศรี บ้างก็เข้าโอบกอดพดด้วง ก็ได้ดื่มประดู่
ชื่นพร้อมกัน ๆ & คำ ๆ รั้ว เจรจา

๑ เมื่อนั้น พระรามเสด็จรุ่งรังสรรค์ กับพระ
ลักษณนางดีดาตาวรรณ จึงแปรผันเห็นพระชนนี
ต่างน้อมศิโรราบกราบบาท องค์พระราชามารดา
ต้องศรี ทั้งตามองค์ทรงไศกไศก ก็ตั้งหนึ่งชู้
จะมรณา ๆ & คำ ๆ โอด

๑ เมื่อนั้น ต้องพระชนนีเส่นหา สรว่มกอดพระ
ลักษณพระราม กับดีดาทรมดงวนนวดจันทร์
พิศภักตร์แฉ้วดุษอินทรีย์ มีพระเด่าจันรับขวัญ
จงค้ำไศกไศกกาจาบถย์ อย่าครวญคร่ำรำพรรณ
เสยอุกรัก พระบิตูรงค์ปดงษ์พชัว แม่ไศกกา
วิโยคเพียงอกหัก ทั้งทุกขถึงถูกยาหนักหนานัก
เพียงจักสุดสิ้นชนมาน บัดนี้พระพรตยศไกร ก็
ไม้ครองดมบัคพิศถาน โกรชเกรี้ยวมารดาว่า
ประจาน จะประหารให้ตายวายชู้ จึงพาแม่

เรื่องรามเกียรติ์

๑ ครนถงนงเยาว์ไม่เข้าชิต ดำรงจิตรนั่งตรง
หน้า แด้วมีมรรคพจนา พระทรงศักดิ์จักราจ
ปราณี แม่เฒ่าชัวชัวถึงดำหัด ให้พ่อพดัดมาอยู่
ในไพร่ศรี จนบิตรงค์ปดงษ์พิ้ว เพราะแม่
ชัวชัวอาธรรม ด้วยมีความโถกถันพันประมาณ
ขอประทานโทษกรรมได้ผ่อนผัน เชิญพ่อกดับคั้น
หลังยังดวงจันทร์ เป็นฉัตรกนไพร่ฟ้าประชาชี ๆ
๖ คำ ๆ

๑ เมื่อนั้น พระหวิวงษ์ทรงสดุดิวิคัมม์ จึงเอน
อรรคศรีดัดคอบนางเทวี ว่าดูกันไม่ปองจงเวรา
นึกว่าเป็นผลกรรมนำสนอง จึงให้ต้องตั้งญจมา
นอนบ้ำ ไม่ได้แทนพระคุณมูติกา เมื่อผ่านฟ้า
ดุดันขนมาน ซึ่งจะรับกดับคั้นไปบุรี ดิงดูกัน
รัตราชบรรหาร พระจะเตี้ยคำดัดคยซึ่งบัญญัติ
ไม่ต้องการเดยพระชนนี ๆ ๖ คำ ๆ

เรื่องรามเกียรติ์

๑ เมื่อนั้น จึงนวดนางไทยเกษี ไต่ฟังรศพจน
 พาท นางเทวีว่าให้พิไรวอน โอ้พระทริวงษ์ทรง
 ดั่งช้ จงเอนดูแม่มั่งตักครั้งก่อน พ้ออย่าเพื่อ
 ตัดตัดตรอน ให้มารดรได้ความนิทา แม้น
 มิโปรดมารดาจะฆ่าฟัน จงหาหั้นช้วงให้สังขาร์
 ฤพ้อจะแต่เนื้อเอาเกด้อทา ทำโทษาเมื่อนั้นใด
 ก็ตามเกิดด้วยตัวแม่ช้ช้ จะน่อยจิตรถูกยากี่หา
 ไม่ แต่เชิญพ้อกดับหลังเข้าวงใน ให้กรุงไกร
 คุชเกษมเปรมปรดี ฯ ๑ ๘ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระบิณฑกพบโลกเรื่องศรี ไต่ฟัง
 ยุบถพระชนนี วอนว่าพาทพิไรไจ จึงมีมธุรศ
 พจนา ถูกจะโกรธมารดากี่หาไม่ แต่ถูกนคิด
 หวังตั้งใจ จะยากไว้แทนคุณพระบิทร อันใน
 สตรีวงษ์พงษ์เทวัญ มีตักยธรรม่มั่นคงไม่ย่อหย่อน
 เมื่อครั้งพระไอยกาฤทธิรอน พระภุชกรก็ครอง
 ตักยา เชอตุ่เตี้ยช้วาไม่เอาโดย เชอดเนื้อให้

เรื่องรามเกียรติ์

พระอศิวรประดาทราชฐาน เนื่องกระษัตริย์อชบาด
 ริงศ์รงค์ จนบิตรงค์ทรงฤทธิของเจ้านัน ได้สืบ
 วงษ์เทวัญเป็นหัตถ์มา ธรรมเนียมน้องครองเมือง
 ก่อนพี่ ก็ยังไม่เคยมีเดยนี้หนา ชนนั้นก็ต้อง
 อนุชา สู้ตามมาครวญคร่ำรำพรรณ ควรแต่
 ที่หาดานจะผ่านเมือง ให้รุ่งเรืองราไชยไธสววรรษ
 จะได้สืบสืวงษ์พงษ์พันธุ์ เป็นจอมจรรโลงโลก
 ชาติตรี ๆ ๑๔ คำ ๆ

๑) เมื่อนั้น พระหวิรภษจักรแก้วเรืองศรี นบนำ
 ดั่งองพด้นพันที่ ซึ่งโอยกว่านก็ผดไป เต็มผ่าน
 พ้าหาอาจารย์ไปเฝ้า พระอศิวรเป็นเจ้าของใหญ่
 พร้อมด้วยเทวดาสุราโดย เจริญข้าให้โดยกุดตงมา
 ตั้งเหล่าอสูรสาธาณณ์ พวกพาดทุจริตฤษยา
 ซึ่งรับสัจย์ทรงฤทธิพระบิดา มาอยู่ในไพรพนา
 สืบสืบนี้ ก็ถึงยุคที่จะรับคัมเข็ญ ให้อยู่เย็นเป็น
 คู่ชเกษมศรี พระก็แจ้งเรื่องเริ่มแต่เดิมที่ จะให้

เรื่องรามเกียรติ์

คับบรูด้วยอินโด ซึ่งถ้อยคำพระมิตาประกาศดี
 คังดิชิตแค้นภพหาถบไม้ จะรักษาด้วยพระองค์
 ให้คงไว้ ไม่อาโดยเฉยที่ช้วน ๆ ๓๐ คำ ๆ
 ๑๐ เมื่อนั้น สองพระอาจารย์ฉานขยัน ได้ฟังคำ
 พระองค์ทรงสุบรรณ ถือด้วยมันจิตรจงตรงไป
 คังหนึ่งชาติเนรุเมรุมาศ ค้องเวรมภวาคไม่หวาด
 ไหว กคณูญูตั้งเดี่ยวชวาโดย คังหฤไทยจะดัง
 อสุรา โดยได้อวดครมาปราบเชณู ให้อยู่เย็น
 ทุกตำแหน่งแห่งหัด้า เป็นลุดคคิดลุดคที่จะเจรจา
 ค่างนงนงคตาไม้พาทิ ๆ ๖ คำ ๆ เจรจา
 ๑๑ เมื่อนั้น พระพรตพระสัตครุคเรืองศรี ได้ฟัง
 พระจักราพาทิ คังชว้ทรงธรรมจะบรรโดย ค่าง
 กอดบาทบงสุพระทรงเดช ขดเนตรแถวถังหัดัง
 ไหว ใช้ว่าองค์พระภูวไนย ถ้าเม้นไม้คินหลัง
 ยันคร น้องจะขออยู่ต้นองรอนบาท ไท้ชราษ

เรื่องรามเกียรติ์

ภุชพงษทรวงศร จะสู้เสียชีวาไม่อาวรณ์ แต่
ภุชพรทอคงค์ดงไค้กา ฯ ๖ คำ ฯ โอด

๑ เมื่อนี้ พระจักรวรัตน์แก้วแวงเวหา จึง
ด้ร่วมกอดสองพระน้องยา พระผ่านฟ้าแดนไค้
ไค้ก็ แด้วมีบัญชาประกาศิต ดวงชีวิตทรง
ดองของพี เราเกิดร่วมมิตรคงคี่สองคน พร้อม
เทวัญฤษีนิมนต์มา หวังจะให้ดับเข็ญเย็นโลก
อย่าเศร้าไค้ไปเดยพั่งพัว พี่บริบัตย์ทรงฤทธิ
พระบิดา จะค้นเข้าอยู่ทชยากี่จนใจ รูด้แล้วว
ด่ามภักดีรักพี แต่จะทิ้งบุรีหากควรไม่ ราชภู
ชาติเข็ญจะเห็นใคร จงคตาไค้ดกดับหลังยัง
นคร ฯ ๘ คำ ฯ

๑ เมื่อนี้ พระพรตส์รึงษทรวงศร ไค้พั่ง
บัญชาชิงอาวรณ์ ชด็กรนบนอบคอบวจาจา ดุค
คิน้องที่จะพรากจากบาท ไท้ชิวาชนฤเบศร์
เชษฐา จะให้น้องกดับหลังยังภารา จงเช่น

เรื่องรามเกียรติ์

ฆ่าตัวให้บรรลัย ทูลพดางทอดองค์ลงกับคัก
 ชบภักตร์ครวญคร่ำรำไห่ ดังจะสิ้นชีวิตจิตใจ
 ฤๅไนยไม่เป็นสัมประดี ฯ ๖ คำ ฯ โอด

๑) เมื่อนั้น ฝ่ายรุกขเทวาเรื่องศรี สกิดยใน
 สักกภูคีรี อยู่เป็นที่ดำราญบานวิญญา เห็น
 ทังต้องน้องนารายณ์ผู้วิงษ์ มาทูลอันวอนองค์
 พระเชษฐา พระรามไม่กลับหลังยังภารา ต่าง
 แค้นโศกโศกาจาบัลย์ แม้นเราทั้งนี้ไว้ไม่ทาน
 ทัด นาคที่แปดกระษัตริย์จะอาสัญ ไหนจะได้เช่น
 ฆ่าอาชรรมี ที่มันหยาบช้าในชาติ ฯ ๖ คำ ฯ

๑) คิดแจ้งเทवादู่รารักษ์ ต่างเยี่ยมภักตร์โดย
 ชองบัญชรศรี ดำแดงให้เห็นสิ้นอินทรีย์ แด้ว
 จึงมีบัญชาว่าไป พระรามนั่นคือองค์พระทรง
 นาค เสด็จจากเกษียรสมุทรใหญ่ หวังจะปราบ
 บุคเขยให้เย็นใจ ชอบแต่ให้ทำตามนิมนต์มา
 พระพรตพระสัตตคุตตุน้อง ไปครอบครองรัง

เรื่องรามเกียรติ์

บุรไว้ดีกว่า แดงเสียวของคันทรงคราญพระมารดา
เข้าสู้ศรัยอุทธยาให้ถาวร ฯ ๒ คำ ฯ เจริญ

๑) เมื่อนั้น องค์พระหริวงษ์ทรงศร ได้ฟังผู้
เทวว่าวอน พระตั้งกรจึงเยอนเออนวราจา ฟัง
เขาเกิดอนุชยาใจ เทพไทแซ่ซ้องร้องว่า เจ้า
จงคืนกตัญยไปในภารา บำรุงเหล่าไพร่ฟ้าประชาช
ผู้จะได้ไปบำราบปราบเข็ญ ให้อยู่เย็นเป็นสุข
เกษมศรี ไม่ช้านักคอกตัญยดับดับ เราทงตั้ง
จะพบประคับกัน ฯ ๒ คำ ฯ

๑) เมื่อนั้น พระพรตตั้งวิงษ์รังสรรค์ ได้ฟัง
ตั้งใครมาพาดพัน ยันด้วยคำเทวราชประภาษมา
ให้เราร้อนเหตุไทยตั้งไฟพิศม์ เป็นตุตถคติที่จะผ่อน
วอนว่า ชดเนตรหลังโหดไฉนนา จึงถ่มองมัญชา
ด้วยจนาใจ อันกรุงอุทธยาธานี เคยเป็นที่รุ่ง
เรืองด้วยเมืองใหญ่ กรุงกระษัตริย์เทวสุธาโดย
ย่อมฟังพาอาไศรยทงจักรพาพ นขงนตงหิงห้อย

เรื่องรามเกียรติ์

อันน้อยแสง ไม่ควรแข่งรัศมีสุริยาน ขอดของ
 บาทพระอวตาร นำไปไว้ในสถานอุทฺทยา ต่าง
 พระองค์ทรงศักดิ์จักรพรรดิ เป็นศรีสวัสดิ์ดิจอม
 เมืองเดื่องห้า จึงจะรับไปตั้งรงการา ไว้คอย
 ทำทรงศักดิ์พระจักรี แม้นถวนตีบตีบพิมกดับ
 คำน้องกับพระสถิตรุทเรื่องศรี ไม่ขออยู่ดีตาย
 วายชีวิ จะเข้ากองอักษัมรณา ฯ ๑๒ คำ ฯ

๑) เมื่อนั้น พระสุริวงษ์องค์นารายณ์นำถา สรว่ม
 ดอดกอดดองอนุชา พ้อดวงเนตรเชษฐาอย่า
 อวรณ์ เจ้ากดับไปรักษาการาไว้ แต่พอให้
 ไพรฟ้าสโมสร์ จงระวังทั้งสามพระมารดร ให้
 ถาวรคู่สวัสดิ์กาจัดไทย ตรัสพดางทางหิบบ
 นดองบาท เคยประพาศแดนตงมาสั่งให้ แล้ว
 ว่าเพื่อนุญาตประสาทไป แทนฤไทยในยนาอยู่
 ธานี พระจึงตรัสอำนวยอวยพร ให้ถาวรปรีดี

เรื่องรามเกียรติ์

เปรมเกษมศรี โศคนันทรายอโยธยารักษ์ แก้วฟ้า
เร่งคืนเข้าภราดา ๗ ๘ คำ ๗ เจริญ

๑ เมื่อนั้น พระพรตสุริวงษ์ทรงยศดา น้อม
คำนับรับสนองพระบาทมา เกษมสันต์ทรรษาศด้วย
ภักดี แล้วว่าน้องมีกรรมจะจำเริญ ด้วยถ้อย
คำเทพไทเรืองศรี จะกินแต่น้ำตาทุกนาที กว่าจะ
ภู่จะคืนไปนคร ๗ ๘ คำ ๗

๑ เมื่อนั้น พระนารายณ์สุริวงษ์ทรงศรี จึงเอน
อรรถมธุรสคู่สุนทร ออย่าทุกขวิธอันไศกาฮาโดย
ธรรมดาว่าเกิดในสังข์สาร ย่อมรำคาญทุกขทัณฑ์
หม่นไหม้ อันตัวพิทังจะต้องเดินไพร ไช้จะ
ม้วยยบวรโดยเมื่อไรมี ว่าแล้วดุษฎีขจัดกร พระ
มารดรโหมงามทั้งสามศรี ถูกขอเชิญองค์พระ
ชนัน คั้นเข้าบุรีให้ปรีดา ๗ ๘ คำ ๗

๑ เมื่อนั้น สามพระชนนีมยุสกา พังรศพจนาคัก
พระรามา ต่างแดนไศกไศกาฮาโดย จึงตั้งร่วม

เรื่องรามเกียรติ์

ดอตกอดด้ามพระตุกรัก ต่างชบภักตร์ครวญคร่ำ
 รำไห่ อนิจจาจะต้องเดินตำเนินไพร เพราะจะ
 ไปเช่นฆ่าอาชกรรม จะลำบากยากแค้นแสนทวิ
 ไหนจะมีความสุขเกษมสันต์ แม้จะแสนโศกา
 จามัดย์ จะนับวันคอยเจ้าทุกเพร่ากาย แถ้ว
 ปราได้ตั้งคานารี เจ้าแม่นังามเหมื่อนดังเคื่อน
 หงาย จะเดินคงได้ยากลำบากกาย ด่วนสัตว์
 ร้ายทีในป่าพนาดี แถ่นดังตำรูกุเฮ้ยไม่เคยเห็น
 ออกจะเดินตัวฉั่นขวัญหนี เจ้าเปนนยอดกัถยานารี
 จะร่าคู้ชุ่นช้องไม้ต้องการ จงอยู่ด้วยมาตุรงค์
 เกิดนงถักษณื เนาดำนักปรางค์มาศราชฐาน
 พอชมพดางค่างพระอดตาร กกว่าภูบาตจะคั้น
 กถับมา ฯ ๑๒ คำ ฯ

๑) เมื่อนั้น นางตั้งดาเขาวอยอดเด่นหา ได้ฟังทง
 ด้ามพระมารดา กัถยานบนอบคอบคดี ซึ่งทรง
 พระเมตตากการุญ ขอบพระคุณควรได้ในเกษ

เรื่องรามเกียรติ์

ใช้จะขึ้นชดพระเดาฉนี้ แต่ดูกันเป็นบาทบริจา
 ด้วยได้เคยร่วมสุขทุกช้วน กับภุชวีราชนาถา
 ถึงแต่หยากจะลำบากกายา ก็ตามแต่เวราไม่
 อวรณ์ ฯ ๖ คำ ฯ

๑) เมื่อนั้น ถ้ามพระชนนีศรีสังวร ได้ฟังพระ
 สุนิธว่าวอน สท่อนถอนวินญาด้วยอาไถย
 ใ้อดีดานารีของแม่เฮย เจ้าทรามเขยขึ้นจิตร
 พิศมัย ซึ่งจะตามภัก์ตากตาไถด ไม่อาไถย
 ในชัพชวัน มิเสียททเป็นองค์อรรคราช พระ
 ศรีภพภวนารกรังสัตว์รค์ จงเพิ่มภุชมาศุกทุก
 นิรันดร อันโรคันอย่าได้มีบ่ทา ครัดแต่วนาง
 อำนวยอวยพร พระดีกรทรงยศไอรดา ทังพระ
 ดกษณฤทธิรุกทอนุชา ให้รุ่งเรื่องศักดิ์ดาวราฤทธิ
 จะรบสู้ห่มราชไพร่ อย่าให้มีใครรอดค้อคิด จง
 ปรายไปทั่วหมดทศทิศ ให้ประดีทธิดังไวยกุต
 มา แแปดกระษัตริย์ครัดตั้งเดียวกัน ต่างโคก

เรื่องรามเกียรติ์

คล้ายโหมหนัดหัดดา ประทับแรมอยู่บรรณศาลา
นับได้ถึงสิบห้าราตรี ฯ ๑๒ คำ ฯ

๑ เมื่อหน พระมหาตบศทั้งสี่ แจ้งจิตรว่าพระ
ลักษณะพระจักรี จะไปต่างอสูรผู้ดาชารณ์ พระ
พรตพระสัดครุคอนุชา จะคืนไปรักษาราชฐาน
ความยินดีดังแรกดำเร่ใจมาน พระอาจารย์ต่าง
ช่วยอำนวยไชย จงจำเรณูศักดิ์ดาฤทธิ บั้จจา
มิตรอย่ารอก่อได้ งามเหล่าอาชรมให้บรรโดย
ทุกข์โทษอย่าได้มีบ้ทา ว่าแจ้งพระมุนทั้งสี่องค์
ต่างตาพระหริวงษ์นาคา เทะทยานร้อนเร้น
เมฆา ครงไปศาลาพนาโดย ฯ ๙ คำ ฯ เติค

๑ เมื่อหน พระพรตพระสัดครุคสี่ได้ เติเบอดอง
บาทพระภูวโผย แด้วขึ้นได้พานวิคณั้ชวตย์ จึง
จาเพศจากมุนี่ข้ป้า พอสู้ริยาเื่องแรงแดงฉาน
พามารดาตามองค้บงคราญ มาถ้ถานที่จำน้กพิก
โยรี ฯ ๙ คำ ฯ เถ่มอ

เรื่องรามเกียรติ์

๑๑ ครนถงจ้งเจียดของบาท พระเชษฐาธิราช
เรื่องศรี ชนรตแก้วแหวอวามอร่ามดี ให้คตย
คตพุกุหนาศรยาครา ๑ ๒ คำ ๑

โทม
๑๒ รตเฮยรตร์คณ์ พระพี่น้องต้องกระษัตริย์ไป
หน้า แต่งรตดำมนงคราญมารดา งานปดั่งดั่ง
มหาเวโรยงค์ ถัดมารตตระกูลประยูรวงษ์ รต
อนงคตจวนเหต่าดาวดร์รค์ จวนเต็มตื้นชพหาญ
ชาญณกรรจ์ ดาวรถยันยันชบทยาน ประดับด้วย
อภิมุขมุต่าย รงชายงามระหงชงฉาน ดั่งช
แครบักดองก้องดงครน หม่พรานนำนำพดากร
เดียงพดให้จันด้นนั้นป้า ธิบมาตามทางหว่าง
คิงชร รุดักดุ่มคตุมคต่าในอัมพร บทจร
ไปตามมรคา ๑ ๘ คำ ๑ เติบ

๑๓ ชำมรารผ่านทุ่งดั่งเขา คตมจำเนาเนนทราย
ชายน้า ให้คตถึงดั่งพระจิกรา ผ่านฟ้าต้อนถอน
ใจ ไอ้พระหริภักษจกร์ พระภูมิจะดำเคญเปเน

เรื่องรามเกียรติ์

ไหน จะพากันตั้งญวนไพร่ ฤๅอยู่ในที่บรรณ
คำดา นื่องหมายจะอยู่รองนงของบาท ไท้ริราช
ภูเบศร์เสษฐา นึกน้อยใจไท้เทพเทวา มารำ
จำให้ไกลไต่ขลุ่ย เตี้ยแรงเกิดร่วมตระกูลประยูร
วงษ์ พระจักรกฤษณ์ฤทธิรงค์เรื่องศรี มิได้ตาม
ทรงศักดิ์ด้วยภักดิ์ ไปราวี่เช่นฆ่าพวกข้าราชการ
ต่างกักรวดญครวญคร่ำรำหา คังว่าชีวาจะตั้งชาร
แต่แรมทางกลางพงดงดาม จะประมาณได้สืบห้า
ทิววัน ๑ ๑๖ คัด ๑

- ๑ ครนลงปอดายแรมน้อยทชยา จึงให้หัยคโยธา
- ทพชนร์ ตั้งแรมระษศรัยกรายกรจรจรัด ขึ้น
- ตุ่จรรณพลจับจางรุจี ๑ ๒ คัด ๑ เล่ม๑
- ๑ แฉ้วม่มุรุษสัจนาคณิ ตั้งมหาธามาตยทงต์
- จางดงแป้นครวญอนัน จงรมทมรภาพนเดอน ๑
- ๒ คัด ๑

เรื่องรามเกียรติ์

- ๑๐ บัณฑิต^๕ ฝ่ายเดินปรีชาชาญดมร กัมเกล้า
คุษฎีขัตติกร ต่างรับร่อนมาพดันทันใด ๗ ๒ คำ ๗
- ๑๑ จักแจงบ่^๕บั้น^๕บัน^๕ด้าน^๕ คึงปราการบ่ม^๕คุด^๕
ไสว ทิมต้นมกรมวง^๕คดัง^๕ใน^๕ ทังโรงรถช
ไกรพา^๕ชี่^๕ แด้วให้นามนิเวศน์^๕เขตร^๕ฉันท^๕ ช้อ
ปจันตคามบุรี^๕ศรี^๕ แด้น^๕ต^๕นุก^๕ด^๕ง^๕มหา^๕ธานี^๕ เปน
ที่^๕ผู้^๕คน^๕ไป^๕มา ๗ ๕ คำ ๗
- ๑๒ เมื่อน^๕น^๕ พระพรต^๕สุ^๕ริ^๕วง^๕ษ์^๕นา^๕กา^๕ ครัน^๕เล^๕ร^๕จ^๕
การ^๕จัก^๕แจ^๕ง^๕แด^๕ง^๕ภา^๕รา^๕ พระ^๕ผ่าน^๕ฟ้า^๕ค^๕ุ^๕ช^๕เก^๕ษ^๕ม^๕เป^๕รม^๕
ปรี^๕ดี^๕ จ^๕ิง^๕คำ^๕ร^๕ัด^๕ต^๕ร^๕ัด^๕ด^๕ง^๕อน^๕ุ^๕ชา^๕ ให้^๕เช^๕ิญ^๕ส^๕ำ^๕ม^๕มา^๕ร^๕ด^๕
มา^๕ร^๕ศรี^๕ ไป^๕ยัง^๕อ^๕ยุ^๕ท^๕ช^๕ยา^๕ธานี^๕ ก^๕ัม^๕ม^๕ห^๕า^๕ม^๕น^๕ต^๕รี^๕
สุ^๕มัน^๕ค^๕ัน^๕ ท^๕ง^๕พา^๕น^๕ร^๕ค^๕น^๕ท^๕ร^๕อง^๕ถ^๕อง^๕บ^๕า^๕ท^๕ อ^๕ง^๕ค^๕
พระ^๕ศ^๕ร^๕ี^๕ภ^๕ว^๕น^๕า^๕ร^๕ว^๕ัง^๕ส^๕ร^๕ร^๕ค^๕ ไป^๕ไ^๕ว^๕เ^๕ใน^๕ป^๕รา^๕ส^๕ำ^๕ท^๕แ^๕ก^๕ว^๕
แพ^๕ร^๕ว^๕พ^๕ร^๕ร^๕ณ^๕ ให้^๕เป^๕น^๕จ^๕ร^๕ร^๕โ^๕ง^๕ห^๕ด^๕ก^๕ัน^๕ค^๕รา^๕ แ^๕ด^๕ว^๕
น^๕อ^๕ม^๕เค^๕ย^๕ร^๕อ^๕ภ^๕ิ^๕ว^๕น^๕ท^๕อ^๕ญ^๕ช^๕ดี^๕ พระ^๕ชน^๕น^๕ด^๕ำ^๕ม^๕อ^๕ง^๕ค^๕ท^๕ร^๕ง

เรื่องรามเกียรติ์

ยศดา อันตัวถูกกับพระอนุชา จะอยู่ที่ท่าพระพิ
ด็กกร ๑ ๘ คำ ๑ เจริจา

๑๑ เมื่อหนี พระตัดครตฤทษิรชงศ์ทรงศร ครน
รุ่งแจ้งแต่งศรวิจิตร ขด็กกรเชิญพระชนนี ขึ้น
รถรัตนอร่ามงามระหง พร้อมอนงค์กิตยาต่าง
ศร ให้เด็กหมู่พหตมนคร คั้นเข้าบุรีอยุธยา ๑
๕ คำ ๑

๑๒ มาจะกล่าวบทไป ถึงองค์พระหริวิกรษรังสรรค์
ดำรวมจิตรตามกิจนักขรรณ์ โดยเมตตาอันส่งถาวร
กับสองสุริวงษ์ทรงสวัสดิ์ อยู่ยังศักดิ์ภูคิงขร ให้
คั่นถึงองค์พระบิดร เว่าร้อนหญไทยวันทล มิได้
จำเรียมภาวนา โดยเพศสัตตชาดาบศ ให้กัตุ้มคตัง
คิงหนิงจะเดี่ยพรต พระทรงยศไม่เป็นศุขสวัสดิ์ ๑
๖ คำ ๑

* สัมผัสไม่ต่อกับตอนก่อนไป แต่เรื่องต่อกัน เข้าใจ
ว่าทรงพระราชนิพนธ์ตอนละครวาง

เรื่องรามเกียรติ์

๑๑๔ ร่ำ จิ้งครัดแกต้ดาแดพระลักษณ์ คุก่อนพระน้อง
 ๑๑๕ วิกทงตองศรี เราจะอยู่ตักกฏกิริณี เห็นตองพระ
 ๑๑๖ ชนนี้จะเวียนมา พักคิดว่าจะไปเดี่ยให้พัน อย่า
 ๑๑๗ ให้คนรู้แห่งตำแหน่งหา จะได้จำเวณมถภานา
 ๑๑๘ ระวังจักรวิญญาบูชาไฟ ๗ & คำ ๗

๑๑๙ ๑๑๕ เมื่อนั้น นางตีดาเขาวยอดพิศมัย ทงองค์
 ๑๒๐ พระอนุชาผู้ร่วมใจ ได้ฟังพระภูวไนยบัญชามา
 ๑๒๑ น้อมเคียรเคารพนบพระบาท ทูลพระศรีภุณนารถ
 ๑๒๒ นาคา เปนตฤแทแต่พระจักรรา คิวข้าจะขอตาม
 ๑๒๓ เสด็จจร ๗ & คำ ๗

๑๒๔ ๑๑๕ เมื่อนั้น องค์พระฮอคารชาญตมร นึ่งนึ่งฟัง
 ๑๒๕ รัชอันสุนทร สโมสร์สมถวิถยินดี จิงชวณตอง
 ๑๒๖ นองนุชตฤตวาคี ตัดจากคำดาพนาศรี ทง
 ๑๒๗ ต้ามองค์ทรงเสด็จจรดี เข้าตามวิถีพนาวา ๗
 ๑๒๘ & คำ ๗ เพดง

เรื่องรามเกียรติ์

๑ ครั้นถึงคณะพระนักษัตรนี้ พร้อมกันดำเนินกั
เนินมา พาพระดักษณสูริวงษ์องค์ด้ดา ไปวันทา
ทุกพระคุณมุนี ฯ ๒ คำ ฯ เต็ม

๑ แล้วมีขุ้ศบรหาร พระอาจารย์ค้อยอยู่
เกษมศรี อันตัวข้าจะขอจรดี้ ดำนักนไม่สู้
สบายใจ ฯ ๒ คำ ฯ

๑ บัดนี้ พระมหาดาบศน้อยใหญ่ พังพระ
หริวงษ์ผู้ทรงไชย ให้เอาโดยในองค์พระราม่า มีรู
ที่ทะทานทัดขัดขวาง ค้างค้างเสว้าโหมนค้ำ เป็น
สุดจิตจรจำจนพันปัญหา ทุกสิทธิอำนาจยอวย
พระพร อันศัตรูหมู่ราชไพร้ ให้พ่ายแพ้ฤกษ์
ด้วยแสงศร สามพระองค์จึงไปให้ถาวร ทุกข์
ร้อนแคว้ดศตาศนินรค้ไกล ฯ ๒ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระจักรมูมอชเมาใส่รย ทงด้ดา
อนุชาผู้ร่วมใจ ประนมไหว้รับพรพระนักษัตร

เรื่องรามเกียรติ์

ต่างมีปรีดีเปรมเกษมสันต์ พระภักตร์ม่วงเพียง
 จันทรทรวงกอด ออกจากดักญูบรรพต เดียว
 ดตามาตามมรคา ฯ ๔ คำ ฯ เพลง
 ชมดง ^๑เดินทางหว่างแถวแนวพนม พระชัมพูมาท
 กดาบ้ำ ฝูงถึงวังได้กั้นไปมา มหิงษาคดอ
 เสด้าเป็นเหล่ากั้น ฝูงกว้างอย่างเยื้องเต็มระบัด
 ดึงคนัดแผ่นผกคุดกหัน ช้างดำรซิมเซาเมามัน
 เดือทยานยัณยัณคำรามรน ไกรดร์เดินกดางดงดู
 องอาจ จามรดีดาดคณอมชน คชดีห้พาพอก
 จรดอ หมี่เมินเดินบ่งนังงำมา ถึกเถถึงเริงว่า
 ในป่าชฎู แรดกั๊กกินหนามตามภาษา ชนน้อย
 ห้อยโหนโยนกายา บ้างเค้นไต่ร้ายพดุกษาหา
 กัน เเรไร้องดองในจับใจเจื้อย ระบุรื้อยโหย
 หอนครอญครัน ชมพธางทางเสด็จจรจรัด ตาม
 ตรีวิไชยชนเนินศิริ ฯ ๑๐ คำ ฯ เติ

เรื่องรามเกียรติ์

ว่า
๑ แดเห็นคำดาพระอาจารย์ อัยุริมชารแทบเชิง
ครีศรี พระนางนางย่างเียงจรด ข้ากฏทพิก

พระนักพรต ๑ ๒ คำ ๑ เต็มอ

๑ จึงเห็นองค์ทรงฤทธิธา มีนางภรรยาเป็น
ดาบศ คำนับพดางทางกตำมรัศ พระทรงยศ
มีนามกรโต อันตระกูลต้วรังษพงษ์พันธุ์ อยู่
เขตขณันท์นครประเทศไหนด แต่มาตั้งสร้างพรต
อดใจ นับได้ตั้งก่เดือนปีมา ๑ ๔ คำ ๑ เจรจา

๑ เมื่อนั้น พระมหาดาบศพรตกดำ เห็นด้าม
ดู่รังษทรงไธภา ทั้งสองภักตร์ดักชนาจะกอดกัน
ต้องดำอ้างร่างรูปจำเริญเนตร ดังเทพเศียรแบ่ง
ภาคจากศอรรค อันโฉมยงทรงดักชนวิโดย
จรรณ ดังพระจันทร์ทรงกอดหมดเมฆา จึง
อื้อนอรรณมรัศอันตุนทร ว่าดูก่อนหจนารัก
เส่นหา เราต้องศันเป็นกระษัตริฯ ครอบเขต
ชันทขณญจาธานี ทรงนามชื่อว่าท้าวดู่ทศัน นาง

เรื่องรามเกียรติ์

กระษัตริย์นเปนมเหยี ชื่อว่านางศุไชใจอารี ไร่
 ซึ่งบุตรี่แตกไอรต ละด้นมตมบัตพิศถาน ออก
 มาจำเวิญญาณเปนตาบศ อยู่ในหิมวันต์บรรพต
 เกินกำหนดหมั้นบี่ดองไป ซึ่งตัวเจ้าโนมงามทง
 ดำมองค์ นามกรตุริวงษ์เปนไฉน ฤาเสี่ยเมือง
 เคืองช้องหมองหฤไทย จึงบวชเปนช้ไพร่เที่ยว
 มา ๑ ๑๒ คำ ๑

๑) เมื่อนั้น พระครุภพตบโดกนาถ พังวศ
 พจนาคถ์พระดีทธา ผ่านฟ้าจึงตอบไปทันที อัน
 หลานนช่อว่ารามศ นันต์ดาอค์เรศมเหยี โฉน
 พระดกษณศ์กคิตีหธิ์ฤทธิ คือศร์วีอนุชาไชยชาญ
 ไอรตท้าวทศกรตุริวงษ์ ได้ดำรงอยุทธยาราชฐาน
 เพราะนม์เสียงฤษยาดำธารณย์ เขางมาตย์ขอดศัย
 พระบิดา ให้ชานออกบวชเปนตาบศ ดิบตีบี่ดั่งร้าง
 พรคอยู่ในป่า ค้อครบตามความศศัย์สัญญา จึง
 คืนครองไพร่ฟ้าประชาธิ์ ๑ ๑๓ คำ ๑

เรื่องรามเกียรติ์

๑) เมื่อนั้น องค์ท้าวสุทนต์ฤๅษี พังพระหริรักษ์
จักรี ยังมีเสนาหาแต่ที่ว่าไป โฉมตรุงอยู่ด้วย
ไอยกา ซึ่งพิชัฎนาจะบอกให้ ขยำปากนัณฑ์จร
นอนไพร ไปให้ดำปากพระอินทรีย์ ฯ ๕ คำ ฯ

๑) เมื่อนั้น พระหริวงษ์ทรงสวัสดิศรัคมี พังองค์
พระพิทธาเชอพาที อัญชด้นบมอบแล้วคอบมา
ซึ่งพระองค์ทรงเมตตากาญญ ขอบพระคุณด้น
เกล้าเกษา แต่ยังมีไถ่ถิ่นฐานชานภารา คนจะ
มาเร้ารบพพาน ขอทุดตาหากที่ปรนิบัติ พ้อ
ส่งภักญโญระโหฐาน ให้ประเด็ริฐเพ็ดเพดิน
จำเรียมาน พระอาจารย์อยู่เกิดข้าจะลาไป ฯ
๖ คำ ฯ เสรจจ

๑) เมื่อนั้น พระมหาตบศมูใหญ่ พังพระราม
พาทีมาโดย จนใจสุดบัญญาจะพาที แต่หนึ่ง
นักตรักดูตระหนัก ว่าองค์พระหริรักษ์เรื่องศรี
ขอคารมาตญอสุรี ยินดีตั้งไถ่พานได้พล์ จึง

เรื่องรามเกียรติ์

อ่านเวทอำนาจอวยพร ให้ฤทธิรอนแรงเรียดัง
เพลิงกรด บัจจามิตรคิดค้อทรยศ ให้ม้วย
หมดด้วยศรพระจักรี ฯ ๖ คำ ฯ

๑ เมื่อหน นางคู่ไซตาบศันศรี พิศโฉมนาง
ดีดานารี เป็นที่เพ็ดพิณจำเรียวใจ รักสุดดัง
บุตรกำเนิดมา เอาสู่วรรณมาตย์ให้ แล้ว
อุปหลังพดวงช่วยอำนาจไชย แม่จงไปเป็นคู่ช
ดถาวร ฯ ๕ คำ ฯ

๑ เมื่อหน พระรามราชสุริวงษ์ทรงศร กับพระ
ดกษณ์ศักดิ์สิทธิ์ฤทธิรอน ทงบังอรองค์ดีดานารี
ต่างองค์ทรงมัจฉการดา ทงต้องพระมหาญาษ
ออกจากอวัญภูมิจรดีตามทางไปกดวงไฟ ฯ
๕ คำ ฯ เติ

๑ มาถึงแม่น้ำอัมฤต ฉายชลเชยวทุกทงกว้าง
ใหญ่ หม่มจัญญาเกิดอนกจาดคุดาลไป บ้าง
เดยวได้มุศพนชดหาร ฝีกอภัยเกษาสองคา

เรื่องรามเกียรติ์

รำช ยืนอยู่ยี่ริมหนัก แทบที่ซึ่งดำเนินพระจักร
กฤษณ์ จึงยกกรเหนอศรีโรโมติศ กนิมิตร
เรือพด้นทันใด ฯ ๒ คำ ฯ ตระ

๑ เด็ร้จ้แถ้วก็ไถ่ดอยดอง มาตามท้อยคงคา
ชดาไหล หันเหียนเวี่ยนนวนตรงต้นไทร ด้วย
อำนาจฤทธิไกรเทวา ฯ ๒ คำ ฯ รั้ว

๑ เมื่อนั้น พระพิศณุรักษ์นาถา แถเห็นเรือ
น้อยดองดอยมา แถ้วหยุดอยู่ท้าวอารี ยั้งระวัน
ชันชมนโถ่มนัศ ดังได้ชมด่มบัตท้าวโกถึย ขวน
พระตักษณ์องค์ภักดี ครรรไถดองตรงที่นาถา ฯ
๕ คำ ฯ เต่มอ

ล่องเรือ
๑ เดชะบุญญาวราฤทธิ ขององค์พระจักร
กฤษณ์นาถา ทงเดชะเทวัญอันศักดิ์ พระ
พายพาช้ำนวนชดธาร งามด้าดั่งด้าด้าเกาทอง
ค้องคณผ่นละตยกกระถอกถาน เทพไปรย
บุบผาลู่มามาถัย หอมหวานเกลิ้นกถาดตาด

เรื่องรามเกียรติ์

๑) เมื่อนั้น โฉมเฉตาเสาวร้อยดั่งดงสาร ได้ฟัง
 พระจักรวาลบัญชาการ เยาวมาดย์เหตียอดสบพบภุม
 พง์พิณพิศไปให้วอยง จึงทรุดของคั่งดงประนค
 บทศรี คิวข้าชื่อว่าเสาวรี ร่องชุด์โทท้าวเจ้า
 โดกา ผิดด้วยหมิ่นประมาทชาติเผ่า พระผ่าน
 เกด้างโทษโทษา ด่าปให้เพลิงไหม้อริญา
 ร้อนแรงแดงกต่างไฟกดับ ให้คิ้วขำมาทรมา
 ภาย คอยท่าพระนารายณ์รังสรรค์ อวดคารมา
 ฝนาญกุมภกันท์ ทม้นเป็นเดียนโดกา ข้าจะ
 ได้นำเสด็จพระดีกร บทจรไประงับดับเพลิงป่า
 จึงจะพ้นค้ำด่าปพระอิศรา คั้นไปเมืองฟ้าสุราโดย
 ซึ่งท่านนมศึกคิดสูริวงษ์ เป็นเผ่าพงษ์ชดยภารา
 โหน ทั้งสามองค์ทรงเพศเป็นชีไพร เทียมมา
 โยในป่าพนาดี ฯ ๑๒ คำ ฯ

๑) เมื่อนั้น พระรามเคศสูริวงษ์เรื่องศรี พังนาง
 พดางตอบว่าที่ เรานคออพระอวดคาร โอรสท้าว

เรื่องรามเกียรติ์

ทศรถเรื่องเคช เป็นเกษอยุทธยาราชฐาน พี่
องค์พระดักษิณังคราญ เขามาตย์มาเป็นนาง
สีดา อันพระยาอนันตภุขงค์ คือองค์พระดักษิณ
วิษรฐา กวีเรานี้มีนามว่ารามมา จะเที่ยวไปเช่น
ธำมรงค์ ให้ต้นพาดในกาดกฤษดियุค โลกจะ
ธำคกเกษมศรี มาตีเจ้าเราจะรับคัมภีร์นี้ เทวี่จะ
ได้พันกรรมาน ๑ ๘ คำ ๑

● เมื่อนั้น นางเด้าวรียาวยอดดั่งดาร์ พังพระ
จักราภิษากการ นางคราญแต่เห็นเป็นด็กกร น้อม
เค็ยกราบดงตรงเมืองมาท พระศรีภูวนารถทรง
ศร แล้วนำองค์ทรงยศบทธจร เยื้องย้อนไปตาม
มรรคา ๑ ๕ คำ ๑ เพลง

● เมื่อนั้น พระศรีภพอบโลกนาถ เดินพดาง
ทางกอดกัศนา เห็นเพลิงแรงแสงกล้าดั่งไฟกัศบ์
กองดำเนียงเพียงพุดมกาด พัดเขาจักรวาพด้อม
อัน ก้องอากาศมีคดลุ่มช่อมวัน ทรงธรรมขึ้น

เรื่องรามเกียรติ์

ตายรณูทร งามคังองค์บรมพรหมเมศ อินเด็ด้จ
ประเวศครวไรหงษ์ จิงรักศรพตายวาทฤทธิรงค์
พระองค์พาดสายแก้วแดงไป ๑ ๖ คำ ๑ เชิดฉิ่ง

๑) เตียงต้นนครนักรัณโศกา มหาเมฆตกมาห่า
ใหญ่ เพลิงระงับคัมภวันดงทันใด ด้วยกำดั่ง
ฤทธิไกรพระจักรี ๑ ๒ คำ ๑ รั้ว

๑) เมื่อนั้น นวดนางเสาวรีโฉมศรี ครันเห็นเพลิง
คัมภยนต์ อัญชัตตรงภักตร์พระจักรา อินตัวข้า
นไช้ไคพิงบาท พระศรีภพภูวนารถนาถา จึงได้
พันทนต์ทุกขเวทนา รอกุดดาเฝ้าชุดพระดีกร พระ
ไปปราบอสูรที่อาธรรม ให้มารมันมอดม้วยด้วย
แดงศร จงปรากฏพระยศฉายจร คังพรช้ำ
บาทบทมาดย์ ทุดพดางนางถวายนังคมจร ทั้ง
พระดักษณีนางดีกายอดดั่งดั่งสาร ก็ดิ้นนออยชันบน
กัศณานต์ ไม่ดอานไกรธาส์ศิริ ๑ ๘ คำ ๑ เชิด

เรื่องรามเกียรติ์

๑ เมื่อ^๒นั้น พระหริรักษ์^๑จักรแก้ว^๒เร่อง^๓ศรี^๔ ครัน^๕
 เสร็จ^๖ดรรพ^๗ซึ่ง^๘คัม^๙อัค^{๑๐}คิ^{๑๑} โปรต^{๑๒}นาง^{๑๓}เด^{๑๔}าว^{๑๕}วิ^{๑๖}โดย^{๑๗}ว^{๑๘}ร^{๑๙}ร^{๒๐}ณ^{๒๑}
 ทั้ง^{๒๒}สาม^{๒๓}ภ^{๒๔}ระ^{๒๕}ษ^{๒๖}ัต^{๒๗}ริ^{๒๘}ย^{๒๙}ด^{๓๐}ุ^{๓๑}ร^{๓๒}วิ^{๓๓}ง^{๓๔}ษ์^{๓๕} ค่าง^{๓๖}อง^{๓๗}ค^{๓๘}ป^{๓๙}รี^{๔๐}ค^{๔๑}เป^{๔๒}รม^{๔๓}เก^{๔๔}ษ^{๔๕}ม^{๔๖}
 ด้^{๔๗}น^{๔๘}ค^{๔๙} พระ^{๕๐}นำ^{๕๑}นาง^{๕๒}ย^{๕๓}่าง^{๕๔}เ^{๕๕}ย^{๕๖}อง^{๕๗}จ^{๕๘}ร^{๕๙}จ^{๖๐}ัด^{๖๑} โดย^{๖๒}อ^{๖๓}ร^{๖๔}ญ^{๖๕}รา^{๖๖}ว^{๖๗}
 ป่า^{๖๘}พ^{๖๙}น^{๗๐}าด^{๗๑} ๑ & คำ ๑ พระ^{๗๒}ยา^{๗๓}เด^{๗๔}ิน^{๗๕}

๑ พระ^{๗๖}ช^{๗๗}ม^{๗๘}ด^{๗๙}ุ^{๘๐}ว^{๘๑}ร^{๘๒}ร^{๘๓}ณ^{๘๔}บ^{๘๕}ร^{๘๖}ร^{๘๗}พ^{๘๘}ค^{๘๙} ม^{๙๐}ร^{๙๑}ก^{๙๒}อ^{๙๓}น^{๙๔}ิ^{๙๕}ด^{๙๖}ป^{๙๗}ระ^{๙๘}
 ค^{๙๙}ัม^{๑๐๐}ส^{๑๐๑}ถ^{๑๐๒}บ^{๑๐๓}ด^{๑๐๔} ไร^{๑๐๕}ค^{๑๐๖}ี^{๑๐๗}ว^{๑๐๘}ง^{๑๐๙}ด^{๑๑๐}้วย^{๑๑๑}ค^{๑๑๒}ว^{๑๑๓}ง^{๑๑๔}จ^{๑๑๕}ิน^{๑๑๖}ค^{๑๑๗}า^{๑๑๘}ค^{๑๑๙} รั^{๑๒๐}ค^{๑๒๑}มี^{๑๒๒}แ^{๑๒๓}ว^{๑๒๔}ว^{๑๒๕}ับ^{๑๒๖}
 จ^{๑๒๗}ับ^{๑๒๘}ค^{๑๒๙}า แ^{๑๓๐}ง^{๑๓๑}ร^{๑๓๒}ุง^{๑๓๓}ท^{๑๓๔}ง^{๑๓๕}จ^{๑๓๖}ับ^{๑๓๗}ม^{๑๓๘}ุ^{๑๓๙}ก^{๑๔๐}า^{๑๔๑}ห^{๑๔๒}า^{๑๔๓}ร^{๑๔๔} แ^{๑๔๕}ก^{๑๔๖}ว^{๑๔๗}ป^{๑๔๘}ระ^{๑๔๙}พ^{๑๕๐}า^{๑๕๑}พ^{๑๕๒}แ^{๑๕๓}
 เ^{๑๕๔}ด^{๑๕๕}อ^{๑๕๖}ม^{๑๕๗}ท^{๑๕๘}เ^{๑๕๙}ง^{๑๖๐}อ^{๑๖๑}ม^{๑๖๒}า เ^{๑๖๓}น^{๑๖๔}ท^{๑๖๕}่อ^{๑๖๖}แ^{๑๖๗}ท^{๑๖๘}ล^{๑๖๙}ม^{๑๗๐}แ^{๑๗๑}ช^{๑๗๒}ม^{๑๗๓}ด^{๑๗๔}ต^{๑๗๕}่าง^{๑๗๖}ด^{๑๗๗}ำ^{๑๗๘}อ^{๑๗๙}าง^{๑๘๐}
 ค^{๑๘๑}า พระ^{๑๘๒}ด^{๑๘๓}ุ^{๑๘๔}ริ^{๑๘๕}ย^{๑๘๖}า^{๑๘๗}ด^{๑๘๘}อ^{๑๘๙}ง^{๑๙๐}แ^{๑๙๑}ก^{๑๙๒}ว^{๑๙๓}ค^{๑๙๔}ุ^{๑๙๕}แ^{๑๙๖}พร^{๑๙๗}ว^{๑๙๘}พ^{๑๙๙}ร^{๒๐๐}า^{๒๐๑}ย^{๒๐๒} บ^{๒๐๓}้าง^{๒๐๔}เ^{๒๐๕}น^{๒๐๖}แ^{๒๐๗}
 ร^{๒๐๘}ง^{๒๐๙}อ^{๒๑๐}น^{๒๑๑}ุ^{๒๑๒}ร^{๒๑๓}อ^{๒๑๔}น^{๒๑๕}ห^{๒๑๖}ับ^{๒๑๗} แ^{๒๑๘}ง^{๒๑๙}ด^{๒๒๐}ด^{๒๒๑}ด^{๒๒๒}ด^{๒๒๓}น^{๒๒๔}เ^{๒๒๕}น^{๒๒๖}เ^{๒๒๗}น^{๒๒๘}า^{๒๒๙}ย^{๒๓๐} มี^{๒๓๑}ก^{๒๓๒}
 ห^{๒๓๓}้อย^{๒๓๔}ย^{๒๓๕}อ^{๒๓๖}ระ^{๒๓๗}ย^{๒๓๘}้า^{๒๓๙}ค^{๒๔๐}ิ^{๒๔๑}ด^{๒๔๒}า^{๒๔๓}ด^{๒๔๔}า^{๒๔๕}ย^{๒๔๖} ค^{๒๔๗}ิง^{๒๔๘}น^{๒๔๙}า^{๒๕๐}ก^{๒๕๑}ข^{๒๕๒}่าง^{๒๕๓}ระ^{๒๕๔}บ^{๒๕๕}า^{๒๕๖}ย^{๒๕๗}ด^{๒๕๘}า^{๒๕๙}
 วิ^{๒๖๐}โดย^{๒๖๑} มี^{๒๖๒}ว^{๒๖๓}ง^{๒๖๔}เ^{๒๖๕}ว^{๒๖๖}ง^{๒๖๗}เ^{๒๖๘}ิง^{๒๖๙}เ^{๒๗๐}น^{๒๗๑}า^{๒๗๒}ค^{๒๗๓}น^{๒๗๔}ำ^{๒๗๕}ร^{๒๗๖}ม^{๒๗๗} ใน^{๒๗๘}ก^{๒๗๙}ุ^{๒๘๐}ม^{๒๘๑}ี^{๒๘๒}พ^{๒๘๓}ัน^{๒๘๔}ร^{๒๘๕}น^{๒๘๖}ร^{๒๘๗}ม^{๒๘๘}ง^{๒๘๙}า^{๒๙๐}ม^{๒๙๑}
 ใ^{๒๙๒}ด^{๒๙๓}ว^{๒๙๔} มี^{๒๙๕}น^{๒๙๖}า^{๒๙๗}ท^{๒๙๘}ุ^{๒๙๙}ค^{๓๐๐}น^{๓๐๑}น^{๓๐๒}น^{๓๐๓}น^{๓๐๔}น^{๓๐๕}น^{๓๐๖}น^{๓๐๗}น^{๓๐๘}น^{๓๐๙}น^{๓๑๐}น^{๓๑๑}น^{๓๑๒}น^{๓๑๓}น^{๓๑๔}น^{๓๑๕}น^{๓๑๖}น^{๓๑๗}น^{๓๑๘}น^{๓๑๙}น^{๓๒๐}น^{๓๒๑}น^{๓๒๒}น^{๓๒๓}น^{๓๒๔}น^{๓๒๕}น^{๓๒๖}น^{๓๒๗}น^{๓๒๘}น^{๓๒๙}น^{๓๓๐}น^{๓๓๑}น^{๓๓๒}น^{๓๓๓}น^{๓๓๔}น^{๓๓๕}น^{๓๓๖}น^{๓๓๗}น^{๓๓๘}น^{๓๓๙}น^{๓๔๐}น^{๓๔๑}น^{๓๔๒}น^{๓๔๓}น^{๓๔๔}น^{๓๔๕}น^{๓๔๖}น^{๓๔๗}น^{๓๔๘}น^{๓๔๙}น^{๓๕๐}น^{๓๕๑}น^{๓๕๒}น^{๓๕๓}น^{๓๕๔}น^{๓๕๕}น^{๓๕๖}น^{๓๕๗}น^{๓๕๘}น^{๓๕๙}น^{๓๖๐}น^{๓๖๑}น^{๓๖๒}น^{๓๖๓}น^{๓๖๔}น^{๓๖๕}น^{๓๖๖}น^{๓๖๗}น^{๓๖๘}น^{๓๖๙}น^{๓๗๐}น^{๓๗๑}น^{๓๗๒}น^{๓๗๓}น^{๓๗๔}น^{๓๗๕}น^{๓๗๖}น^{๓๗๗}น^{๓๗๘}น^{๓๗๙}น^{๓๘๐}น^{๓๘๑}น^{๓๘๒}น^{๓๘๓}น^{๓๘๔}น^{๓๘๕}น^{๓๘๖}น^{๓๘๗}น^{๓๘๘}น^{๓๘๙}น^{๓๙๐}น^{๓๙๑}น^{๓๙๒}น^{๓๙๓}น^{๓๙๔}น^{๓๙๕}น^{๓๙๖}น^{๓๙๗}น^{๓๙๘}น^{๓๙๙}น^{๔๐๐}น^{๔๐๑}น^{๔๐๒}น^{๔๐๓}น^{๔๐๔}น^{๔๐๕}น^{๔๐๖}น^{๔๐๗}น^{๔๐๘}น^{๔๐๙}น^{๔๑๐}น^{๔๑๑}น^{๔๑๒}น^{๔๑๓}น^{๔๑๔}น^{๔๑๕}น^{๔๑๖}น^{๔๑๗}น^{๔๑๘}น^{๔๑๙}น^{๔๒๐}น^{๔๒๑}น^{๔๒๒}น^{๔๒๓}น^{๔๒๔}น^{๔๒๕}น^{๔๒๖}น^{๔๒๗}น^{๔๒๘}น^{๔๒๙}น^{๔๓๐}น^{๔๓๑}น^{๔๓๒}น^{๔๓๓}น^{๔๓๔}น^{๔๓๕}น^{๔๓๖}น^{๔๓๗}น^{๔๓๘}น^{๔๓๙}น^{๔๔๐}น^{๔๔๑}น^{๔๔๒}น^{๔๔๓}น^{๔๔๔}น^{๔๔๕}น^{๔๔๖}น^{๔๔๗}น^{๔๔๘}น^{๔๔๙}น^{๔๕๐}น^{๔๕๑}น^{๔๕๒}น^{๔๕๓}น^{๔๕๔}น^{๔๕๕}น^{๔๕๖}น^{๔๕๗}น^{๔๕๘}น^{๔๕๙}น^{๔๖๐}น^{๔๖๑}น^{๔๖๒}น^{๔๖๓}น^{๔๖๔}น^{๔๖๕}น^{๔๖๖}น^{๔๖๗}น^{๔๖๘}น^{๔๖๙}น^{๔๗๐}น^{๔๗๑}น^{๔๗๒}น^{๔๗๓}น^{๔๗๔}น^{๔๗๕}น^{๔๗๖}น^{๔๗๗}น^{๔๗๘}น^{๔๗๙}น^{๔๘๐}น^{๔๘๑}น^{๔๘๒}น^{๔๘๓}น^{๔๘๔}น^{๔๘๕}น^{๔๘๖}น^{๔๘๗}น^{๔๘๘}น^{๔๘๙}น^{๔๙๐}น^{๔๙๑}น^{๔๙๒}น^{๔๙๓}น^{๔๙๔}น^{๔๙๕}น^{๔๙๖}น^{๔๙๗}น^{๔๙๘}น^{๔๙๙}น^{๕๐๐}น^{๕๐๑}น^{๕๐๒}น^{๕๐๓}น^{๕๐๔}น^{๕๐๕}น^{๕๐๖}น^{๕๐๗}น^{๕๐๘}น^{๕๐๙}น^{๕๑๐}น^{๕๑๑}น^{๕๑๒}น^{๕๑๓}น^{๕๑๔}น^{๕๑๕}น^{๕๑๖}น^{๕๑๗}น^{๕๑๘}น^{๕๑๙}น^{๕๒๐}น^{๕๒๑}น^{๕๒๒}น^{๕๒๓}น^{๕๒๔}น^{๕๒๕}น^{๕๒๖}น^{๕๒๗}น^{๕๒๘}น^{๕๒๙}น^{๕๓๐}น^{๕๓๑}น^{๕๓๒}น^{๕๓๓}น^{๕๓๔}น^{๕๓๕}น^{๕๓๖}น^{๕๓๗}น^{๕๓๘}น^{๕๓๙}น^{๕๔๐}น^{๕๔๑}น^{๕๔๒}น^{๕๔๓}น^{๕๔๔}น^{๕๔๕}น^{๕๔๖}น^{๕๔๗}น^{๕๔๘}น^{๕๔๙}น^{๕๕๐}น^{๕๕๑}น^{๕๕๒}น^{๕๕๓}น^{๕๕๔}น^{๕๕๕}น^{๕๕๖}น^{๕๕๗}น^{๕๕๘}น^{๕๕๙}น^{๕๖๐}น^{๕๖๑}น^{๕๖๒}น^{๕๖๓}น^{๕๖๔}น^{๕๖๕}น^{๕๖๖}น^{๕๖๗}น^{๕๖๘}น^{๕๖๙}น^{๕๗๐}น^{๕๗๑}น^{๕๗๒}น^{๕๗๓}น^{๕๗๔}น^{๕๗๕}น^{๕๗๖}น^{๕๗๗}น^{๕๗๘}น^{๕๗๙}น^{๕๘๐}น^{๕๘๑}น^{๕๘๒}น^{๕๘๓}น^{๕๘๔}น^{๕๘๕}น^{๕๘๖}น^{๕๘๗}น^{๕๘๘}น^{๕๘๙}น^{๕๙๐}น^{๕๙๑}น^{๕๙๒}น^{๕๙๓}น^{๕๙๔}น^{๕๙๕}น^{๕๙๖}น^{๕๙๗}น^{๕๙๘}น^{๕๙๙}น^{๖๐๐}น^{๖๐๑}น^{๖๐๒}น^{๖๐๓}น^{๖๐๔}น^{๖๐๕}น^{๖๐๖}น^{๖๐๗}น^{๖๐๘}น^{๖๐๙}น^{๖๑๐}น^{๖๑๑}น^{๖๑๒}น^{๖๑๓}น^{๖๑๔}น^{๖๑๕}น^{๖๑๖}น^{๖๑๗}น^{๖๑๘}น^{๖๑๙}น^{๖๒๐}น^{๖๒๑}น^{๖๒๒}น^{๖๒๓}น^{๖๒๔}น^{๖๒๕}น^{๖๒๖}น^{๖๒๗}น^{๖๒๘}น^{๖๒๙}น^{๖๓๐}น^{๖๓๑}น^{๖๓๒}น^{๖๓๓}น^{๖๓๔}น^{๖๓๕}น^{๖๓๖}น^{๖๓๗}น^{๖๓๘}น^{๖๓๙}น^{๖๔๐}น^{๖๔๑}น^{๖๔๒}น^{๖๔๓}น^{๖๔๔}น^{๖๔๕}น^{๖๔๖}น^{๖๔๗}น^{๖๔๘}น^{๖๔๙}น^{๖๕๐}น^{๖๕๑}น^{๖๕๒}น^{๖๕๓}น^{๖๕๔}น^{๖๕๕}น^{๖๕๖}น^{๖๕๗}น^{๖๕๘}น^{๖๕๙}น^{๖๖๐}น^{๖๖๑}น^{๖๖๒}น^{๖๖๓}น^{๖๖๔}น^{๖๖๕}น^{๖๖๖}น^{๖๖๗}น^{๖๖๘}น^{๖๖๙}น^{๖๗๐}น^{๖๗๑}น^{๖๗๒}น^{๖๗๓}น^{๖๗๔}น^{๖๗๕}น^{๖๗๖}น^{๖๗๗}น^{๖๗๘}น^{๖๗๙}น^{๖๘๐}น^{๖๘๑}น^{๖๘๒}น^{๖๘๓}น^{๖๘๔}น^{๖๘๕}น^{๖๘๖}น^{๖๘๗}น^{๖๘๘}น^{๖๘๙}น^{๖๙๐}น^{๖๙๑}น^{๖๙๒}น^{๖๙๓}น^{๖๙๔}น^{๖๙๕}น^{๖๙๖}น^{๖๙๗}น^{๖๙๘}น^{๖๙๙}น^{๗๐๐}น^{๗๐๑}น^{๗๐๒}น^{๗๐๓}น^{๗๐๔}น^{๗๐๕}น^{๗๐๖}น^{๗๐๗}น^{๗๐๘}น^{๗๐๙}น^{๗๑๐}น^{๗๑๑}น^{๗๑๒}น^{๗๑๓}น^{๗๑๔}น^{๗๑๕}น^{๗๑๖}น^{๗๑๗}น^{๗๑๘}น^{๗๑๙}น^{๗๒๐}น^{๗๒๑}น^{๗๒๒}น^{๗๒๓}น^{๗๒๔}น^{๗๒๕}น^{๗๒๖}น^{๗๒๗}น^{๗๒๘}น^{๗๒๙}น^{๗๓๐}น^{๗๓๑}น^{๗๓๒}น^{๗๓๓}น^{๗๓๔}น^{๗๓๕}น^{๗๓๖}น^{๗๓๗}น^{๗๓๘}น^{๗๓๙}น^{๗๔๐}น^{๗๔๑}น^{๗๔๒}น^{๗๔๓}น^{๗๔๔}น^{๗๔๕}น^{๗๔๖}น^{๗๔๗}น^{๗๔๘}น^{๗๔๙}น^{๗๕๐}น^{๗๕๑}น^{๗๕๒}น^{๗๕๓}น^{๗๕๔}น^{๗๕๕}น^{๗๕๖}น^{๗๕๗}น^{๗๕๘}น^{๗๕๙}น^{๗๖๐}น^{๗๖๑}น^{๗๖๒}น^{๗๖๓}น^{๗๖๔}น^{๗๖๕}น^{๗๖๖}น^{๗๖๗}น^{๗๖๘}น^{๗๖๙}น^{๗๗๐}น^{๗๗๑}น^{๗๗๒}น^{๗๗๓}น^{๗๗๔}น^{๗๗๕}น^{๗๗๖}น^{๗๗๗}น^{๗๗๘}น^{๗๗๙}น^{๗๘๐}น^{๗๘๑}น^{๗๘๒}น^{๗๘๓}น^{๗๘๔}น^{๗๘๕}น^{๗๘๖}น^{๗๘๗}น^{๗๘๘}น^{๗๘๙}น^{๗๙๐}น^{๗๙๑}น^{๗๙๒}น^{๗๙๓}น^{๗๙๔}น^{๗๙๕}น^{๗๙๖}น^{๗๙๗}น^{๗๙๘}น^{๗๙๙}น^{๘๐๐}น^{๘๐๑}น^{๘๐๒}น^{๘๐๓}น^{๘๐๔}น^{๘๐๕}น^{๘๐๖}น^{๘๐๗}น^{๘๐๘}น^{๘๐๙}น^{๘๑๐}น^{๘๑๑}น^{๘๑๒}น^{๘๑๓}น^{๘๑๔}น^{๘๑๕}น^{๘๑๖}น^{๘๑๗}น^{๘๑๘}น^{๘๑๙}น^{๘๒๐}น^{๘๒๑}น^{๘๒๒}น^{๘๒๓}น^{๘๒๔}น^{๘๒๕}น^{๘๒๖}น^{๘๒๗}น^{๘๒๘}น^{๘๒๙}น^{๘๓๐}น^{๘๓๑}น^{๘๓๒}น^{๘๓๓}น^{๘๓๔}น^{๘๓๕}น^{๘๓๖}น^{๘๓๗}น^{๘๓๘}น^{๘๓๙}น^{๘๔๐}น^{๘๔๑}น^{๘๔๒}น^{๘๔๓}น^{๘๔๔}น^{๘๔๕}น^{๘๔๖}น^{๘๔๗}น^{๘๔๘}น^{๘๔๙}น^{๘๕๐}น^{๘๕๑}น^{๘๕๒}น^{๘๕๓}น^{๘๕๔}น^{๘๕๕}น^{๘๕๖}น^{๘๕๗}น^{๘๕๘}น^{๘๕๙}น^{๘๖๐}น^{๘๖๑}น^{๘๖๒}น^{๘๖๓}น^{๘๖๔}น^{๘๖๕}น^{๘๖๖}น^{๘๖๗}น^{๘๖๘}น^{๘๖๙}น^{๘๗๐}น^{๘๗๑}น^{๘๗๒}น^{๘๗๓}น^{๘๗๔}น^{๘๗๕}น^{๘๗๖}น^{๘๗๗}น^{๘๗๘}น^{๘๗๙}น^{๘๘๐}น^{๘๘๑}น^{๘๘๒}น^{๘๘๓}น^{๘๘๔}น^{๘๘๕}น^{๘๘๖}น^{๘๘๗}น^{๘๘๘}น^{๘๘๙}น^{๘๙๐}น^{๘๙๑}น^{๘๙๒}น^{๘๙๓}น^{๘๙๔}น^{๘๙๕}น^{๘๙๖}น^{๘๙๗}น^{๘๙๘}น^{๘๙๙}น^{๙๐๐}น^{๙๐๑}น^{๙๐๒}น^{๙๐๓}น^{๙๐๔}น^{๙๐๕}น^{๙๐๖}น^{๙๐๗}น^{๙๐๘}น^{๙๐๙}น^{๙๑๐}น^{๙๑๑}น^{๙๑๒}น^{๙๑๓}น^{๙๑๔}น^{๙๑๕}น^{๙๑๖}น^{๙๑๗}น^{๙๑๘}น^{๙๑๙}น^{๙๒๐}น^{๙๒๑}น^{๙๒๒}น^{๙๒๓}น^{๙๒๔}น^{๙๒๕}น^{๙๒๖}น^{๙๒๗}น^{๙๒๘}น^{๙๒๙}น^{๙๓๐}น^{๙๓๑}น^{๙๓๒}น^{๙๓๓}น^{๙๓๔}น^{๙๓๕}น^{๙๓๖}น^{๙๓๗}น^{๙๓๘}น^{๙๓๙}น^{๙๔๐}น^{๙๔๑}น^{๙๔๒}น^{๙๔๓}น^{๙๔๔}น^{๙๔๕}น^{๙๔๖}น^{๙๔๗}น^{๙๔๘}น^{๙๔๙}น^{๙๕๐}น^{๙๕}

เรื่องรามเกียรติ์

คิดคล้ายเกสรขจรกลิ่น หม่อมภมรชื่อนชมระงมบิน
พระทรงคีตปรมพดางทางดีดา ฯ ๓๐ คำ ฯ เชิด

รำธ
๑ มาถึงอาศรมพระอาจารย์ จำเวียนมานอยู่
เชิงภูผา ที่ฐานธำมรงค์อาศรม ก็เข้าไปวันทาพระ
นักรพต ฯ ๒ คำ ฯ เตมอ

๑ เมื่อนั้น องค์พระอัครเศวตาศักดิ์ เห็นกระษัตริย์
ตามองค์ทรงยศ คึงพระจันทร์ทรงกอดคอดมตราศักดิ์
งามภักตร์ดั่งภรณาตาจรรณ มีพรพรรณผุดผาด
ประหลาดศรี คึงสุวรรณสังวรแซมแกมมณี ช่าง
เป็นที่เพ็ดพิศพิศจำวิญดา พดางกระแอมแอม
เขื่อนเขื่อนสุนทร ว่าคฤหธานรักเด็นหา สุริวงษ์
หงษ์โคไปไหนมา พระภารานามนั้นฉันใด โย
ฉนวนบอวเป็นโยคี ตามนัคคามานี้จะไปไหน ฤ
ลัยเมืองเคื่องระทางเป็นอย่างไร จึงมาในแนว
ป่าหนาวนั ๓ ๘ คำ ฯ

เรื่องรามเกียรติ์

๑๑ เมื่อหน้ องค์พระกฤษณ์รักษวังสระบุรี น้อม
 เคียรค่านับภักดิ์ ทรวงธรรม์ทูลความตามอาการ
 ซึ่งตัวข้าพของทงตององค์ เปนเฝ้าพงษชตยา
 มหาสาร ไอรตท่างทศรตไชยชาญ ได้ผ่าน
 อยุทธยาธานี นามราชชื่อพระรามเคศ หนี
 นงลักษณะอัครเศษ มีนามดีดานารี องค์
 รือพระลักษณอนุชา พระบิตรงค์จะมอมเด่งตร
 ันตร ให้ตั้งวงษ์จักรพรรดิณาถา นางไทย
 เกษณณททา ฤษยาขอตั้งยพระภุชว ซึ่งตั้งบัก
 ให้แก่พระพรต ซึ่งเป็นองค์ไอรตตายตมร พระ
 พรตไม่กรองพระนคร มาว่าวอนให้ชาคันภวรา
 หตานับตั้งยทรวงฤทธิบิตรงค์ ตั้งจนทนทเวศมา
 ไม้ป่า ไม้อาโดยในควงชีวา ไปก่าจะครบ
 ๑๒ คำ ๑

๑๒ เมื่อหน้ องค์พระอัคตะฤษณ์ พังรศพจนนาถ
 พระจักรี พระมุนึงนถกรกโคโร ก็นั่งง่า

เรื่องรามเกียรติ์

นารายณ์อวดสาร จากเกษียรชดชารสมุทรใหญ่
 จะมาดั่งอาหารร่ำให้บรรโดย ต้ใจดังได้เมือง
 โศภค จั๋งย่มเขื่อนเขื่อนอรรตริ์ตั้งนทร คา
 จะเล่าความก่อนให้แจ้งหมด ด้วยยักษัตรีบุร่า
 ใจคด รักษัชขอพรเจ้าโดกา ว่าแม่ใคร
 ทูจริคคิดฆ่าฟัน อย่าให้ตรีบุร่า^๕ตั้งตั้งซาร์
 พระองค์ทรงประธาทอสุรา มันเย่อหยิ่งหยาม
 ซ้ำราวี่ อัมเทวนาคาแดมนุษย์ ไม่ต้านต่อ
 ฤทธิรุษยักษั ใดใดกร่อนหนักดังอศคั พระ
 ศุ่ดีโกรธใจดังไฟกัถบี จั๋งยกทศัโยชามาตั้งหาร
 จนขุนมารตั้งขึ้นอาสัญ แล้วปลดเปิดองเกราะ
 ทรงพระองคัณ^๕ พระทรงธรรมให้ด้ารักษาไว้
 ถ้าแม่พระภุชพงษัวงษัประยุร โดยกุดมาทำ
 สงครามใหญ่ ให้เอาเกราะของพระองคัณ^๕ทรง
 ไป ออกชิงไชยกัณฑ์เทพธัศรภา ว่าแต่้วยนิบ
 เกราะสุรการ ถวายพระองคัณ^๕เทวนาคา จงมี

เรื่องรามเกียรติ์

ไชยในหม้อสุรา ทั้งไศพธูยาทานฤทธิรอน ฯ

๓๖ คำ ฯ เสร็จ

๑ เมื่อนั้น พระหริรักษ์จักรพงษ์ทรงศร คำนับ
รับเกราะทรงอดงกรณ์ ทั้งพรทรงศักดิ์พระ
นักรรรม ให้เริงรินชื่นชมได้มันส์ ดังได้ชม
สมบัติในสวรรค์ ตามกระษัตริย์นอมคำนับอภิวันท์
พากันออกจากศาลา ฯ ๔ คำ ฯ เต็มขอ เชิด

๒ เดินทางหว่างเวียงเชิงคิงขร จนทึนกรดวงคัม
อัญญา แดงพระจันทร์แจ่มจรัสรัตยา ผง
บูชาเพียบพร้อมดั่งนั้นไพร่ ก็ชวนส่งสู่วิงษ์
ทรงอักษรณ์ หยดพักได้ร่มพฤษาใหญ่ พระพาย
พาเสด็จจรใจ บรรทมหลับระงับไปไพราตรี ฯ

๔ คำ ฯ กว้อม

๓ เมื่อนั้น องค์ท้าวหงส์ในโยโกดีย์ เต็ดจ
เห็นอกพิภพอันนุรจ ในวิมานมณเฑียรณ
พร้อมพระมเหษีทองค้ำ ก็ขอนงค้ำามดรรพ

เรื่องรามเกียรติ์

นางอัปสร ในราตรีมิได้มั่งถาวร ให้เร้าร้อน
 หฤทัยดังไฟกัณฑ์ จึงแต่งทิพเนตรไปในโลกา
 ก็เห็นพระจักรวาลรังสรรค์ กับพระลักษณนางดีดา
 พากัน มาอนนไพโรวันบรรพต หวังจะ
 เสาะแสวงหาที่อาไศรย วิเวกใจโดยเพศพระ
 ตาบศ ได้ตั้งกรรมจำเบญจทางพรต ขอมอด
 จิตรเคร่งบำเพ็ญมาน จำจะสร้างศาลาพระ
 อาศรม ให้รื่นรมย์ชัชรโหรฐาน คิดแล้วพาเทพ
 บริวาร เทษชยานรบริดมาบัณเฑาะ ๑ ๓๐ คำ ๑
 โคมเจียน

ว่า ^{๕๕๖} ครั้นถึงริมฝั่งมหาสมุทร นามกรโคชาวารัศรี
 ๑ กิณฐานส์อันลือลือดี โกลัสนิมครที่ศาลา ๑
 ๒ คำ ๑ ตรี

๑ เกิดขึ้นเป็นด้ามพระอาศรม รื่นรมย์ด้วย
 พรรณพฤกษา พวงมดดอกบานตระการตา ตั้ง
 มาดาไนทชานส์ถานอันทวี มีสระเบญจประทุมาน

เรื่องรามเกียรติ์

- ๑๑ มาถึงจึงเห็นอาคารม ตุงตระหง่านตาน่วม
 ริมเชิงผา ตามหลังตั้งสถานวิมานฟ้า กำแพง
 กนชนชาตพาไถ ที่จงกรมร่วมพื้นโอภาส รุกข
 ชาติรายเรียงเคียงไฉว มีดวงดอกออกผลทุกต้น
 ไป ภูวไนยรับรดเข้ากฐี ฯ ๔ คำ ฯ เสร็จ
- ๑๒ เห็นอักษรจารึกที่ไพบาน ว่าทรงศักดิ์มีช้วน
 อันเรื่องศรี ลงมาตร์รสร้างไว้ในพงพี เพราะ
 มีน้ำจิตเจตนา หวังจะได้ให้องค์พระนารายณ์
 ดำนักรายคัมทุกขเป็นคู่ชา ครนอ่านต้นตำรศรี
 กัปรีดา จึงฉนิฉนภักตรามาพาที่ แก่นงัดกษณ์
 อรรคสุวิงษ์ นี้คือศาลองค์ท้าวโกสัย ควร
 เราจะอาไศรยอยู่ในนี้ ด้วยถิ่นที่ไกลประเทศเขตร
 นคร ครัดพดางทางชอนนุพราช กับพระดักษณ์
 นุชนารถทรงศรี ตามองค์ยุรยาตรนาคร บทจร
 ไปตรงคองคา ฯ ๘ คำ ฯ เสร็จ

พิมพ์ที่โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย [๕๑๐๑-๑๕๒/๒,๐๐๐/(๒)]

โทร. ๐-๒๒๑๕-๑๙๙๑-๒, ๐-๒๒๑๘-๓๕๖๓, ๐-๒๒๑๘-๓๕๕๗

นางศรีนทิพย์ นิมิตรมงคล ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พฤศจิกายน ๒๕๕๐

<http://www.cuprint.chula.ac.th>